

Norsk Veter@nnettverk

WWW.NORVETNET.NO

PRESENTERER
EN BERETNING OM
EN REISE TIL LILLE

EN REISE TIL LILLE LIBANON

Ført i pennen av Frode Aronsen for «Norsk Veterannettverk»

Libanon synes knapt på verdenskartet. Et kart over verdens kriger og konflikter vil drukne Libanon i piler og stjerner. Libanon er på størrelse med Buskerud fylke, men likevel utrolig rikt på historie og ikke minst opplevelser. Opplevelser står nærmest i kø da avstandene til neste begivenheter er korte og kun rundt neste sving.

Navnet Libanon stammer fra det semittiske ordet «lbn» som betyr "hvit", sannsynligvis en referanse til det snødekte Hermonfjellet. Libanon er eldre enn både kristendommen, jødedommen og islam. Dessuten har landet hatt besøk av alt fra faraoer, assyrere, babylonere og persere til Aleksander den store, korsfarere, tyrkere og franskmenn.

Hvem reiser til Libanon? Faktisk mange, spesielt fra andre land i Midtøsten. Til tross for en region på randen av kollaps, tusener av flyktninger fra Syria, blomstrer den evige turistbyen Beirut opp - atter en gang.

Men hva får folk fra Midtøsten til å reise til potensielt ustabile Libanon når de kan velge de stabile Emiratene, Tyrkia eller Europa? En viktig grunn er maten. Det libanesiske kjøkkenet er legendært i hele regionen, og ingen sies å lage bedre arabiske retter enn nettopp libaneserne.

Libanon har også et stort kulinarisk mangfold, noe som skyldes at landet er en kulturell smeltedigel fra eldgamle, gamle og nyere folkegrupper i hele regionen. Libanesisk mat er en god blanding av sør og vest, samt en liten smak av Østen. For mange mennesker er libanesisk mat synonymt med «mezze-rettene».

En annen viktig grunn er også i stor grad kjærligheten til Libanon! Landet har vært en turistmagnet i årtier, særlig for arabere, men til tider også for europeere. Europeere som for eksempel norske UNIFIL-veteraner, som har reist hit på organiserte turer siden 2003

takket være «Norsk Veterannettverk» - og, ikke minst, personen bak dette initiativet.

*Reisen tilbake til «vårt andre hjemland» begynte, for min del, egentlig **HER**. Men det hadde mest sannsynlig likevel ikke blitt noe av om ikke dette «**nettverket**» hadde blitt etablert. En ukuelig innsats for egen regning, tid og ressurser. Norges første og da selvsagt eldste samlingspunkt for «intops-veteraner». En bragd og gjerning som har utviklet seg til å bli en livsstil, både for og med veteraner, og etter hvert, med flere.*

Årets tur nå i mai 2015 **startet dagen** før med avreise til «Kristiansund International Airport», Kvernberget, tidlig ettermiddag kl. 17:50. En vennligsinnet nabo kjørte meg i sin FN-blå bil. Det kunne liksom ikke passet bedre i anledningen.

Drøye to timer senere ankom jeg Gardermoen hvor jeg ble møtt av «reisekoordinator» Fred Gallefoss. Fem minutter senere dukket også Håkon Wangen opp, etter sin togreise fra Fåvang. Sammen kjørte vi til «**Gardermoen Airport Hotel**», som ligger beleilig til i avstand til flyplassterminalen.

Håkon og jeg nøt en overraskende god middag på hotellet før vi tok natten. Det var ikke mange timene til vår andre veteranur igjen var en realitet. Uten nåde gikk mobilalarmen allerede 20 minutter før «hundevakten» tar slutt kl. 04. Likevel er frokostsalen dekket for reisende morgenfugler.

Allerede kvelden før hadde vi kjøpt oss billetter for shuttlebussen, som nærmest går døgnet rundt og kun med en reisetid på 5-10 minutter til flyplassen. Vi valgte dagens andre bussavgang og ankom Gardermoen i god tid før fem. Mens Håkon hentet sin koffert ved flyplassens betjente bagasjeoppbevaring gikk jeg en liten «inspeksjonsrunde» ute ved en av inngangene.

Noen minutter senere stod vi ved innsjekkingsskranken til **SAS**, som handler for sin «Star Alliance»-partner **Lufthansa**. Mens vi stod der dukket noen kjente fjes opp, som også har vært på veteranur før. Hele syv av reisegruppen hadde vært på en eller flere slike turer.

Allerede her ved skranken kunne min reise ta en brå, nådeløs og uventet slutt. Først da også ble jeg oppmerksom på fadesen. Egentlig min egen feil for alle reisende bør passe på og være oppmerksom på følgende: Min «billett», eller reisebevis, stod ikke i forhold til mitt navn i passet! En bokstav for mye, en d, i mitt etternavn kunne bli skjebnesvangert.

Den oppmerksomme og elskverdige unge kvinnen bak skranken ordnet midlertidig feilen da jeg visste henne reisebeviset fra min innenriksreise, som stemte. Klumpen, eller klumpene, løste seg umiddelbart opp og jeg kunne likevel reise videre. – Skummelt!

Etter den obligatoriske sikkerhetssjekken, hvor jeg alltid blir sjekket opp-ned på grunn av «ting», skulle jeg ønske at også Gardermoen snart får installert skannere. Vel inne ved «gaten» på utenriksterminalen møtte vi de aller fleste av reisegruppen på 30 ved utgangen til Lufthansas flight LH 865 til Frankfurt.

Reisen gikk normalt, og faktisk landet vi nesten et kvarter før tidtabellen. Det er alltid greit med litt ekstra tid på en såpass stor og til tider kaotisk flyplass. Ikke alt går i logisk «rekkefølge» her. Vi skulle reise fra samme terminal som vi landet, men fra pir B, utgang 61. Følger man anvisningene kan man komme til kort – eller egentlig for langt. For utgangene til 60-63, er plutselig «et hull i veggen» på venstre hånd når man går mot de anmerkete utgangene B41-48.

Etter en lengre korridormarsj og ned en nesten like lang trapp, med heldigvis en heis på venstre side, er man nede på «tarmac-nivå». Det er fortsatt noe til tid flight LH 1306 til Beirut har boarding.

Endelig er det klart for siste strekk på vår reise. Etter atter en billett- og passkontroll går vi gjennom utgangen og inn i busser. Bussen stettes i gang og vi får en bonusopplevelse og en lengre sightseeing på Frankfurt Lufthavn. Du verden for en stor flyplass, for bussturen tar nærmest ikke slutt, føles det som. I det vi nesten kan ane konturene av Wiesbaden og Mainz i sør kommer vi endelig fram til vårt A320-maskin. Kortere flytid!

Det tar ikke lange tiden før purseren kan annonsere «boarding completed - cross check», «fasten seat belts» og flaps straks i avgangsposisjon – trodde vi. Det var da flere medreisende (ikke oss) fant ut av de likevel ikke kunne sitte på eller ved anviste plasser. Et lite kaos oppstod som crew-et erfaringsmessig ordnet opp. Sikkert til stor irritasjon både for flyvende besetning og de andre passasjerene da dette forsinket takeoff og oppsatt rutetid med nærmere 15-20 minutter.

Endelig står vi på enden av rullebanen, flyet skyver fart og eskalerer – rotade, og vi er i luften. En flytid på omtrent fire timer ligger nå foran oss. Etter servering glir nok de fleste av oss i dvale for både korte ned flytiden og sove ut noen fattige minutter før vi er «hjemme igjen»!

Hjemme!

Under oss skimter vi etter hvert Middelhavskysten og et asurblått hav. Snart får vi også landkjenning og aner konturene av libanesisk kyst og Beirut by. - «Touchdown»!

Flyet takser mot ankomstport på «Rafic Hariri International Airport». Vi er framme og umiddelbart er vi på libanesisk jord igjen, i alle fall de aller fleste av oss. For noen er og vil dette bli en ny og spennende opplevelse, da det hender noen veteraner tar med seg sine ektefeller, barn eller andre pårørende på slike reiser.

Det vil jeg tro må bli en mer berikende tur, gjensitt, å ta med og vise sin ektefelle, bror, søster, mor, far, barn og venn hvor man gjorde tjeneste i sin tid. Drømmer om det samme en gang!

Tid for kø! Passkontroll-kø! Det er flere bemannede skranke, men det er lange køer foran de fleste av dem. Heldigvis fikk vi alle om bord på flyet et kort, ankomstkort, for å fylle ut på forhånd før vi landet. Husk derfor å ha en penn tilgjengelig (og passet).

Det er ingen problemer med å passere passkontrollen, man er bare mer nøye og omstendig med hvem som skal entre landet. Derfor tar det en smule tid.

Vel innenfor går turen innom flyplassens tax-free-butikk. Jeg øker bagasjevekten ytterligere med rundt 26 %, to liter med «brukerdoser», som Eigil Monsen yndet å kalle det, eller to liters flasker med Smirnoff til en kummerlig pris av USD 12 pr. stk. (Til de som lurer, 62 % flaske nr. 2 ble forlatt på «Palm Beach Hotel» ved avreise.)

Neste på programmet er å haste videre mot bagasjebåndet. Tar ikke lange tiden til min svarte reisevante Samsonite-koffert dukker opp. Tung er den, men innenfor vekta på 23 kilo. En nærstående tralle blir belånt hvor koffert, håndbagasje, ytterjakke og en «brukerdose-pose» blir plassert på, og jeg traller videre mot utgang

- og mot et viftende norsk flagg, blant flere ventende som står her ved utgangen.

Der står han!

Et kjent smilende ansikt! En like kjent figur! En norskere libaneser finnes vel knapt. Oppvokst i «utenriks-Norge», kjent blant mang en veteran, spesielt blant MEK-tropp-folk.

Guttungen som bodde og vokste opp med og blant «oss» i Ebel el Saqi. Snakker derfor ikke bare flytende norsk, han forstår norsk og nordmenn like flytende.

En medorganisator av veteranturene og uvurderlig reiseguide. Må jeg nevne navnet? For den i tvil er det selvsagt Louis Assi som står der og ønsker oss velkommen (tilbake).

Snart kommer flere fra reisegruppen her rett utenfor inngangspartiet til terminalen. Det tar ikke mange sekundene før minst ett par flasker av lyst grønt glass, med hvit etikette med rødt bånd og fet blå font påtrykket, dukker opp. Det gjør også meget tjenestevillige og håpefulle drosjesjåfører. - Beklager, vi har buss!

Da hele gruppen er kommet gjennom og ut tar det ikke lange tiden før Ali, som skal være vår eminente og meget rutinerde sjåfør, en førsteamanuensis bak rattet, parkerer sin buss ved siden av oss. Hastig må vi håve inn om bord både bagasje og reisende slik at bussen ikke for lenge fortrenger trafikken her.

Klokken er nå blitt 16:20, Libanon er en time før Norge i tid, en fortreffelig tid å ankomme på. Det tar kun 15-20 minutter å kjøre nordover og mot «**Warwick Palm Beach Hotel**» i Beirut.

Hotellet var forberedt på vår ankomst, men de hadde også forberedt seg på å avkreve hele USD 100,- i depositum i tilfelle noen skulle finne på å forsyne seg fra minibarene. En umåtelig og uforstandig krav som undertegnede fant passende å protestere på. De får da heller tømme miniskapene sine heller, mente jeg. Vi skulle kun overnatte her to netter og ikke bedrive tiden på rommet. Dessuten ville det helt sikkert blitt et kaos og tid ved utsjekk.

Det ordnet seg da heldigvis fornuftig og rimelig raskt, og knapt innen en time senere satt flere på hotellets terrasse med noe grønt foran seg på terrassebordet. Jeg, derimot, med et høyt glass med en smule utvannet «Diet Pepsi».

Time senere samlet vi oss til vår første gruppe- og velkomstmiddag på «La Paillote Seafood Restaurant», med havutsikt, beliggende rett overfor hotellet. Ikke langt å gå, men å krysse veien «Rafic el Hariri» over til restauranten kan, om man ikke passer på det rette øyeblikket, bli vel dyrt for ethvert reiseforsikringselskap. Her går trafikken i to, tre, eller er det fire, filer i hver retning.

Jeg innrømmer jeg var skeptisk til valg av etablissement basert på ikke en så god erfaring to år tidligere, men heldigvis ble skepsisen gjort til skamme. Denne gangen var det totalt annerledes og ganske smakfullt.

I lystig lag går tiden fort og man blir kjent nærmest øyeblikkelig med nye og ukjente. Natten nærmer seg for de aller fleste. Det har tross alt vært en lang dag, meget lang.

Likevel er det i alle fall to som helt ikke vil gi seg med det samme, men vil ta mer innover seg Beiruts natt når man først er tilbake. Arild Bergo, min hjertegode romkompis på turen, og jeg tar oss en liten spasertur sørover langs promenaden og møter på flere som står der med store håp i enden av snøret med sin fiskestang.

Vi går i ro og mak og hilser på beirutnatten. Luften og temperaturen er behagelig. Jeg prøver å knipse noen bilder, men dessverre er det noe galt med mobilkameraet; bildene er uklare og diffuse. Det må være stemningen.

Til slutt befinner vi oss på et kjent sted og odøren derfra smitter og vi blir fristet. Vi avslutter natten med en libanesisk McDonald-burger. Smaker det samme!

Klokken er allerede passert ett inn i ett nytt døgn da vi slukker lyset på vårt rom. Frokost kun om fattige seks timer, fra klokken syv på 6. etasje. En kopp te klokka åtte for holde, for kun en drøy halvtime senere skal vi på vår førte ekskursjon – til fantastiske

JEITA GROTTA

Vi begynte turens første utflukt rimelig tidlig denne fredagen, 15. mai. Allerede klokken 08:35 begynte vi å fylle bussen som først skal frakte oss omtrent 18 km nord-nordøst fra Beirut mot Jeita Grotto, den lengste grotten i Midtøsten.

Grottene består av to separate, men sammenhengende kalksteinsgrotter, som har en lengde på 9 km, er en av verdens mest fantastiske samlinger av dryppsteiner, eller stalaktitter (som vokser nedover) og stalagmitter (som vokser oppover). Den øvre grotten har en samlet lengde på 2 130 meter, hvorav bare 750 meter er tilgjengelige for besøkende via tillagede gangveier. Tilgangen til resten av hulen er begrenset for å hindre miljøskade som kan oppstå på grunn av turistmengden.

Den nedre grotten, som har en samlet lengde på 6 200 meter ligger 60 meter under den øvre grotten. Her kan man være med på en rundtur i en elektrisk båttur langs den underjordiske svarte innsjøen.

Jeita Grotto, som ligger ved elven «Nahr al-Kalb», eller «Hundeelven», ble bebodd av forhistoriske folk. Her ble det funnet beviser som tyder på at grottene tidligere ble brukt til å produsere sverdliggende redskaper.

Pastor William Thompson, en amerikansk misjonær, er kreditert den moderne oppdagelsen av hulene som han kom over allerede i 1836. Thompson skal ha avanserte 50 meter inn i hulene før han avfyrte sin pistol. Det resulterende ekkot forsikret ham om at hulene måtte være av vesentlig betydning.

Jeita Grotto ble ikke undersøkt nærmere før 1870-tallet, da herrene Maxwell og Huxley fra «Beirut Water Company» utførte omfattende ekspedisjoner av hulene, og nådde 1 060 meter inne i grotten. Libanesiske oppdagere har siden 1940-tallet våget seg dypere inn i grotten, og har så langt avdekket 9 km av Jeita Grotto.

«Tidsvokteren», en mektig skulptur av den libanesiske kunstneren Tony Farah, som man finner ved den nedre grotten, vokter over grotte-systemene.

Vi ankommer stedet omtrent kl. 09:20, etter en kjøretid på rundt 45 minutter med delvis trafikkø gjennom Beirut. Herfra går turen til øvre platå og grotte med gondoler i taubane. Gondolturen tar ikke mange minuttene der vi henger i en kabel over «Hundeelven» dekket av grønne trær og busker. Elven synes også, som heller mer kan minne om en bred bekk enn en elv.

Oppe ved inngangen skaffer Louis billetter for hele reisegruppen, for alt som er nevnt i vårt program er inkludert i reiseprisen. Det vil si all transport, inngangsbilletter, guider, måltider – frokost, lunsj eller middager.

Da gruppen, som nevnt, består av flere gjenreisende er det ikke alle som blir med inn i grottene, inkludert undertegnede som også var her for to år siden. Ikke desto mindre er grottene en opplevelse og et syn for guder man bør få med seg, når man først er her.

Innenfor den øvre grotten finner man en konsentrasjon av de krystalliserte formasjonene av stalagmitter, stalaktitter, dammer, sopp, søyler, «gardiner og draperier». Tre «kamre» er tilgjengelige for besøkende. Den første er «Det hvite kammer», som har grottens mest imponerende formasjoner. Det er her man også finner verdens lengste dryppstein som måler 8,2 m i lengde.

Det andre er «Det røde kammer», som er navngitt på grunn av sin farge. «Det røde kammer» er 106 m høyt på det dypeste, og er mellom 30-50 m bred. Det tredje kammeret er det høyeste av de tre, i en dybde på omtrent 120 m.

Bare så synd at fotografering er forbudt inne i grottene av miljømessige årsaker, men fotografier og video kan kjøpes i suvenirbutikken rett ved siden av. Kan hende det også er en av årsakene til fotoforbudet?

Ved denne suvenirbutikken selges også flasker fylt med farget sand med utrolige og kunstneriske motiver. Ganske imponerende laget til. Her må man være pinlig nøyaktig og ha en stø på hånden for å få fram de miste detaljer.

Mens de fleste av gruppen er inne i den øvre grotten rusler vi få andre ned, man kan også bli befraktet ned, eller opp, med et elektrisk minitog, mot nedre grotteinngangen, den med innsjøen. Her inne blir du først møtt med resonansen av brusende vann og kjølig luft, men lenger inn i hulen, med båtturen, kan man oppleve en dyp taushet.

Med skjult lysanlegg utsettes man med et magisk fargespill, en stillhet som i en katedral og man blir bare helt betatt av naturens underfulle hemmelighet som er her. Mange har sikkert vært i et grottesystem før, det har jeg også, men aldri så storslagen som dette.

Da gruppen igjen er samlet går vi ned mot der vi parkerte bussen. På veien ned ser vi flere skoleelever, eller rettere sagt, flere skoleklasser som er på vei i motsatt retning. Godt vi kom tidlig nok, egentlig.

Det er varmt, men ikke ubehagelig varmt. Sånn passe nok at man blir en smule tørst, for vis a vis parkeringsplassen finner man en restaurant som helt sikkert har noe leskende på by på. Mobilbatteriet viser kun knappe 30 % igjen av kapasiteten og jeg aner et håp om ladning, men dessverre er stedet akkurat da strømløs. Typisk!

Etter en kortere rast entrer vi bussen igjen klokken 10:50 til neste stoppested, ...

HARISSA

Må ikke forveksles med den tunisiske tyktflytende pasta av chilisaus med hvitløk, olje, salt og pepper, samt evt. karve og koriander. Meget sterke saker!

Libanons utgave av Harissa er mer hardtslående enn det. Harissa er en landsby, som ligger 650 meter over havet, og et viktig katolsk valfartssted i Libanon. Beliggenheten er høyt opp i åsene over havnebyen Jounieh nord for Beirut, med en fantastisk utsikt over middelhavskysten av Beirut og nordover mot Jbeil.

Også Harissa er omtrent 20 km nord for Beirut, og rundt omtrent 17 km fra Jeita Grotto. For de som ønsket det kunne de gå av ved Jounieh og ta gondolbanen «Téléphérique», som den blir kalt lokalt. En taubane som med en lengde på omtrent 1,5 km frakter de reisende i ni minutter med panoramautsikt over Jounieh-bukta.

Imidlertid tar ikke «Téléphérique» deg helt opp, men man må gå av og ta neste og en annen bane for å komme helt fram til Harissa og «Vår Frue av Libanon». Dette var det visst noe som gikk glipp av og måtte bryte seg opp noen seige trapper i stedet for.

Ikke alle valgte gondolreisen, bl.a. jeg med en smule akrofobi, valgte heller å følge bussen til en beleilig parkeringsplass oppe ved Harissa. Herfra var det kun noen få fattige minutter å gå til vi kom fram til inngangsporten til «Notre Dame du Liban», hvor vi venter på de andre.

Det var den maronittiske patriarken Elias Peter Hoyek (1843–1931), patriarken av Antiokia og hele Orienten og den apostoliske delegaten i Libanon og Syria, erkebiskopen Carlos Duval, som var de første til å komme opp med ideen om å bygge helligdommen «Lady of Lebanon».

Det hadde seg slik at i desember 1854 hadde pave Pius IX etablert dogmet om jomfru Marias uplettede unnfangelse og hadde annonsert det gjennom hans ufeilbarlig

apostoliske autoritet. Femti år etter denne hendelsen feiret den økumeniske kirke femtiårsjubileet for opprettelsen av dette kommunikeet. I den forbindelse tenkte de herover nevnte geistlige herrer på å installere et religiøst monument som gjennom generasjoner ville forevige minnet om «Bekreftelsen av ubesmittede unnfangelse» og prise jomfru Marias kjærligheten til libaneserne generelt og til de kristne i særdeleshet.

Den fransk-tilvirkede, i Lyon, 13 tonn tunge bronsestatue, malt i hvitt, ble laget på slutten av det 19. århundre og ble først innviet i 1908. Selve bygningen, som er bygd i syv segmenter, måler 20 m i høyde og selve statuen på toppen er 8,5 m høy. Nederste segment har en omkrets på 64 meter, men den øverste måler 12 m i omkrets.

Det går en utvendig oppmurt vindeltrapp opp til øverste segment, for de som tåler (høyere) høyder. Men det kan gå litt tid å komme seg både opp og ned da den dagen vi var her var besøkstallet stort med både store og små, da dette er et berømt pilgrimsted og et pilegrimsmål.

Inne på dette området har man plantet trær som nå har vokst seg store, brede og grønne. Ligner nærmest som forvokste juletrær med lange, kraftige og lavt hengende grener. På enkelte av disse trærne henges og henger det lange remser, smale bånd med diverse påskrifter, hundrevis av dem, som bleke frukter. «Lykketrær». Det sammen fenomenet finner man også noen mil lengre sør, ved en viss mer legendarisk mur.

Vi som reiste hit opp med bussen rekker å ta oss en runde rundt på stedet før vi endelig ble samlet som gruppe igjen. Det tok noe lengre tid enn antatt da gondolburene kun tar fire pasienter i gangen, samt en tyngdelovskrevende trapp å forsere opp. Pesende kommer de endelig opp og får betrakte det åndelig stedet på toppen Harissa, som utrolig nok er like langt opp som ned - til kystnivå.

Nesten nøyaktig to timer etter vi kjørte fra Jeita Grotto er vi på vei videre til ett av mine yndlingssteder i Libanon, nemlig ...

BYBLOS

Omtrent 40 km nord for Beirut, eller omtrent 24 km fra Harissa, kommer vi til havnebyen Jbeil. Det er nemlig det byen nå egentlig heter, men som på turist- og arkeologispråket fortsatt kalles for Byblos.

Allerede på føniskernes tid ble Byblos ansett som urgammel, og er en av de byer som anser seg som verdens eldste kontinuerlig befolkede by. Ingen vet vel nøyaktig hvor gammel byen er, men forskere mener at stedet hadde bosetning allerede 7000 år f.v.t.

Ifølge føniskiske tradisjon ble Byblos grunnlagt av guden «El». «El», et nordvestsemittiske ord for «guddom», eller «gud», guden over alle guder, og ble far til mange guder, hvor de viktigste var «Hadad», «Yam», og «Mot».

Ironisk nok ble ikke navnene "Byblos" og «Fønikia» anerkjent av byens tidlige innbyggere. For i flere tusen år har stedet blitt kalt for "Gubla", og senere "Geba", mens begrepet "Kanaan", et gammelt navn på landet vest for elven Jordan, ble brukt om kysten generelt.

Det var grekerne, noen gang etter 1200 f.v.t., som ga oss navnet "Fønikia" med å henvise til kystområdet «Kanaan» her, og de kalte heller byen «Byblos» (papyrus på gresk), fordi dette var et kommersielle sentrum og var viktig for papyrushandelen.

Folket som levde i «Fønikia», kalte seg selv «kanaaneere», men selve navnet «Fønikia» som er dannet av det greske ordet «føniki» (det røde folk/-et) etter ordet «foinos» som betyr «rød», ble folket kalt fønikere ettersom de kostbare fargestoffene purpur og

karmosinrød ble produsert her. Det greske ordet for purpur er «phoinix» som igjen gav opphav både til navnet på «fugl Fønix» og landet «Fønikia», som grekerne døpte det til.

Papyrus fikk tidlig det greske navnet «byblos» («byblinos») fordi det ble eksportert til andre steder og områder rundt Egeerhavet gjennom Byblos. Det greske ordet «biblion» (flertall «biblia»), ble til slutt ordet for (en) bibel (papyrusbok), som da har sin opprinnelse av den samme benevnelsen.

Ved begynnelsen av tidlig bronsealder (ca. 3000 f.v.t.) i det kanaaneiske Byblos hadde det også utviklet seg til å bli det viktigste utskipingssenter for tømmer i det østlige Middelhavet, og båndene med Egypt var veldig nærstående.

Faraoene i gamle kongedømmet trengte sedertre og annet trevirke for skipsbygging, gravkonstruksjoner og begravelseritualer. Til gjengjeld sendte Egypt gull, alabast, papyrustau og lin. Dermed begynte en periode med velstand, rikdom og intens aktivitet.

➤ *Les også om da den mytologiske dronning Isis av Egypt reiste til Byblos* [HER](#).

I dag er Byblos (Jbeil) et velstående sted med kontorbygg i glassfasader og overfylte gater. Men i den gamle bydelen med middelalder-arabiske og korsfarerrestene er en kontinuerlige påminnelser om fortiden. Like i nærheten ligger de store utgravningene som gjør Byblos til en av de viktigste arkeologiske steder i dette området av Libanon.

Jbeil er en blomstrende moderne by med et gammelt hjerte, en blanding av raffinement og tradisjon. Den gamle havnen er skjermet fra sjøen av et steinete nes. I nabolaget finner man altså de utgravde restene av denne gamle byen, korsfarerslottet og kirken og det gamle markedsområdet.

For å få en ekte smak av Byblos bør man rusle gjennom gatene, både de brede og de smale. Denne delen av byen er en samling av gamle vegger (noen fra middelalder) med overlappende særegenheter og de mer spennende halv-ruinene.

Noen minutter før halv ett, eller 12:30 på latinsk, ante vi de historiske vyene rett i påsyn hvor vi gikk av bussen. Temperaturen har steget ett par hakk opp på skalaen, men det ensset vi knapt foruten noen ekstra slurker med vann.

Før vi inntok gamle Byblos, tok vi en mer moderne lunsj her i Jbeil. En ekte middelhavs- og levantisk lunsj, eller «mezze» som man også sier lokalt.

«**Mezze**» eller «mese» er betegnelsen på en masse forskjellige småretter, enten som forret eller et helt måltid. Smakene er fantastisk friske, småpikante, men sjelden sterke. Man kan sitte og spise i timevis.

I følge min nitide og meget seriøse vitenskapelige forskning mener jeg at mezze har sin oppstandelse i Tyrkia. Kan hende den utfortidsfruen kom på å servere en rekke rester til middag en vakker fortidsdag. Ordet er funnet i alle retter i det tidligere osmanske riket og kommer fra den tyrkiske «meze» for smak, aroma eller snacks med velbehag.

Mezze er Midtøstens versjon av tapas eller kinesernes versjon av dim sum. Ofte serveres det som forretter før hovedretten både i Midtøsten og på Balkan. I det levantiske-kaukasiske- og balkanske kjøkken er mezze servert i starten av alle store måltider.

I Libanon og Kypros, er mezze ofte et måltid i seg selv. Hvis du besøker en libanesisk restaurant, tar det ikke lang tid før servitøren har dekket hele bordet med et hav av små skåler fylt med kalde eller halvlunkne grønnsaksretter.

Libaneserne elsker kikerter, og dessuten går aubergine igjen i nesten alle retter. Gjerne i most form eller som puré. Oliven er en sikker vinner, og det sammen er små piroger eller paier fylt med kjøtt.

Libaneserne får heller ikke nok av salat. Mynte, sitron og olivenolje er et must i alle salater. «*Taboule*», som også kan serveres som suppe, er landets store stolthet og består av bladpersille, tomat, løk, *bulgur* og sitron.

(Bulgur lages av durumhvete som forkokes, tørkes og knuses. Bulgur ligner couscous, men da en større del av kornet blir bevart, er det mer næringsrikt enn couscous. Det er lett å lage og lett å lagre, og smaken kan minne om hasselnøtter).

Bladpersille brukes i så stor grad at det faktisk ikke betraktes som et krydder, men mer som en grønnsak. Libaneserne bruker også mye mynte, noe som gir maten den syrlige smaken. Olivenolje brukes flittig, men ikke til steking, mer som en smaksforsterker.

Hvis du fortsatt har plass i magen, følges mezze-rettene ofte opp av ulike kjøttretter. Lam, okse og kylling er populært og grilles gjerne på spyd og serveres med ris krydret med safran eller (også) ofte med pommes frites.

Ved inngangen til Byblos gjorde Louis som sist, ordnet opp med billetter for nesten hele gruppen, samt med en arabisk-fransktalende guide som for anledningen snakket engelsk. Nesten, for som ved Jeita Grotto, valgte noen av gruppen heller å ta seg ned til havneområdet. Det fristet også undertegnede, må innrømmes da jeg også har vært her før, men muligens nye og helt sikkert andre fotoobjekter fristet enda mer. Samt, jeg var jo tross alt «utskræmt ...»!

Guiden guidet oss rundt på eldgamle tomter, mens jeg var noen skritt i forkant, forsiktig sagt, og til dels egne veier, uten at jeg gikk glipp av det aller meste, som mine bilder vil bevise.

Tanken slo meg hvilket strev og innsats det måtte ha vært for både slaver, treller, tidligere beboere og muligens noen byggherrer for å reise alle de bygg ut av fjell og steinmasser, og ikke minst hugge ut og befrakte de enorme steinene på plass både i lengde og ikke minst i høyde. Historiens tann med invasjoner og kriger har gjort dåden til ruiner, men ikke desto mindre et imponerende skue i denne forhistoriske «hagen».

Med blikket vendt rett vestover mot mektige Middelhavet, Mare Mediterraneum, kan man om man forsiktig vrir seg noen grader til høyre, eller til venstre, enser man noe mer moderne arkitektur. Til venstre, i sørlig retning, får man øye på en rimelig fristende badestrand – der borte i nabolaget. Noen gradese sekunder i nordlig retning hører man, om man er svært sensitiv for skarpe dissonanser og kakofonier, oppfatte gjengivelser av skål og klirr av lysegrønne flasker pakket inn i tynt og rødt plastikkbelegg.

Vi går runden rundt her inne i «fortidshagen» og ender tilbake til utgangspunktet og til noen suvenirbutikker og tilstøtende smale smug. Ett av disse smugene vil føre oss ned mot havneområdet hvor de andre sitter. På vei ned dit møter vi disse enfoldige, men når vi først er her vil også vi andre utforske havnen litt.

Det angret vi ikke på, selv om smuget førte oss halvbratt nedover. - Oi! For et sted! For et virkelig idyllisk havn. Til og med et bryllup var på gang her (og for en brud), som må være ett perfekt sted for et sådant arrangement. Her skal også jeg gifte meg – i mitt neste liv. Jeg er, må jeg tilstå, forelsket – i Byblos!

Dessverre rakk vi ikke å bli værende her stort lenger enn noen minutter før vi måtte påbegynne til dels den bratte veien tilbake. Det er alltid dobbelt så bratt oppover enn nedover, spesielt hvis dagen er varm nok. Men – se der – et lite minitog, et elektrisk

kjøretøy, nei, to stykker. Å, takk! Det gjorde susen å bli befraktet opp og tilbake hvor vi spiste lunsjen tidligere.

Klokken har passert 17 og vi er på vei tilbake til hotellet i Beirut. Synd, for egentlig kunne jeg ha tenkt meg en overnatting her. Bussen tråkler seg gjennom Beirut på langs ved kysten i en saktegående kø. Det er fredag og snart helg, serru. Det tar derfor en ganske drøy time før vi er tilbake på «Palm Beach» igjen.

Dette har vært en meget innholdsrik og begivenhetsfull dag. Det er nesten slik at man allerede nå drukner i inntrykk og opplevelser, og vi har ikke vært her mer to dager.

Ikke bare har vårt hotell en toppetasje, men også noe lekkert på toppen av etasjen. Nemlig et basseng, ikke så stort som brosjyren vil ha det til. Men bassenget ligger på en forhøyning for seg selv her på topp-plataet, for her på toppen har de også bygget til en kjemp flott bar, to barer, egentlig, på to nivåer.

For en flott utsikt, et perfekt sted å avrunde dagen i solnedgangen over Middelhavet, og utsikt ned mot «Monte Carlo-havnen», hvor noen har ankret sine joller på 80-100 fot.

Vi spiste middag denne dagen også, men hva og hvor er helt blankt i minnet nå, snodig nok. Okke som, min hjelpehukommelse, mobilen, ligger til ladning, også reserven.

Mette ble vi likevel - av dagen - og klar for nye dyster i morgen, for da sjekker vi ut og setter kursen sørover langs kysten, og også langs det strekket og til dels den veien vi kjørte på i slutten av mars for 37 år siden, og mot ...

SAIDA

Bildefilens metadata avslører at vi startet grytidlig denne morgenen. Allerede rundt kl. 08:30, eller der omkring, startet vi «Dag 2» og på ferden sørover mot gamle trakter.

Men først gjør vi ett stopp ved den flotte strandpromenaden, «Avenue de Paris» ved bydelen eller nabolaget «Raouché», eller «Ar-Rawṣe» på den lokale dialekten, som er en del av «Courniche», og hvor man finner den karakteristiske steinbue landemerket «Dueklippen» og lillebroren til høyre (rett nordenfor) som en fet tommel.

En «corniche» er en vei på siden av en klippe eller et fjell. Men her er det alleen som går langs den vestlige og nordlige kysten av Beirut-halvøya og som på folkemunne kalles «Courniche Beirut».

«Rock of Raouché» eller «Pigeons de Raouché» ligger her ved Beirut vestligste punkt, og de to formasjonene står der som to gigantiske vaktposter. Å stoppe her noen minutter er på sin plass. Dette er et motiv man bør få med seg.

Deilig og lunken temperatur nå tidlig på morgenen, men vi må videre. Vakkert buer kystlinjen seg sørover og ikke lenge etterpå forlater vi kysten for noen kilometer, i alle fall den visuelle, og vi fortsetter ut av Beirut og inne på veien vi fulgte, vi som reiste ned i forparti II til NORBATT I. Nærmest rart å være her og være på denne veien igjen.

Vi koser oss på veien mot Saida og Louis er en utømmelig kilde med informasjon og kåserier. Og rett før klokken tikker på ti-tallet er vi her i Libanons tredje største by.

Saida, som araberne sier og som fønikerne kalte det er like kjent under det latinske navnet Sidon. Vi er nå like langt fra Beirut som vi er til Tyr, omtrent 40 km.

I følge «Genesis» eller «Første Mosebok» er Sidon en sønn av Kanaan, og en sønnesønn av Noah. Navnet faller også sammen med den moderne arabiske ordet for fiskeri. Noe som fortsatt stemmer godt. Byen har vært bebodd siden tidlig i forhistorien.

Saida var en av de viktigste fønikiske byene, og kan ha vært den eldste. Både herfra og andre havnebyer ble en stor del av Middelhavets kommersielle imperium grunnlagt.

«Homer», forfatteren bak de klassiske eposene «Odysseen» og «Iliaden», roste dyktighet av disse håndverkere for deres produksjon av glass, lilla fargestoffer, og dets kvinners evner i broderikunsten. Det var også fra her at noen kolonister gikk sørover til de kom over byen Tyr, noe lengre sønnenfor.

Tyr vokste da også til å bli stor by, og i de påfølgende årene var det konkurranse mellom disse to oldtidsbyene med å utgi seg for å være «Storbyen» av Fønikia. Saida har tilhørt både Aleksander den store og Herodes.

Produksjon av glass var Sidons viktigste foretaksomhet i den fønikiske epoken, og ble gjennomført i en enorm skala. Også produksjonen av et lilla fargestoff var nesten like viktig. Den lille skallet av en spesiell sjøsnegl, «Hexaplex Trunculus», ble knust for å trekke ut pigmentet var så sjelden at det kun ble benyttet for de kongelige.

Omtrent ti år etter de første korsfarerne, desember 1110, ble Sidon erobret av «Baldvin I av Jerusalem» og Sigurd Jorsalfare med sin flåte på 60 skip. «Saladin», den første sultanen av Egypt og Syria, gjenerobret byen i 1187. Det holdt ikke lenge før kun ti år senere kom tyske korsfarere og tok byen tilbake.

Det var under denne perioden Saidas landemerke, den kystnære sjøborgen ble bygd og stod ferdig og innflyttingsklar i 1198. Det holdt i drøye 50 år før sarasenerne ødela stedet 1249. Oppgradering og oppussing ble satt i verk, men i 1260 ble det igjen ødelagt av mongolene. Restene av de opprinnelige veggene er fortsatt synlig.

Korsfarerborgen er alltid et must å få med seg i fotoapparatet. Vi går ned langs den sterkt trafikkerte «Courniche El Baher» et lite stykke før Louis vågalt går ut i veien og stopper trafikken mens gruppen kommer seg helberget over til byens souk-områder.

En souk er en markeds plass eller et handelsstrøk i en arabisk eller berbisk (nord-afrikansk) by. Begrepet brukes ofte for å navngi det lokale markedet.

De tradisjonelle og attraktive souk-ene i Saida består av trange intrikate gater og er perfekt for en spasertur for å nyte den middelalderiske atmosfæren. Håndverkere, arbeidere, mat, te, nargileh eller hookah (vannpipe), backgammon, klær, maskinvare, hjemmelaget såpe, trearbeider, sko, møbler, falafel, og også undertøy, samt mye, mye annet fremmed, merkelig og spennende ting finner man her.

Man vil finne ut at souk-ene er større enn man kan forvente. Dette i hjertet av middelalderbyen Saida, og som alle andre souk-er, er det labyrintisk av smågater og butikker. Skomakere, konditorier, kaffebær, tømmerere og andre selgere har alle funnet sin plass i de trange passasjene. Saida-souk-ene har blitt pusset opp, men beholdt sin gamle sjarm med den opprinnelige arkitekturen og de små bås-butikkene.

Kunne vært her en hel dag, og gått seg litt vill. Men vi spaserer inn i souk-en mellom det gamle losjiet «Khan Al-Kaysaria» og «Al-Bahr»-moskeen og fram til «Khan Al-Franj».

Et «khan», opprinnelig fra det persiske ordet «caravanserai», er en plass eller en veikro med overnatting for karavaner og dens handelsmenn og andre reisende. Og «Khan Al-Franj» var da i betydningen «for franskmenn», for å imøtekomme franske kjøpmenn og varer for å stimulere handelen med Europa. Dette er et typisk khan med en stor rektangulær gårds plass og hadde en sentral fontene (som nå er borte her) omgitt av tildekkete korridorer og balkonger.

I første etasje var det en markeds plass, mens i øverste etasje kunne handelsmennene tilbringe tiden med å hvile. I det 19. århundre, var denne khan-et det kommersielle sentrum av Saida.

«Khan Al-Franj» ble bygget av «Fakhr-al-Din II», også kjent som «Fakhreddine», i det 17. århundre, men senere donerte han bygningen til franskmennene, som også brukte det som et konsulat.

Men khan-et her har også et annet og mer moderne fasilitet. Etter bussturen fra Beirut, besiktet restene av korsfarerborgen, varmen og inntak av vann, meldte nøden seg. I utgangspunktet var det lukket med hengelås, men låsen var ikke stengt. En sindig og trengende reisende fant ut av «koden» og vi kunne endelig ta i bruk toalettet innenfor.

Vi gikk ut fra khan-et til høyre og rundet khan-ets hjørne videre til høyre. Vi fortsatte å spaserte i sørlig retning og passerte «Bab-El-Saray»-moskeen. Souk-en snor seg i en liten bue her og det er en spennende tur og mangt å se på, til vi kommer til et smugkryss. Her går vi inn til venstre og i østlig retning. Smugene her er til dels smale og lavloftet og man må passe seg for ikke å stange seg i steintaket, - og plutselig ender vi opp ved såpemuseet, «Khan Al-Saboun».

Dette er en gammel såpefabrikk fra det 17. århundre, og er Libanons eneste museum av det ydmyke, men fortsatt uunnværlige produkt. Den forsiktige restaureringen av området har fremhevet de flotte arkitektoniske elementene, slik at ethvert besøk til såpemuseet er en virtuell flytur tilbake til fortiden og til Sidon storhetstid som en blomstrende handelssentrum.

Restaureringen av såpefabrikken ble initiert av Audi-familien og sponset av «Audi Foundation» da Raymond Wadih Audi, født i Saida i 1932, er (var) en av Libanons mektigste bankierer og forretningsmenn.

En elegant gavebutikk, under navnet «Hammam», selger 100% naturlige produkter relatert til badet, som såpe selvsagt, i tillegg til badekåper og andre toalettsaker.

Besøk og guide er gratis, og vi får en god omvisning i datidens såpeframstilling. Lokalene er vakkert laget til og duften er såpende god. Det er ikke så altfor stort, men er meget innholdsrikt. Det er kanskje ikke for ofte man havner på et sådant museum.

Vi begir oss ut av souk-en og ender ut i en smal vei hvor vi går nedover og tilbake mot kystveien «Courniche El Baher». Bare dette gatestrekket er en stor opplevelse for seg selv. Gaten et krydret av alle typer selgere, mest grønnsaker og vinblader, men også slakterbutikker av ymse slag og traller med småfisk i ansjos-størrelser.

Vi går til der omtrent vi krysset veien og venter på Ali og bussen. Vi haster inn på bussen for ikke å lage en alt for stor trafikkork og vi kjører noen hundre meter nordover før vi svinger av i retning øst og gamle «A.O.».

TILBAKE I A.O.

Vi tråkler oss gjennom trafikken, i noen perioder i kø, da vi må stoppe ved en «check-point» oppsatt av Den libanesiske hær omtrent 80 minutter etter start fra Saida. V blir raskt klarert for videre reise. Veien mot øst her i sør, når vi kommer et lite stykke inne i landet, er til dels støvete, kronglete, svingete, smal, men lite trafikkert. Det går greit. Landskapet er som vi husker det, og ikke så mye forandret. Derimot er de landsbyene vi snart kommer til å ha et gjensyn med nesten ikke til å kjenne igjen for en veteran.

Kort tid senere, omtrent 20-30 minutter, begynner vi å ane mer kjent terreng og landskap. Ti minutter etter kl. 12 denne morgenen parkerer vi ved en bank, «Fransabank» med minibanker i fasaden, i Marjayoun, som ligger ca. 2 km vest for Ebel el Saqi.

Marjayoun ligger majestetisk på en bakke med Hermonfjellet i øst, og med den 1000 år gamle korsfarerborgen Beaufort over Litanielva om man beskuer utover mot Amel-fjellet i vest. Marjayoun var også hovedkvarter for major Saad Haddads «Det frie Libanon».

Her blir det et lengre stopp før vi er helt framme, for gruppen skal gjøre sitt beste med å tømme minibankens innhold for lokal valuta. Uttakene totalt ligger nok i millionklassen og sedler pålydende 100 000, og kanskje mer, er nok et uvanlig siffer for en viking. Det lyder mye, men «tommelfinger-valutaen» mot norske kroner ligger på 200, eller 1 500 mot dollar. Det var den gjense vekslingskursen. Ett libanesisk pund tilsvarer et halvt øre.

Nå er de fleste en smule utålmodig til å komme fram, og ikke minst hungrig på lunsj. Endelig passerer vi bensinstasjonen ved gamle «Dovre», NORBATTs aller første leir som lå nedenfor Marjayoun. Drøye halvminuttet senere passerer vi også der det tidligere og kjente og beryktede sjekkpunktet «Haddad 5» (H5) var plassert.

Vi ser nå Saqi, vi passerer Saqi, og 300 meter bortenfor krysset opp mot Saqi parkeres bussen ved veien opp til Assis residens kl. 14:05. Vi skal ha en lekker lunsj hos Louis og hans familie og på vertshuset «**NORBATT HQ**».

Fra der bussen parkerte ved «hovedveien» er det en delvis asfaltert og delvis gruset stikkvei, eller en allé, på ca. 2-300 m før vi er helt framme ved Louis' bolig.

Fru Assi og barna, to jenter og to gutter, har stått på for å ønske oss velkommen tilbake. De har dekket opp for hele gruppen i sitt hus andre etasje, som egentlig ligger på marknivå, i det man for anledningen kan kalle «storstue».

Men før vi inntar etegildet er det en liten høytidelig flaggheising av det norske flagget foran vertshusets plen og hage. Vi alle står rakrygget ved denne markeringen at nordmenn atter en gang er tilbake i landet.

Døtrene Rachelle og Rafka bærer inn den ene retten etter den andre. Alt hjemmelaget. Fru Assi måtte ha stått på både natt og dag for å mette de 30 hungrige norske turister. Sønnene George og Ralf hjelper til med å forsyne oss med drikke. Høres litt hult ut å bruke begrepet «turist», for det er jo det egentlig er, men vi føler oss mer som «venner, gamle venner» av Libanon, enn turister.

Åtte av gruppen har nå nådd sitt mål, for de skal bo her på «HQ», mens majoriteten er innlosjert i Ebel el Saiqs eneste hotell, «**Dana Hotel & Resort**».

«**Dana**» var et sivilt rekreasjonssenter som ble bygget mellom 1988 og 1990 og var populært blant de norske soldatene, særlig fordi det hadde det eneste bassenget i Saqi.

Etter denne overdådige lunsjen, ved rundt 15:45-tiden, går en liten gruppe av oss tilbake til hovedveien mot Saqi og til veikrysset hvor omtrent gamle «4-2B CP» en gang lå som «checkpoint». I dette krysset, opp mot Saqi og hotellet, står det et tobent mørkblått skilt med hvit skrift både på arabisk og engelsk med ordene «Welcome to Ebel Elsaki» (nei, ikke skrivefeil – her). Dette måtte selvsagt forevigges digitalt.

To hundre, to hundre og femti meter etter krysset går det er stikkvei ned på høyre hånd, som fører oss til «Dana». I det vi er på ferd med å svinge inn og ned til Dana kommer bussen med resten av reisefølget som skal bo her, og bagasjen vår. Da er også vi ved reisens mål.

Vi blir sjekket inn. De fleste deler rom, men noen bor single, og vi alle er blitt plantet på andre etasje. Heldigvis finnes det en fungerende heis, men den er såpass liten at det kun er plass til maks to personer med bagasje i gangen. Her er andre etasje to etasjer opp, for vi er nå på «ground floor».

Noen bruker tilstøtende trapper, men ikke mine knær med tung bagasje. I stedet for å sitte her inne og vente på heisen rusler jeg ut av den kombinerte bar, spisesal og resepsjonsområdet og befinner meg straks i en betagende og vakker hage med et plaskebasseng. Kaller det for et plaskebasseng da det er litt for grunt å svømme i det for voksne, men det fungerer utmerket for avkjøling.

Rommene på Dana er ikke så verst, faktisk. Har det man trenger her. Har også «ting» man ikke trenger, en fjersynsmaskin med den gode gamle CRT-skjermtypen. Luftkondisjoneringsmaskin også, hengende høyt på veggen ut mot en smal balkong og utsikt mot en langt større basseng, som ikke er fylt. Videre et telefonapparat på et lite kvadratisk bord mellom sengene, som heller ikke var i bruk, et lite bord med en løs glassplate på toppen, to stoler, en pult og en pultkrakk. Greie nok rom.

Rett innenfor den kombinerte inn- og utgangsdøra finner man badet, stort nok og en avskjermet dusj. Men åpner man springen på servanten oser det ut brunt og kokket vann, selv i kaldeste posisjon. Ofte måtte vi på dette rommet la vannet renne opptil 10-15 minutter før mer normalisert vann kom ut. Et stort minus som ble lovet fikset opp i, men skjedde likevel ikke.

Hos en i gruppen fungerte ikke aircondition-anlegget, men fikk senere byttet rom. På et annet rom fungerte ikke fjernkontrollen til anlegget på grunn av flatt batteri. Men hos de fleste tror jeg det meste var i orden. Uansett, når hotellet vet de får gjester, bør de gå gjennom en sjekklister for å forvise seg at alt er på stell.

Tror denne gruppen her, samt noen andre nordmenn som reiste for seg selv, var de eneste gjestene. Vi satt derfor «alene» til frokost i den store matsalen, og som var det eneste måltidet som ble inntatt her – som regel. Frokosten, en buffet med ikke altfor innholdsrik pålegg var likevel grei nok. Man fikk også servert sin personlige omelett.

Etter utpakking og en liten minihvil gikk jeg ned og ut for å betrakte parken rett utenfor inngangspartiet. Da var klokken så vidt passert 18-tallet. Her satt allerede flere solhungrige nordboere på solsengene. Noen har til og med vært ute og vadet.

Rundt en drøy time senere gikk noen få av oss ned til etablissementet til den eldste av Assi-brødrene, Josef. Dette stedet ligger rett ned i hovedgaten mot veikrysset, kun omtrentlig par hundremeters spasertur ut fra Danas stikkvei.

Kan tenkes at noen andre gikk i motsatt retning og oppover gaten i sørlig retning mot vadestedet «Mirage» for en middag. Opp dit er en liten drøy halvkilometer, som tradisjonelt pleier å være et samlingssted.

Her hos Josef Assi og hans familie serveres også det man ønsker av drikkevarer og ikke minst mat, og store porsjoner. Her inne på restaurantens vegger, «The Wall of Fame And Glory», har hundrevis av tjenestegjørende personell fra nesten alle verdenshjørner skrevet inn sine navn og tjenestetid. Også jeg!

Etter å ha spist meg mett og er ganske fornøyd, føler jeg på meg at jeg bør ta meg en «inspeksjonsrunde» oppe ved «Mirage» også. Her møter jeg også noen kjente lokale fjes og andre fornøyde nordmenn.

Det er noen få minutter igjen til uret viser nytt døgn da jeg rusler tilbake til hotellet. Dette har også vært en lang dag, og dagen i morgen vil nok bli like lang, men likevel noe for seg selv og usedvanlig for mange i gruppen. Men for Ebel el Saqi er det likevel ikke noe usedvanlig lenger – å feire vår

NASJONALDAG

17. mai i Libanon og i Ebel el Saqi er en spesiell opplevelse. Å feire grunnlovsdagen her er en unik opplevelse. Men likevel ikke lenger så unikt for 17. mai er blitt feiret i Saqi i mange, mange år allerede, takket være vår tilstedeværelse. Det var vi som lærte de lokale feiringen og med barnetog i vesle Saqi en gang tidlig på åttitallet.

For min del er det eldste minnet om 17. mai i Libanon fra 1978, da vi bl.a. mottok «en ordre» fra de høye herrer hjemme i nord at i anledning dagen skulle forbruke hele kr. 2,50 per mann for innkjøp av brus og blomster! Blomster? Nettopp det vi trengte!

To år senere, i 1980, satt vi en liten gjeng i butikken hos «Disco George» og feiret behendig med 5 cl miniflasker med ymse innhold. Fire norske og to libanesiske nasjonaldager, som er 22. november da landet ble uavhengig fra Frankrike i 1943, har jeg fått med meg under min tjenestetid her.

Dagen har i sannhet utviklet seg gjennom tiden siden da. Det unike er at de lokale arrangørene i dag setter mye krefter og ressurser i sving for at dagen skal bli vellykket som mulig. Selv om vi trakk oss ut fra UNIFIL for 17 år siden vil man ikke slippe taket i oss. De vil fortsatt hedre både oss og Norge for vår innsats. Det varmer – uansett temperatur!

Hva kan dette skyldes? Muligens fordi vi bl.a. i levde og opplevde mye og mangt av vårt daglige virke blant de lokale innbyggerne, i motsetning til vi nå observerer etter de overtagende styrkene. Hendelser på godt og vondt preget formodentlig derfor begge parter på den tiden vi var her, forlagt som vi var i landsbyene og i nærheten til folket – og gjør det antakelig den dag i dag.

Samt, ikke minst på grunn av de sterke bånd vi fortsatt har og føler for Libanon, spesielt til søndre region og befolkningen her, reiser vi jo fortsatt hit. Det er unikt! Det spørres da om ikke 17. mai i Saqi har vært en saga blott hvis det ikke har vært for slike turer. Derfor er jeg overbevisst om at betydningen av disse turene, uansett i hvilke organiserte former, har en stor anseelse for fortsatt de sterke båndene. Både vi som er på visitt og gjensitt er i sannhet ambassadører for denne relasjonen.

Kvelden før denne dagen har både min «samboer» på rom 211 og jeg gjort klart antrekket med blå beret, blått halstørkle eller kledelig slips, samt pene benklær og meget strøken skjorte. Noen stilte også opp i mørk blazer og med sine velfortjente medaljonger.

Mobilalarmen vekke oss kl. 06:40 denne strålende søndagsmorgenen. Vi måtte begynne ekstra tidlig selv om det offisielle programmet oppfordret oss om oppmøte ved den gresk-ortodokse kirken ved toppen av Saqi først kl. 10:30. Vi skulle nemlig, som seg hør og bør på en sådan dag, ære våre falne soldatkolleger først.

Da dette momentet ikke stod originalt på vårt reiseprogram hadde vi heller ikke bussen tilgjengelig. Denne seremonien ble ordnet opp i all hast av reiseorganisatorens «hjemmekontor» og koordinert med Louis kun ett par dager før vi reiste nedover.

Vi var ikke alene her, men også andre tilreisende nordmenn som hadde reist ned på egen hånd, eller her i tjeneste, ville være med å hedre de falne. Og flott var det fordi vi alle var avhengig av privattransport til de ulike plassene hvor de flane er markert. To norske offiserer i tjeneste i UNTSO stilte også opp.

Louis med sin minibuss, eldstedatteren Rachelle med familiens andre bil, leiebilene til bl.a. Ståle Thorolfsen, Jan Joachimiak og Terje Sæterbø, UNTSO-kjøretøyet samt bilene til Joumana Haddad og Kjell Arne Sunde og Reidar Bjørn Melhuus (håper jeg ikke har unnlatt noen) utgjorde kortesjen.

FALLEN WHILE IN THE SERVICE OF PEACE

Første stoppested var like nedenfor gamle «PI-høyden, 4-1C», altså veien opp mot bl.a. Rachaya el Foukhar. Har står minnestøtten, ved foten av «Tall es Sneiber», for Arild Grotle som omkom her 13. februar 1989. Minnestøtten er flott hvitmalt med hvilmalt fot og med FN-blå-malte større stener som en bord i det lyse singelet som er lagt rundt og ved støtten.

Saqis lensmann og bror av Louis, Omar, skal ha all ære for å holde både her og de andre markerte stedene vedlikeholdt og i orden.

Neste markering finner vi lenger opp og vestover. Vi passerer der gamle «4-8 HQ» og «4-8 DOG» (hundetroppen) som var på høyre hånd. Der veien deler seg opp mot krukkebyen tar vi av til høyre og ned veien mot El Khraibe og El Meri. Etter drøye 150-200 m fra veikrysset kommer vi fram til støtten der for å minnes kaptein Gunnar Bærheim, som omkom her 24. januar 1990.

Rett ved siden av står også en minnestøtte for to falne franske kolleger, adjutant Willy Gerfaud-Valentin og sersjant Jérémy Trouillot, som omkom her 13. mars 2010.

Ved hvert sted er det en i reisefølget som forteller kort om hendelsene om disse tragediene. Blomsterbuketter med de norske fargene blir lagt ned og man gjør honnør og minnes de falne i taushet.

Vi kjører i silentium tilbake samme vei som vi kom fra, men fortsetter gjennom gamle «4-25 CP» mellom «Falkehøyden» og Kaukaba og mot gamle «4-24 OP/CP», i retning Bouroz – mener jeg.

Jeg kan dessverre ikke nå helt huske hvor stedet nøyaktig er, så dere får bare arrestere meg, men her ved kanten ned mot Litanidalen i en bratt skråningen, anslagsvis en meter nedenfor veien, ligger markeringen for Rune Opland, som den gang hadde nettopp kommet ned til Libanon og bl.a. er blitt tildelt «Dag Hammarskjölds Medalje», som ble drept her 29. november 1989.

Deretter kjører vi mot Blat, gjennom byen og et lite stykke nordover mot retningen der «4-23 OP» var. Vi parkerer kolonnen ved en garasje i utkanten av landsbyen og må først gå et stykke på en smal grusvei til vi kommer til stedet ute på en overgrodd eng med knehøye villblomster og brunlige gresstuser.

Blant noen større sandfargede steiner på engen, som ligger der som en ramme, ett lite stykke fra grusveien, finner vi minnemarkeringen for Gorm Bjørnar Hagen som omkom her 27. desember 1993.

Vi går i taushet tilbake til bilene og fortsetter mot og til toppen av Saqi. Vi passerer den gamle sykestua, som ble brukt under de første kontingentene, og begir oss et lite stykke sørover og til høyre ned i bakken ved druserbydelen. Der, på en vegg, henger minneplaketten for Erling Robert Ekrheim som her ble drept den 6. juni 1982.

Vi går oppover igjen, fordi den gamle sykestua og det gamle verkstedet og passerer plassen der man samles foran kirken. Vi passerer også den indiske musikktruppen og runder hjørnet der vi finner plaketten for NORBATTs andre offer, eller Norges sjette offer i UNIFIL, til minne om Jarle Warberg som falt her 18. april 1979.

Oppsummert kan man si at etter en tilstedeværelse i 20,5 år, fra slutten mars 1978 til slutten av november 1998, har 21 personer mistet livet under tjenesten av en styrke som man regner med totalt har vært på omtrent 22-23 000. Av alle falne er det «bare» fire personer som er blitt drept i krigshandlinger. Tallet er lavt i og med at det har vært endel ildstrid mellom nordmenn og partene her nede.

1. mai 1982 ble «Forsvarets medalje for edel død» stiftet. Dette var første gang siden 2. verdenskrig at Forsvaret delte ut tapperhetsmedaljer. «Forsvarets medalje for edel død» kan tildeles militært og sivilt personell som i militær sammenheng har utvist personlig rådsnarhet og under farefulle forhold har bidratt til å forhindre tap av menneskeliv eller avverge skade på materiell og eiendom, eller som under farefulle forhold har vist personlig dyktighet og mot utover det som kan kreves.

57 personer hadde gjort seg fortjent til denne medaljen etter tjenesten i Libanon.

Vi har minnet og lagt ned blomsterbuketter for alle våre falne fredskolleger og vi går opp mot området ved kirken for å fortsette vår markering av nasjonaldagen.

17. MAI I SAQI

Klokken viser nå ti minutter over 10 og det er allerede varmt. Etter denne blomstermarkeringen vi hadde gjennomført går vi opp til plassen hvor i mellomtiden flere har ankommet, både lokale innbyggere og flere representanter fra de nære og omliggende styrker.

For den som leser dette og ikke er (lokal-) kjent her kan man nevne at Ebel es Saqi er en landsby i distriktet Marjayoun i Sør-Libanon. Navnet betyr «stedet hvor dyrene kommer for å drikke».

Befolkninga er hovedsakelig kristne og drusere. Byen ligger rundt 720-750 meter over havnivå, på en åsrygg vest for elva Hasbani. Landsbyen har tre kirker, en katolsk, en protestantisk og en greskortodoks, hvor ved sistnevnte vi samles.

Ebel es Saqi var hovedkvarter for den norske infanteribataljonen NORBATT fra 1978 til 1991. I 1991 ble de fleste forlegningene flyttet ut av Ebel es Saqi til en ås nord for byen, til «Jabal Qalaat Jabbour», som i norsk oversettelse har fått navnet «Falkehøyden».

Ebel es Saqi fikk i denne perioden et voldsomt økonomisk oppsving med mange forretninger, restauranter, frisørsalonger og vaskerier, men etter at NORBATT trakk seg ut av UNIFIL og Libanon i slutten november 1998, har bunnen falt ut av forretningslivet.

Inderne som tok over etter nordmennene, har begrenset kjøpekraft, så nesten alle butikkene er lagt ned. I nordre del av byen ligger «NORWAY PLACE» til ære for de norske styrkene som var her, og til ære for Norge.

Ebel es Saqi er selvsagt vennskapsby med Kongsvinger, som like i nærheten huser «**Forsvarets Veteransenter**» ved Bæreia.

Fra Beirut er det mellom 110-120 km å kjøre, spør om man velger kystveien mot og forbi Saida og deretter østover via Zefta og Nabatieh, eller østover fra Beirut mot Chtaura og deretter sørover gjennom byen Joub Jannine og Bekaadalen.

Det er altså her ved den greskortodokse kirken vi står samlet utenfor. Jeg rekker å digitalisere ett foto da ambassadør Svein Aass ankommer før nøden melder seg. Men før jeg må pleie nøden må jeg også ta ett par bilder av den flotte indiske troppe som stilig står her med sine trommer og sekkepiper.

Ulastelige er inderne med sine svarte sko, hvite anklets, mørkeblå bukser med et bredt oransjebånd, dyp-oransje jakker med gullfarget broderier og snorer og på toppen en like oransje turban. Det ser ikke ut som varmen her påvirker dem, men så er de nok heller mer vant med et varmere klima.

Heldigvis har kirken et, tja, en «service-bygning» vegg i vegg til venstre. Her finner jeg hva jeg må gjøre, ett toalett, et lite kjøkken med en vannkjøler (jeg låner meg ett glass), og det viktigste, strømuttak for hurtig ladning av mobilen. Jeg har kun en halvtime på meg å lade på da paraden er estimert å begynne ved 11-tiden.

Mens det lokale elektrisitetsvesen gjør jobben med mobilbatteriet vandrer jeg ut igjen til de andre. Her møter jeg igjen Ståle Thorolfsen og Kjell Arne Sunde og vi snakker om det vi så vidt var innom kvelden før på «Mirage». Hva med en felles middag for alle nordmenn som ønsker å delta? Jovisst! En strålende idé av nevnte herremenn. Vi blir enig om et tidspunkt og om å misjonere ordet rundt, og jeg snakker og hører med Louis, som selvsagt er positiv. Vi hadde ellers ingenting på programmet den kvelden.

Den som vil gå inn til messe, men flere står utenfor da det enten ikke er plass til alle eller har et annet syn og mening om det guddommelige. Jeg håper gudstjenesten drar ut slik at jeg får lade batteriet mest mulig. I tilfelle ikke har jeg ett annet apparat i reserve.

I det messen er over og folk strømmer ut må jeg hente mobilen, som har rukket å bli ladet til nesten full styrke, 87 %. Det får holde med det jeg har planlagt.

Toget, paraden, former seg med inderne først, deretter vår lille flaggborg, så de dignitærer og geistlige, så veteranene, andre nordmenn og de tilstedeværende libaneserne i et herlig samrøre. Jeg har gått ett stykke nedover i forkant for å filme mest mulig av toget.

Baklengs går jeg nesten hele strekningen fra kirken og ned mot og til «Norway Place». Men det var en liten detalj jeg ikke var klar over, at toget, i motsetning for to år siden da toget passerte «Norway Place» og gikk videre nedover før det snudde tilbake, avsluttet nettopp her denne gang.

Det er ikke plass for alle innenfor de mørkegrønmalte gjerdene på «Norway Place». Her var det kun «reservert» for ambassadøren og hans følge, de geistlige, den lokale politiske og militære ledelse, andre styrkers representanter og innenrikske journalister. De hadde nok ikke regnet med det igjen, for jeg gjorde som jeg gjorde for to år siden, snek meg tidlig nok innenfor for å få en bedre oversikt – som ... «utskræmt ...».

Resten prydet gjerdene på begge sider rundt plassen utenfor innhegningen. Først ute var det ambassadør Svein Ass som la ned krans på vegne av Norge, deretter legges flere kranser fra bl.a. Saqi kommune og til slutt av Louis med et kransebånd på vegne av veteranene med påskriften «Dere er ikke glemte ...».

Det er en flott og høytidelig seremoni her ved minneplassen for alle falne.

I anledning dagen har Saqi kommune også invitert alle inn til samfunnshuset like nedenfor for å fortsette feiringen og markeringen av dagen med taler. Et stort og langt bord langs den ene kortveggen er flott oppdekket med all slags bakverk, frukt og drikke.

Lokalet er fullt av både store og små, barn og voksne i sivil og i militært antrekk. Blant annet holder ambassadøren tale, det gjør også lokale toppfigurer, og det gjør også Reidar Bjørn Melhuus. Avslutningsvis synger Kjell Arne Sunde, som han også gjorde i 2013, med en klangfull og kraftig stemme en fortryllende sang med passende lyrikk.

Ved rundt halvett-tiden var seansen her for både meg og noen andre over. Det har så langt vært en fortreffelig og minnerik dag, og som ennå ikke er over. Vi skulle om noen timer fortsette ved «**Al Bohsasa Restaurant**», en restaurant som kan skryte av å plass til overkant av 1500 gjester, og som harmonisk og inntagende ligger ved bredden av elven «Al Hasbani». Det er et enorm anlegg, dette. Bør oppleves om du er i området.

Tre unge voksne vakre piker vil så absolutt ha en «selfie» med en moderne nordisk helt med blå beret og med et mørkeblått slips med FN-symboler mens jeg og to andre er på vei tilbake til enten «Norbatt HQ» eller «Dana». I håp om å ha «stunden» for meg selv havner likevel mine to med-spaserende inn i bildet. Artig, og bekvemt utfyllende.

Det er en varm dag, og vi har jo trasket ett stykke i dag også, vært våken siden tidlig morgengry. Det er derfor på din plass å ta en liten rast ved «Mirage». Her sitter allerede andre nordmenn, og nabobordet er omkranset med 7-8 smilende og hyggelige spanjoler.

På bordet her ute ved «Mirage» står det nesten like mange blå bokser innholdene brus som antallet som sitter rundt bordet med spanjoler. På bordet rett overfor kan man knapt se bordet da det er prydet og pyntet med flasker av lyst grønn glass. De i tjeneste og i uniform, vi i blå beret, hvite skjorter og ferdig med tjenesten.

Etter ett par-tre timer trekker vi oss lenger nedover i gata mot nord og tilbake til «brakk». Det er, i alle fall for meg, tid for en liten strekk og siesta før vi skal fortsette ved Hasbani-elven.

Kun fem og en halv time igjen av nasjonaldagen, men ikke av feiringen, da jeg døsig står opp til en ny økt. En rask og forfriskende dusj, barbering er også nødvendig ser jeg i det duggete speilet. Omkledding og noen minutter før klokka nitten går jeg ned til hotellhagen hvor flere allerede sitter. Som ved blomstermarkeringene tidligere i dag må vi ty til privatbilisme.

Snart dukker opp både Louis med minibussen igjen og hans frue med familiens andre bil, og etter hvert dukker også opp de andre nordmennene med sine kjøretøy. Lous har allerede kjørt de som bor hos ham til «Al Bohsasa». Alle får ikke plass på denne runden, så både herr og fru Assi kjører velvillig enda en runde.

Vi kjører ut fra Dana, ned mot veikrysset og svinger inn på veien som fører oss mot Tell Quezi (4-3) og videre gjennom veikrysset «4-25 CP», fortsetter videre fremover i nordøstlig retning forbi veien opp til Kaukaba og videre forbi krysset hvor veien går opp mot bl.a. byene Hasbaya og Chebaa. Noen få hundre meter videre rett fram ankommer vi til den storslagne restauranten. Hele kjøreturen går unna på 12-15 minutter.

Rundt 20-tiden, eller deromkring, er alle på plass og omtrent 40 nordmenn benker seg rundt to langbord. Vi gransker nøye menyen, men fru Sunde fører an og diskuterer med hovmesteren, man muligens kan titulere ham som, om valgmulighetene og pris. Siden vi er så mange og kom uanmeldt ble vi enge om å gjøre det lettest og mest smidig både for oss selv og restauranten.

Det havnet altså på libanesisk «sikringskost», mezze selvsagt, til en god og overkommelig pris inkludert vann, brus og arak. Arak er, for den uerfarne, en alkoholholdig drikk som typisk nytes i Midtøstens land omkring det østlige Middelhavet.

Drikken er klar og farveløs med smak av anis, og går over til en melkelignende eller grå substans ved tilsetning av vann. Alkoholinnholdet varierer fra 40-80%. Det finnes lignende drikker i Hellas som går under navnet ouzo og i Tyrkia som raki.

Det tar ikke lange stunden før både drikke og den første delen av mezze kommer til bordene. Så vidt jeg kan oppfatte er vi alene her, med unntak ett par bord, på dette enorme stedet. På den bakenforliggende svære uteplassen holder noen arbeidere med å rigge lysmaster og en stor scene, men de forstyrrer ikke oss.

Selve restauranten ligger rett ved elven som myldrer med fisk, og som viser seg glupske når vi kaster ut i litt opp-smulede lefser i vannet. Ute i elven duver to små plastbåter. Ved den enorme uteplassen er det en port inn til en lite «lekeland» for både barn og eldre barn med bl.a. et svømmebasseng. Det er virkelig et storslaget etablissement.

Selv om jeg ikke er så veldig begeistret for mezze smakte det nå virkelig fortreffelig. Og mengden mat var mer enn nok. Den som går sulten herfra kan takke sin egen skjebne.

Under festmåltidet tok den «eldste», eller høyst rangerte, av de to norske UNTSO-offiserene, som også ble med oss her, ordet og vi tok, som seg hør og bør, kongens skål. Noe senere tok også Håkon Wangen ordet, om noe som man har snakket og ymtet om tidligere på dagen.

Ved minnstedet for Rune Opland, som ligger skjult ned i skranten av veien der, fikk man informasjon om at bror Omar var villig til å få i stand med å flytte minnstedet til oversiden av veien i stedet for. I følge Omar beregnet han dette ville komme på rundt en pris på USD 300,-, som ellers holder disse minnstedene vedlike uten vederlag.

«**Forsvarets Veteranadministrasjon**» vil ikke verken lenger støtte eller bidra til at disse minnstedene vedlikeholdes, ble det påstått. Jeg kan i skrivende stund ikke bekrefte påstanden, men vi mente at dette bør bli tatt hånd om på en eller annen måte.

Da tok Håkon ordet og foreslo at vi her og nå tar en innsamling for nevnte prosjekt. En kurv gikk rundt blant oss og innsamlet beløp kom godt over forventet kostnad. Håkon fikk overrakt beløpet til en noe overrasket Omar dagen etter.

Kvelden og middagen var svært vellykket. Louis var selvsagt med, men ikke hans fru. Da det led mot slutten gikk en ny kurv rundt for felles oppgjør. Selvsagt ble det spandert på den gode Louis, det skulle bare mangle. Og joda, det ble godt med tips også.

Denne restauranten er virkelig spektakulær og verdt et besøk om du er her i provinsen. Samtidig vil jeg også anbefale restauranten på «Monte Alberto Hotel», som ligger toppen av en fjellknaus i Zahlé, nordfor og oppe i Bekaadalen, på rundt samme breddegrad med Beirut, men østenfor inne i landet, omtrent 80 km nord for Saqi, også verdt et besøk om situasjonen og omstendighetene tillater det.

Rundt halvti-tiden eller der omkring er vi godt fornøyde med besøket her og vi venter og håper på transport tilbake til Saqi. Flaks nok får jeg sitte på med Joumana Haddad Sunde og vi tar turen til Faissal og Fayeze Ghobar på «Mirage». Her samles flere etter hvert.

Innehaveren og herrene på «Mirage» er noen ordentlige godkarer og har full tillit til oss. På den måten at hvis ikke ingen av de er tilstede og lokalet likevel er åpent, er det bare å forsyne seg med drikke av det man har behov for og lyster. Oppgjøret tar vi senere. Så langt har man ikke hørt om noe «svinn».

Et lystig lag tar minst en, og formodentlig to, nightcaps før man avslutter nasjonaldagen. Dette har også vært og ble en lang dag, og minst parvis tar flere og flere natten etter hvert. Jeg blir litt til for å forsikre meg om at alt er på stell og i orden – liksom. For de i gruppen som er på førstereis på en slik veterantur, for så vidt sikkert alle, regner jeg med dette har vært en særs spesiell, annerledes og en minnerik feiring av 17. mai.

Det er bare seks, snart fem, igjen av oss her nå da noe uklart, sikkert svak med batteri igjen, mobilkronometer lyser at tiden har vippet to i natten. Man bør muligens snart runde av, men ikke noe bråhast siden denne nye dagen er en fridag.

BLÅMANDAG

Tja, en smule, om man da ikke tenker på at ordet i kristendommen er mandagen i den uka fasten begynner. Men nå er ikke jeg noe spesiell religiøs av meg, heller mer sekulær.

Det var deilig å få sove til man våknet av seg selv siden i dag er «fridag», eller dagen står til fri disposisjon. Ikke før solen står i senit jeg tar en titt ut av vinduet mot bakgården og ser ned mot «hovedveien» og bort mot Marjayoun og, rett under meg, det store bassenget som de nå har begynt å vedlikeholde med bl.a. blåmaling.

En time senere går jeg ned og jeg tar meg en rask og liten frokost – en kopp te, og går ut i hagen. Her møter jeg ett par reisekolleger, og etter en kort stund i skyggen går vi samlet ned til Josef for bl.a. en lunsj.

Det er svalt og deilig å sitte ute i hagen på Josefs sted. Etter å ha nytt en boks cola og ett glass med nypresset appelsinjuice er det på tide å bestille lunsjen. Jeg bestemte meg for «mixed grill». To andre bestiller pizza og en annen «mini-mezze». Knapt kvarteret senere serveres rettene. Og, du verden, for noen porsjoner. Min rett blir servert med en lefse over tallerkenen som ett lokk for å holde maten varm. De som kjenner til disse lefsene vet at de er ikke akkurat små.

Det var deilig, skjønt og herlig her i bakgården. Nyter maten og lar den synke før jeg rusler meg en tur opp i byen. Sitter noen også på «Mirage», og jeg stikker innom for en kort tur. Sitter ute og bare nyter en juice.

Siden det er en «friday» er heller ikke i dag organisert noen felles middag. Men snart kommer det likevel for øre at en eller noen har foreslått om hvorfor ikke vi kan samle gruppen til en middag hos Josef.

Slik ble det og ved 20-tiden er det temmelig fullt ute i hagen til Josef & co og temmelig travelt, for dette var heller ikke de forberedt på. Maten er fortreffelig, men det tok sin tid før alle fikk sitt, siden vertskapet ikke hadde arrangert mannskap nok.

Det ble en rolig dag og aften, og tipper flere tok natten tidligere i dag. Til og med jeg var i seng før midnatt, for morgen skal vi ...

RUNDT I A.O.

Etter frokost er det på tide med en rundtur i gamle NORBATT AO. Bussen står klar for avgang kl. 09. For de som ikke er kjent med forkortelsen betyr A.O. «Area of Operations» eller (et) «ansvarsområde».

Vi kjører først østover, passerer den såkalte «bombesvingen» og gjør et kort stopp ved «4-3», Tell Quezi. Her har det skjedd store forandringer siden jeg sist var i området i 1988. Det var også her, husker jeg at Kurt Waldheim, FNs generalsekretær fra 1972 til 1981, besøke tidlig april 1978.

Nå er posisjonen «4-3» inntatt av «SPANBATT», spanjolene. De har gjort leiren om med høye murer rundt og ser nå langt mer ut som en mer ekte og permanent militærleir enn den gang vi rådde her. Om forvandlingen, forsterkningene rundt leiren, er situasjonsbetinget eller på grunn av mentalitetsforskjell kan ikke jeg svare på, muligens begge.

KAUKABA

Turen går videre opp til Kaukaba, en liten by nordøst for Blat. I 1988 da byen lå innenfor NORBATTs område bodde det ca. 600 personer her. Befolkningen er katolsk, tilhørende den maronittiske kirke.

Maronitter, kristne som tilhører Den maronittiske kirke, er en av de katolske kirkene med østlig ritus. Kirken, som har sin største utbredelse i Libanon, har navn etter eremitten «Maron» som levde i Syria på slutten av 300-tallet og begynnelsen av 400-tallet, og representerer over halvparten av Libanons kristne. De fremstår som en vestlig orientert del av befolkningen, og har i moderne tid spilt en betydelig rolle i Libanons økonomiske og politiske liv.

Det mest velkjente om Kaukaba, under vår tjenestetid i alle fall, er kjent som «Slaget i Kaukaba». Dette slaget fant sted allerede drøye måneden etter at de første norske FN-soldatene hadde ankommet Sør-Libanon, 9. mai 1978. Åtte palestinere ble antatt drept.

- Dette kan man lese mer om både [HER](#) og [HER](#).

Veien oppover Kaukaba er både bratt og svingete. Godt vi har en buss. Knappe halvtimen etter start fra Dana stopper vi igjen ved en spesiell olivenlund.

Det eviggrønne treet, eller busken, er kanskje Libanons viktigste landbruksprodukt. Treet kan faktisk bli 15 meter høyt og svært gammelt. Det har blitt antydnet at alderen på et oliventre på Kreta er over 2 000 år gammelt. Ut fra et tre nevnes det at det kan gi rundt 30 kg frukt per år. Oliven er for øvrig en av de mest omtalte plantene i skriftlig tid.

Den romerske poeten Quintus Horatius Flaccus (65 - 8 f.v.t.) nevner oliven i forbindelse med sitt eget kosthold, og Lord Monboddo beskrev oliven i 1779 som en av de mest foretrukne matvarene i oldtiden, og omtalte den også som en av de mest perfekte.

På en oppbygd terrasse finner vi noen «urtidstrær». Ikke så voldsom høye, men derimot svært så brede ved roten og marken. Så bredfotet og hul at vår yngste turdeltaker, Therese Hope, som er i tyveårene, ikke hadde noe problem med å stå der inne i den delte stammen. Man kunne bortimot ane ur-fortiden her.

Vi kjører videre oppover til vi omtrent er der hvor «4-27 LL» (lagsleir) en gang befant seg. Herfra er det en god og flott utsikt over nesten hele dalen nedenfor, mot elven «Nahr al Hasbani», El Fardis, Hebbariyeh, åskammen bortenfor mot Hashbaya, Rachaya al Foukhar og opp mot disige Kafr Hamam og Kafr Chouba. Kan hende vi til og med så helt mot El Khiam og El Mari i åsryggen ved Tall Sidr Arus.

Litt lenger ned i bakken, i motsatt retning fra der vi kom, ca. drøye 100 meter fra vår utkikks-post ligger det en stor og flott eiendom med et rimelig svært hus. Det var rundt og ved denne eiendommen «slaget» stod for 37 år siden.

Ali snur og snor bussen mesterlig nedover igjen og vi vender tilbake mot den gamle posisjonen «4-25 CP». Her ved veikrysset svinger vi inn til venstre og mot markeds-plassen. Det er ikke helt enkelt å komme seg inn på denne veien da motgående trafikk, på ett eller annet mystisk vis, ikke enser at en stor buss kommer mot dem og må gjøre kjøringen rundt svingen langt trangere enn nødvendig. Men den eksotiske oppfattelsen får man heller overlate til vitenskapen, og forhåpentlig evolusjonen.

Drøye par-tre hundre meter fra veikrysset kommer vi til den sagnomsuste lokale «Markeds-plassen», eller lokalkjent som «Souq el Khane», som man finner nedenfor Tell Quezi og ligger langs elven «Wadi Shab'a». Det var her ved dette elveleiet vi pleide å skrubbe våre kjøretøy en gang i tiden. Her står det også et lite hus, litt for seg selv, vi den gang kalte innehaveren for «PLO-enka». Her ved elva gikk også A.O.-grensa som man kalte for «Blue Line».

➤ Om betydningen «Blue Line» kan man lese mer om [HER](#) og [HER](#).

Her på markedet er det et yrende liv og tilbud i alle retninger, farger og fasonger. Når vi kjører inn til plassen, mot veikrysset inn mot Fardis der hvor gamle posisjon «4-5 A» lå, er det også et stort marked som strekker seg langs en gammel og støvete grusvei opp på høyre hånd.

På den andre siden og litt nedenfor veien har man satt opp en del bygninger uten vegger, men med røde tak på et brosteinsbelagt stort område. Her kan man også få tilbudt slaktevarer og grillt ferskkjøtt. Er man ordentlig heldig får man også oppleve slakting av for eksempel geit, men det skjedde ikke denne gang.

Også blant noen trær oppe i lia overfor veien, litt lenger bortenfor, har også flere funnet sin plass. Her bugner det bokstavelig talt manufakturer av nesten alle typer av tekstil, et hav av sko, bl.a. ekte «Adibas» eller lignende, fargerike vannpiper, grønnsaker og, ja, belter. Akkurat det trengte jeg. – Dette passer deg, påstod han. OK, takk for komplementet. Jeg måtte få noen på Dana til å bore fire ekstra hull i det.

Det er moro bare å gå rundt og betrakte alle varer som tilbys her, men de er ikke så veldig prutevillige som man kunne ha trodd. Mye rart også, sikkert for en billig penge. Likevel kan vi ikke ofre for mye tid her. Vi skal videre på vår dagsferd.

FARDIS

Vi setter oss atter inn i bussen. Ali har parkert lenger bort i veien, der det var mulig for en buss å stå uten å lage trafikkaos. Klokken er nesten nøyaktig 10:45 da vi svinger av til venstre og på veien inn mot Fardis og Hebbariyeh.

På en smal asfaltert vei kjører vi inn på veien mot den gamle druserlandsbyen Fardis. Kjøreturen tok kun knappe kvarteret da vi temmelig nøyaktig kl. 11 stopper i «sentrum». Her har jeg ikke vært siden NORBATT I, da vi var i et sandtak her ett sted og fylte minst fire millioner sandsekker til og for våre forsvarsverk.

Den gang var dette segmentet av Fardis kun noen få spredte hus på hver sin side av veien. Man passerte da Fardis kun i løpet av noen sekunder. Nå er, som de aller fleste stedene, ikke til å kjenne igjen. Men hadde man, den gang, giddet å gått opp den bratte veien i sørlig retning, ville man ha oppdaget at Fardis er langt større enn man kun får inntrykk av fra veien. Men de av turdeltakerne som hadde gjort tjeneste her i omegnen kjente da straks bygningen igjen her, som den gang var i bruk.

Da jeg selv ikke lenger husker hvor de forskjellige posisjonene var og hva de kaltes, bruker jeg gamle posisjonskart som jeg har funnet og samlet via nettet. Men selv enkelte kart ikke er helt i samsvar, derfor bruker jeg kun en kilde og holder meg til den.

Her i og rundt El Fardis var det flere posisjoner i vår tid, bl.a. «4-5 B», «4-6 G», «4-6 C», «4-6 E», «4-6» og «4-6 A OP» ifølge «mitt» kart; samt posisjonen «4-10» plassert ett stykke fra, men den er forskjellig plassert på andre kart.

Mens man er inne på det vil sikkert også noen reagere på stavemåten på enkelte av byene jeg nevner. Det spørres hvilken kilde eller transkripsjonsmetode man bruker fra arabisk til latinsk skrifttegn. Man kan bl.a. finne navnet til for eksempel Ebel el Saqi skrevet på minst 8-10 forskjellige måter.

Som nevnt har jeg selv har ikke vært her i Fardis på 37 år og ble lettere sjokkert over den store forandringen her, som jeg også ble over de andre stedene. Det er flott og fin utvikling at byene har eskalert i størrelse, og med asfalterte veier de fleste steder. Men det gjør også sitt til at man ikke kjenner seg igjen – så lett lenger. De som kommer her på tur vil nok selv bli riktig overrasket over utviklingen.

De i gruppen som har tjenestegjort her peker straks ut huset som var stedets «HQ», peker og forteller. Rett overfor der hvor Ali har parkert ser vi atter et hus under oppføring. Her bygges det tydeligvis fortsatt på tradisjonelt vis.

Bussen står parkert parallelt ved landsbyen noe slitne park. I den ene enden av parken fines også en liten uttørket og vannløs, og på vei til å bli gjengrodd, fontene med et innmuret skilt ved siden av, «*La Fontaine de Fardis*».

Litt lenger borte, ved en butikk, og opp en bakke kan man også betrakte «*The Lebanese and Indian Friendship Park*» og «*Al Fardis Children Park*», som spanjolene har sponset. Begge dateres tilbake til 2007, og burde hatt et bedre tilsyn.

Vi går litt rundt og betrakter Fardis. Ved den nevnte butikken går vi inn og kjøper oss både en iskrem og avkjølt leskende drikke. Rett utenfor butikken står en sedan parkert med en eldre mannlig sjåfør og ett par eldre kvinner. De sitter og betrakter oss utålmodig da kvinnene vegrer seg til å gå for å handle mens vi er der. Til slutt rygger ham og kjører videre. Kan hende de kom tilbake senere etter av vi kjørte vildere til ...

HEBBARIYEH

Etter vår drøye timinutters snarvisitt i Fardis ferder vi videre vestover på den smale, asfalterte og buktene veien opp mot Hebbariyeh. Løfter man blikket i nordlig retning kan man myse opp mot landsbyen Ain Jerfa, der den ligger i en åsside.

Her i sørvestsida av fjellet Hermon nær grensa til Syria, ligger landsbyen plantet i en bratt åsside, omtrent 750 meter over havet og har en liten befolkning med hovedsakelig sunnimuslimer.

I dette dalsøkket, mellom Hasbaya og Chouaia på den ene siden og Tell es Sneiber og Rachaya el Foukhar på den andre siden, kommer vi til et veikryss hvor et skilt ønsker oss velkommen til Hebbariyeh. Vi tar veien til venstre og litt lenger opp i veien er vi straks ved en spesiell eiendom jeg heller ikke har vært siden 1978.

Det var her den tidligere skipresidenten, Sverre K. Seeberg, var troppssjef i hine tider. Han hadde til og med sitt eget esel, Lorang, som han en gang kom ridende på helt opp til Rachaya el Foukhar, en het juni-sommerdag i 1978.

Ved denne spesielle eiendommen var det flere veteranturister som straks gjenkjente det som «4-6 HQ». En mur i hofte- til skulderhøyde omkranser eiendommen med overgrodde høyere busker i blomst. Midt på muren en større rustrød, men stengt port. Fortsatt kan man skimte svakt og svevende den gamle hvitmalte «adressen». Her må selvsagt også flere foreviges med digitalt moderne bildemaskin foran og ved porten.

Etter denne «gjensynsseremonien» fortsetter bussturen bratt oppover til vi kommer til en smule mer åpent lende hvor det lar seg gjøre å parkere kjøreredskapet. Rett ved siden av lokaliserer vi restene og ruinene av et gammelt romersk tempel.

Tempelet som ble undersøkt i 1852 av den amerikanske bibelforskeren Edward Robinson, 1794-1863 (og bør ikke forveksles med den mer kjente skuespilleren med samme navn), målte dimensjonene til å være en lengde på 58 meter og en bredde på 31 meter. Høyden ble estimert til 32 meter.

Vi går rundt ruinene og betrakter tempelrestene før vi fortsetter en, til tider, svært bratt, svingete og kronglete vei og smug. Veien oppover er delvis murt og asfaltert. Vi er også svært heldig med været, og det er fortsatt varmt. Noen har som mål å nå toppen, men stigningen, alder, alderstillegg, temperaturen og kanskje også en smule ut av fysisk toppform gjør at selv de ivrigste gir opp målet. Bakken vil ingen enda ta.

Der var likevel interessant og opplevelsesrikt å gå her i brattlia og for første gang betrakte Hebbariyeh fra dette strøket. På vei ned igjen, som merkelig nok gikk i noe raskere tempo, kom jeg over et lite smug til venstre hvor et kuriøst skilt henger på veggen, med pålydende ordlyd:

- «*The dental/health clinic established in contingent XXXIX in co-operation between the population of Hebbariyeh and NORBATT Humanitarian Committee*».

Klokken er nå rukket å bli 12 da vi igjen er samlet ved Alis buss. Vi skal videre på vår ferd i vårt gamle ansvarsområde, langs trolslige veier, flere bratte og smale strekninger over fjellet og mot neste delmål ...

RACHAYA EL FOUKHAR

Like kjent som (selve) «krukkebyen». Det er bl.a. «min by», siden det var her jeg var stasjonert i NORBATTs og i min første kontingent. Men før vi kommer hit skal vi til tider busses på en liten spektakulær tur.

Fra Hebbariyeh snor bussen seg sørover mellom lokale dalsøkk og bratte signinger mot Kafr Hamam og Kafr Chouba i vårt gamle østlige ansvarsområde. Ved begynnelsen av Kafr Chouba, sørøst for Kafr Hamam, på toppen av åssiden, tar vi et lite stopp for å betrakte utsikten. Og for en fantastisk utsikt det er herfra i Arqoob-området.

Her fra utsiktsplassen er vi nå på en høyde på omtrent 1 300 meter over havnivå. Disse to landsbyene har en strategisk plassering i fjellsida av Hermon med utsikt over øvre Galilea i Israel og ligger nær Golanhøydene og «Sheeba Farms». De ligger også nær stedet der grensene til Libanon, Israel og Syria møter hverandre.

Kafr Chouba var innenfor «Blue Line» i NORBATT I og ett par-tre måneder i NORBATT II, da Kafr Chouba ble tvunget ut av A.O. NORBATT-posisjonen i Kafr Chouba ble beskyttet med artilleri av «Haddad-styrkene», noe som var en viktig årsak til NORBATTs uttrekking, men i 1986 ble landsbyen igjen lagt innenfor NORBATTs område. Imidlertid var Kafr Chouba i 1988 ikke lenger på listen over byer i Norbatt.

Vi fortsetter langs en smal asfaltert vei med enkelte store og flotte hus på venstre hånd og olivenlunder i de til dels bratte skråningene på høyre side av veien mot Kafr Hamam. Vi kjører ikke opp til selve landsbyen Kafr Chouba, men gjør ytterligere ett stopp ved et veikryss før fortsetter videre gjennom Kafr Hamam-området.

Selv om Kafr Hamam betyr «fredens hus», da navnet opprinnelig er etter de assyriske ordene «kafr» for hus, og «hamam» for fred, ikke har hjulpet så mye da begge av disse landsbyene, eller områdene, har vært hardt rammet av stridigheter og krig gjennom årene.

Kafr Hamam er ca. 500 år gammel og har blitt ødelagt og gjenoppbygd mange ganger siden 1970-tallet, og i perioder på den tiden var mer eller mindre folketom og mange emigrerte til enten Brasil eller Canada i den tiden.

Her ved veikrysset, under ett par gule og store Hizbollah-faner ved veikanten, finner vi kadaveret av en, som vi kalte på godt norsk, «palestinian viper» (*vipera xanthina palestinae*). Modig tar jeg noen ark fra sjåførens Kleenex-boks og løfter slangen etter halen. Det ser ut til at den er blitt overkjørt. Etter er kort fotoseanse legges den forsiktig på plass, som om den skulle våkne på ny. Slikt har jo skjedd før i denne regionen, ifølge et kjent sagn.

Lenger ned på veien er det ett annet veikryss med et skilt med velkjente betegnelser: «Way to 4-14 & 4-7C». Posisjonen «4-14» var NORBATTs høyeste, og muligens ikke tilfeldig kalt «4-14» da beliggenheten er på 1 400 meters høyde. I de hårde og karrige årene måtte man ty til helikoptertransport for å få opp forsyninger her.

Senere overtok tydelig nok inderne (CURRYBATT) bl.a. denne posisjonen da det litt lenger opp i veien står et skilt «INDBATT XVI - Welcomes you ...» med piler og henvisninger til de nevnte posisjonene, samt til «4-13» og «4-31».

Vi stiger atter en gang om bord på bussen og på den smale veien med bratte skråninger på venstre side frakter oss mot Rachaya El Foukhar.

Elegant svinger bussen inn på veien mot «krukkebyen». På høyre hånd kan vi observere at man har murt opp langs åssiden for å holde veien klar mot eventuelle jordskred, og gjøre veien fremkommelig. Veien går til å begynne med i rett, men slakt nedover og senere litt brattere før det flater litt ut og en tanke opp igjen til vi entrer Rachaya fra vest.

I og om Rachaya el Foukhar er det i disse dager nærmest umulig å kjenne seg igjen, i alle fall **fra tiden i NORBATT I**. Den gang var det så å si ikke ett helt hus å få øye på. Den gang vi først kom hit var **landsbyen totalt øde**. Hele byen var ødelagt, kun i

ruiner. De to første vi oppdaget av beboere, den gang, var to eldre herrer i 70-80-årene som bodde i en kjeller - kunne man kalle det.

I dag framstår, i forhold i alle fall, byen moderne og ikke bare hele hus, men langt flere og også langt større hus. «Krukkebyen» virker likevel tom, og ikke mange folk her nå, da overhørt info forteller at de fleste er fraværende herfra og kommer kun hjem, eller innom, i sommer- ferieperioden.

Den gang i 1978 hadde vi vår leir på toppen av Rachaya, på en kolle der, før vi fikk flytte fra telt og inn i hus nede i landsbyen etter omtrent 3-4 måneder. Nettopp de husene og området av byen husker jeg igjen, men nå er den «bydelen» besatt av «Lebanese Army» og vi fikk ikke adgang til området, dessverre. Sist, i 2013, fikk vi komme innom.

Rachaya, gamle «4-11 HQ», som ligger i den vestlige skråningen av Hermonfjellet er heller ikke spart for bratte veier, da byen spenner fra en høyde på 750 m til toppen som ligger på 1 250 m over havet. Regner med de aller fleste nå har oppfattet at denne landsbyen er mest kjent for sin produksjon av krukker i diverse størrelser.

Fra de sunnimuslimske «kfar-byene» er vi nå i en landsby hvor de aller fleste av befolkningen er gresk-ortodokse.

Sannelig møter man ikke på en hyggelig person her også som snakker norsk, om ikke helt flytende som Louis. Selv etter så mange år etter at Norge trakk seg ut fra UNIFIL vedlikeholdes eller memoreres tydelig nok språket fortsatt. Atter ett bevis på at vår tilstedeværelse har gjort inntrykk – anslår jeg.

Vi skulle gjerne brukt mer tid her også, men ingen fare sånt sett, for på dagene for fri disponering kan man på egen hånd reise rundt i trygge omgivelser. Men før vi farer videre er det i alle fall en lokal krukkeprodusent som gjør en god handel. Her ved «garasjen» sitter også et eldre par og pirker ut kjerner fra furukongler.

Det finnes flere ulike kongler som har store nok frø til at de kan bli solgt som pinjekjerner. De smaker best når de har vært ristet, og brukes ofte i salater og er en av hovedingrediensene i pesto.

Pinjekjerner har blitt brukt som menneskeføde i Europa og Asia siden paleolitikum (tiden som spenner i perioden ca. 2 millioner–10 000 år f.v.t.). De er også ofte brukt i kjøtt, fisk, salater and vegetarretter eller bakt inn i brød. Pinjekjerner er også brukt i sjokolade, kaker og dessert.

Men rett utenfor denne krukkeinnhaverens garasje har Eirik Monsen kommet over en besynderlig kasse, som man ikke forventet å finne her lenger – nemlig en tom norsk ammunisjonskasse for «AG3». Det måtte være denne utfluktdagens største overraskelse.

Jeg legger merke til at på ett hus, rundt hjørnet litt lengre opp i gata, er det på muren til et større hus malt ordet «Rondo». Hva meningen eller betydningen her er vet jeg ikke.

«Rondo» kan være så mangt, bl.a. en gammel musikalsk form fra 1600-tallet, en gammel TV-serie på NRK, en plate av Jahn Teigen og ikke en helt ukjent og tidligere restauranter både i Tel Aviv og i Oslo.

Minuttene går så alt for fort her og jeg må skynde meg videre, selv om jeg ble bedt inn på en kopp tyrkisk kaffe ved et nedenforliggende nabohus. Jeg blir også tilbudt en båt av et oppkuttet grønt eple før jeg høflig prøver og forklare min hast videre.

Jeg har da også rukket og tuslet litt rundt her og fått knipset noen få fotos av «nye» Rachaya. Jeg rakk også å få knipset ett foto av den berømte eller beryktede «vannposten». Denne vannposten var ofte ett av målene til de som lå i det beryktede «PLO-reiret», overfor åssiden til Rachaya, i den tiden vi lå på toppen av byen.

- For den interesserte leser kan man lese mer om dette «reiret» [HER](#). Man kan også lese mer om Rachaya i en artikkel [HER](#), fra den libanesiske og engelskspråklige avisen!

Det jeg imidlertid kjenner igjen er veien ned mot neste stopp på vår rundtur, ...

PI-HØYDEN

Ut fra Rachaya el Foukhar kjører vi fortsatt litt vestover og litt nordover og nedover gjennom gamle «4-11 A». Veien mot gamle «4-1 HQ» går unna på snaue 10 minutter på noen bredere vei. Vi parkerer her ved en liten og noe grusete flat slette ved stien inn til der «PI-troppen» hadde sin storhetstid.

På venstre side av veien i retning fra Rachaya, mot åssiden «Tall Khaubar Aatiqa» mens åssidene til «Tall Sneiber», på motsatt side av veien, utgjør den nordlige rammen rundt «pi-troppens» hovedkvarter. Landskapet er steinete, bergfullt med lett brune og høye gressstuser voksende blant kne- til lår-høye grønne, og til dels brune, buskvekster.

Rundt gamle «pi-troppen» er gresset høyt og tett, hele området er blitt overgrodd. Det er bare ruinene igjen av «Pi». Bare de oppmurte veggene står igjen. All annen materiale er enten kommet bort, blitt «tatt vare på» eller mulig bare råtnet bort. Vel, bare nesten alt materiale. Det er, i tillegg til veggene, en noe ubestemmelig materie liggende strødd igjen her i området.

Rundt og mellom den ruinen, som kunne ha vært restene etter en mulig kontorbrakke med fem små rom, og noen husresten litt lenger innenfor ligger det hundrevis av det som ser ut som har vært hvite plastvevde sekker. Suspekt nok kan man gjette at disse sekkene muligens har inneholdt ett eller annet fra en eller mang en gjødselkjeller.

«Pi-troppen», en forkortelse for en pionertropp. Opprinnelig var slike tropper utdannet i å bygge skanser og skyttergraver, og senere samme oppgaver som en ingeniørtropp. I Norge satte Ingeniørvåpenet før 1940 opp pionerkompanier, som tilsvarte de senere ingeniørkompaniene. Benevnelsen «pionertropp/pi-tropp» brukes nå om infanteri-bataljonenes pionertropper.

Fordi denne spesialtroppen da hadde dyktige håndverkere av alle slag, også mine- og sprengspesialiser, både hadde de og kunne de diverse bygningstekniske oppgaver. Derfor, ut av egen kapital blant mannskapet, bygget de sitt eget basseng. Ikke all verdens stort, men likevel godt nok til sin bruk. Med lysblå fliser og en bred bassengkant rundt mot hagesteiner beliggende på to av sidene utgjorde det nok et yndet bade-, solings- og et rekreasjonssted. En langt tidligere oppført badstue hadde man også her.

Det var fortsatt vann i bassenget da vi var på befaring nå. Vanskelig å se dybden da vannet var ganske så grumset, og er nok ikke særlig lenger egnet til et bad, noe en etterlatenskapen av en mulig druknet og oppsvulmet katt bevitnet.

Vi går tilbake til bussen på en 50-60 meters lang grusvei, som er bred nok for et kjøretøy. Fra «pi-høyden» har man også god oversikt over dalen vestenfor og mot Saqi, ned mot Hasbani-elven, Tell Quezi-høyden, og ned og litt bortenfor der vi bl.a. hadde ett skytefelt for tyngre og kraftigere skyts. Bussen fylles opp og snart passerer vi igjen ved der minnemarkeringen for Arild Grotle står.

Snart passerer vi også veien som går inn mot Fardis og Hebbariyeh, og straks er vi også gjennom markedsplassen igjen og krysset «4-25» hvor vi svinger opp til venstre tilbake mot Tell Quezi.

Vi tar en kort stopp ved veien opp til NORBATT HQ for å slippe av de som bor her, før bussen fortsetter opp mot Saqi, forbi innkjørselen til Dana hvor den snart vil returnere til,

da Ali kjører også oss som vil gå av her oppe ved «Mirage». Klokken er nå omtrent blitt rundt 14:15-20, og det skal nå smake godt med lunsj nå hos gjestgiver Favez.

Også her serveres rimelig god mat i store nok porsjoner. Her får jeg også klarering til å lade min mobil da den snart likevel er utladet. Greit med fersk strøm da vi senere i dag er invitert på nok et måltid på NORBATT HQ.

Etter lunsjen sitter ute og slapper litt av før vi går ned og tilbake til hotellet. En kort strekk på «brakk» vil gjøre seg mens mobilen atter får påfyll på eget AO. Det har atter igjen vært en opplevelsrik dag rundt i vårt gamle A.O.

Klokken syv på denne kvelden møtes vi atter en gang hos familien Assi. Igjen har familien laget til og stått på for oss. Louis har nok å holde på med da vi fra Dana passerer «chef de grill», som holder styr på tre griller med to typer brochettes. Det ene brochette er med kyllingkjøtt og det andre med en miks av storfekjøtt, inkl. kalv, og svinekjøtt. Odøren fyller nesen og appetitten blir nok en gang livat.

I store boller med en herlig salat, **Tabbouleh**, og store fat med pommes frites bæres og serveres rundt av Assi-søstrene, Rachelle og Rafka. I tillegg serveres også stekt «hashish», nei da, ikke det du tror, men kvernet eller hakket kjøtt med urter formet som en pølse. (Jeg tror det formodentlig kalles for «kafka».)

Denne gangen sitter vi ute i hagen, som er like ved inngangen til vertshus-etasje. Å, det smakte. Assi-brødrene, George og Ralf, hjelper også denne gang med å hente drikkevarer til oss. Et atter herlig måltid på en herlig dag.

Ved 21:30 tiden, eller der omkring, begynner de første av oss «Dana-folk» å rusle tilbake til hotellet. Vi tar en liten Almaza-nightcap, eller evt. en rusbus ute ved hagen til Dana før vi entrer natten, for i morgen er det atter en utfluktstur, mot vest og bl.a. til ...

ET GAMMELT SLOTT

Oppe før syv igjen! Fare for varig mén for døgnrytmen, dette. Vel, i alle fall våken. En morgendusj frisker opp før frokost. Den obligatoriske omeletten servers. Her på buffetbordet har man også tryllet fram en type gulost på tube fra Kavli. Etter omeletten, som er grei nok, avslutter jeg med en, kanskje to, skive med syltetøy. Samt enda en kopp te som jeg bringer med meg ute i hagen. Sitter folk her ute allerede, som vanlig.

Denne utfluktsdagen skal vise seg å bli mer innholdsrik enn man kunne forvente seg. Denne utvidede ekskursjonen i dag vil nok glede de fleste, men mer om det senere.

Som vanlig dukker Ali opp med bussen med 27 % av reisegruppen allerede om bord ett par minutter passert kl. 9. Sjåføren vår overnatter også på NORBATT HQ. Det er bare knapt halvparten igjen av innholdet i tekoppen da jeg begir meg mot bussen denne onsdags morgen. Atter en fin og varm dag.

Ali rygger vant bussen inn mot venstre på parkeringsplassen i forkant av hotellet. Det går uten nevneverdig nød og hinder da det kun står ett par-tre andre biler her. Knappe ti minutter senere ruller vi ned mot «hovedveien» og rett fram i nordlig retning. Vi kjører inn på veien som ligger mellom åssiden til «Falkehøyden» på høyre side og blant annet den store og ryddige leiren til «SPANBATT» & Co til venstre. Vi passerer også forbi sletten som fortsatt er skytebanen for styrkene her.

Da vi passerer de nordligste av de «nye leirene» her svinger vi vestover og inn til Blat. Vi befraktes langs utkanten av Blat til vi svinger inn på veien mot Marjayoun. På veien dit

tilbakelegger vi også Mazraat Ej Jreine og Dibbine, rett nord for Marjayoun. Rett etter sentrum i Marjayoun tar vi igjen ett kort stopp ved «Fransbank» for ytterligere kortbruk.

Straks har minibankene, det er to av dem her, fått nok engang et redusert innhold. Vi triller videre på den brede firefelts hovedveien i retning vest gjennom Marjayoun. Det går først flatt før vi setter nedover et lengre veistykke før det igjen flater seg ut og straks oppover og vi ferdes gjennom det langstrakte El Qlaiaa.

Men bare få minutter senere kjører vi også gjennom Burj El Muluk på veien mot «Fatima Gate», eller som i tidligere tider mest kjent som «The Good Fence», og Kfar Kila ved den såkalte «Blue Line» og den nordlige israelske grensen, Øvre Galilea, ved Ayoun-dalen.

«The Good Fence Crossing» opphørt å eksistere med Israels tilbaketrekning fra Sør-Libanon i 2000. Fra vårt tid, hvor det var mulig å krysse grensen ved Metula, var grensen et åpent lende. Men siden sommeren 2000, hvor det har vært åsted for mange anti-israelske demonstrasjoner og grenseoverskridende steinkasting inn til Israel, har man satt opp en høy betongmur som nå går parallelt nesten langs hele veien.

Kfar Kila, navnet kommer fra «kfar» (lands/by) og «kila» (brud) og betyr derfor «brudebyen». Den totale befolkningen i landsbyen er omtrent 14 500, men innbyggertallet øker dramatisk i løpet av sommeren. Byen ligger på en høyde rundt 700 meter over havnivå. Kfar Kila er velkjent for sin høye kvalitet av olivenolje, druer og honning i tillegg til mange andre oppdrettsvirksomhet.

Her hvor vi stopper for å betrakte utsikten over nordligste distriktet av Israel, Mehoz Hatzafon på hebraisk eller Minṭaqah ash-Shamal på arabisk, støter vi på et lag med indonesiske soldater som overvåker «Blue Line» her.

På denne plassen, en større parkeringslomme, har indonesiske soldatene parkert sine «sisu»-lignede pansrede firehjuls kjøretøy. Fra denne posisjonen er det ingen høy mur ved grensen, da den ligger 15-20 meter nedenfor, gjør at man kan betrakte de dyrkede markene østenfor og sønnenfor Metula, som er omtrent en mil nord for Kiryat Shmona.

Dette er uten tvil Hizbollah-område for rett på oversiden av denne lommen henger det, mildt sagt, et stort bilde av Hassan Nasrallah, generalsekretær for Hizbollah siden 1992. Man har byttet denne plakaten av Hizbollah-lederen siden sist vi var her i 2013.

Rett over gaten aner vi en butikk. Veien her er ikke noe særlig trafikkert, og vi krysser veien så å si uhindret av lokal samferdsel. Her selges forfriskninger og iskrem, samt at vi får benytte et nødende toalett.

Etter noe fotografering av og med indonesiske «kolleger», Nasrallah-plakaten og grensebilder farer vi etter par og tjue minutter videre sørover nesten parallelt med grensen til vi kommer til landsbyen El Aadayseh, som ligger omtrent rett nord for kibbutzen «Misgav Am», hvor vi her dreier vestover.

På buktende og krumme veier går snart ferden videre før vi ved Rabb Et Talatine svinger nordover i retning mot Taybeh. I nordenden av Taybeh krysser vi også Litanielven og her er veien smalere, og vi kjører i lavgir nedover i en trollstig-aktige løype.

Litt vestover igjen et lite stekke før veien og kursen igjen fører oss noen høydemeter nordover og snart litt østover hvor vi etter noen få minutter bærer avsted gjennom Yohmor og i retning Arnoun.

QALA'AT AL-SHAQIF

I sveivete og snevre veier vender Ali bussen myndig opp mot platået ved «Den vakre Festningen», Chateau Beaufort. På arabisk er betydningen «Slottet på den høye klippe».

Vi ankommer her noen sekunder før kronometeret viser 10:15. Har jeg nevnt at denne dagen også er varm? Ikke for å overdrive, men altså denne dagen er varmere enn de foregående. Ut strømmer vi en smule støle av bussen og betrakter festningsverket storøyd. Vi står sørvest av festningen, men før vi runder hjørnet går vi heller opp en bratt trapp til høyre.

Denne trappen, som etter hvert ender opp i en skyttergravlignende gangsti, fører oss opp på en liten knaus like overfor slottet hvor vi får en langt bedre oversikt over dette eldgamle verket, og dalen bratt og svimlende like nedenfor.

Med gelé-knær prøver jeg å finne en alternativ rute ned igjen. En skikkelig bomtur som endte i piggråd blant knehøye buskvekster. Opp igjen, der jeg, med god støtte og hjelp av Louis, hoppet ned i «skyttergraven» og videre trappet ned til foten av festningen.

Vi runder østlig side av Beaufort og går ned en flott anlagt trapp med lange og brede trinn før den igjen går over i en smal gangvei, over en kort bro, før vi da ender opp til selve inngangspartiet.

Du verden! Man er ikke før kommet her før bl.a. jeg ser hvilke forandringer, som Louis allerede hadde fortalt om, som er blitt gjort her siden sist i 2013. Den gang var det svært begrenset, i alle fall med mine krøkkete bein, hva man da kunne beskue og undersøke festningen. Nå kunne man gå riktig så langt og høyt som man bare ville og våget.

Høyt oppe, helt på toppen over meg svaier stolt det libanesiske flagget mot en blå og skyfri himmel. Langt der nede ser jeg en turdeltaker som en «dverg», innrammet i et langt mørkere rom.

Dette var så til de grader annerledes opplevelse enn for to år siden. Nå kunne man studere nærmere slaver, trelles og helt sikkert de gamle korsfarers slit og byggekunst.

Mye av restaureringen, med støtte av Kuwait, gjenstår, men man har kommet langt på vei. Til neste mai-tur er Beaufort mulig ferdigstilt. Men denne restaureringen har Libanon, og ikke minst dette distriktet, virkelig fått enda en spektakulær turistmagnet.

Det var selvfølgelig nødvendig etter århundrer med erobringer, kriger, ufred og forvitring. Man vet ikke omtrent når bygningen av dette mektige korsfarerslottet tok til, men man regner med det ble påbegynt etter at «Fulk den Yngre», en greve av Anjou, et tidligere fylke, et hertugdømme og en provins sentrert rundt byen Angers i den nedre Loire-dalen i vestlige Frankrike, og konge av Jerusalem, angrep området er i 1139.

I 1190 ble Beaufort erobret igjen. Denne gang av «Saladin», den tidligere nevnte som gjenerobret Saida i 1187. Det skulle gå 60 år før korsfarerne gjeninntok festningen.

Etter flere kriger og erobringer på slutten av 11-tallet og 12-tallet var det var relativt rolig gjennom det 14., 15., og 16. århundre. Men i det 17. århundre tok «Fakhr-al-Din II», han som grunnla «Khan Al-Franj» i Saida, slottet som en del av sitt nettverk av festningsverk. «Fakhr-al-Din II» ble igjen beseiret av ottomanene, som ødela de øvre delene av slottet. Senere ble området rundt her styrt av føydale familier før 1769.

Da det franske mandatet ble etablert i 1921 begynte franske historikere og arkeologer å undersøke regionens historie og strukturer. Middelalderhistoriker Paul Deschamps begynte å studere korsfarerslottet i 1927 og hans arbeid påvirket påfølgende generasjoner av historikere av korstogene.

Slottet strategiske beliggenhet, som gir utsikt over store deler av Sør- Libanon og Nord-Israel, har vært et fokus for nyere konflikter. Den palestinske frigjøringsorganisasjonen (PLO) inntok slottet i 1976 under den libanesiske borgerkrigen.

Da Israel den 6. juni 1982 startet «Mivtsa Shlom HaGalil», eller «Operasjon Fred for Galilea» ble PLOs posisjon her tungt beskyttet før Beaufort to dager senere ble erobret av

de israelske styrkene. Disse kampene forårsaket ytterligere skade på slottet. Først i år 2000 forlot den israelske hæren **Beaufort**.

Man kan trygd påstå at restaureringsarbeidet har vært og er ganske så vellykket. Her, omtrent en kilometer sør-sørøst for landsbyen Arnoun har man, som nevnt, et fantastisk panorama over et temmelig stor teig. Man kan sikkert på en klar og god dag og med en kraftig og god kikkert øyne så langt sør som Kiryat Shmona og omliggende steder, eller østover helt mot Golanhøydene i sørøst og østover mot Syria.

Vi er nesten svimeslått av kringsjået som Beaufort ha å by på. Det har vært mange gjetord og nysgjerrighet hvordan dette slottet så ut i den tiden man var her i området i FN-tjeneste. Det er derfor i sannhet stort og forbløffende å være på dette historiske stedet. Et «must» for alle og enhver på gjensitt her.

Jeg tror og mener klokken så vidt har passert 12-tallet da vi atter setter oss i bussen igjen og gyver løs på returen mot Kfar Kila igjen og nesten sammen vei, men denne gang mot et velkjent og beryktet sted som begynte som en større fransk militærpost etablert i 1930-årene, nemlig ...

KHIAM

Khiam må ikke forveksles med «El Khiam», som er et arkeologisk område nær «Wadi Khureitun» i Judeaørkenen på «Vestbredden» like ved Dødehavet. Vi er fortatt i Libanon.

Bussen ruller nordover forbi Kfar Kila og mot landsbyen Borj El Mlouk. Rett før og ved utkanten av Borj El Mlouk vender bussen til høyre og strake veien østover. Vi kjører, til å begynne med, en noe svingete vei før veien er flat og strak rett fram over dette slettelandskapet som ligger mellom Metula i sør og østenfor Marjayoun, med gamle «Dovre» i rett nordnordenfor.

På veien over sletten peker Louis i retning sør og forteller oss om en gammel flyplass som lå her i tidligere. Vi kan ikke så lett få øye på den da utsikten er en smule overgrodd md høyt gress, lave busker og annen flora. I min søken fant jeg ut fra et eldre kart at denne flyplassen engang ble kalt for «**Metula Airfield**».

Det var ikke alltid fredelig her heller tidlig i forrige århundre. Metula, som er den nordligste byen i Israel, ble opprinnelig oppdrettet som en liten koloni, og ble etablert i juni 1896 da «Baron Edmond de Rothschild» kjøpte landområder her.

Da baronen etablerte sine landeiendommer, ble de lokale libanesiske leietakere som hadde vært bosatt på eiendommene rimelig rasende. Det gjorde livet surt for de nye og inntrengende bøndene og i 1920, under blodige arabiske opptøyer, tvang dette disse fremmede til å evakuere.

Da det ottomanske gamle riket gikk i oppløsning i 1922-23 ble denne regionen delt mellom det engelske og det franske mandatområdet i 1924. Britene sørget da for at det stadig voksende Metula ble plassert inn i det britiske mandatet. Noen få år senere bygget de franske styrkene en militærbase ved Khiam på begynnelsen av 1930-årene.

Bussen fører altså oss videre over denne flate og rette veistrekningen som kun i løpet av noen få minutter fører oss til østsiden av Ayoun-dalen, hvor Ali svinger til venstre og nordover igjen da snart bussen reiser oppover brattere vei. Det går sikksakk opp mot sørenden av Khiam. Til slutt kjører vi blant hus og andre bygninger, snarere gjennom smug, før vi ender nær toppen.

Deretter krapt til høyre, snart igjen til venstre, en kort stykke rett fram før vi straks svinger inn til høyre og opp mot porten til det beryktede og det tidligere fengslet.

Khiam som ligger mellom Qalaat Salloum og Jabal Aarid el Hinta, er også nærliggende til El Ktaifé og Qal'at Şubaybī, Ouadi el Hirré, Mathanet el Hakim og Wādī Abū Harb her i Khiam-området. Samt er kanskje de mer kjente landsbyene El Meri og El Khraibé i umiddelbar nærhet.

Khiam ligger omtrent 35 kilometer sør-øst fra byen Nabatieh, som er regionens eller fylkets (mohafazah) hovedstad. Grensen til Israel er bare fem kilometer unna i sør. Byen ligger på en høyde av 800 meter over havet.

Khiam-fengselet var tidligere, etter at landet ble uavhengig, en base for den libanesiske hæren inntil det kom under kontroll av «South Lebanon Army», SLA.

«SLA» var en gruppe av samarbeidspartnere som ble trent og bevæpnet av den israelske hæren (IDF), og ble stemplet som forrædere av den libanesiske regjeringen. I 1985 ble basen omgjort til en fangeleir og forble i bruk inntil Israels tilbaketrekning fra Libanon i mai 2000, og den påfølgende kollapsen av «SLA».

Etter tilbaketrekkingen, ble fangeleiren bevart i den stand den ble forlatt og omgjort til et museum av Hizbollah, men det israelske flyvåpenet ødela museet i løpet av «Libanon-krigen» i 2006. Både «Amnesty» og «Human Rights Watch» rapporterte bruk av tortur og andre alvorlige menneskerettighetsbrudd i anlegget. Israel har benektet enhver innblanding i Khiam, angivelig hevdet å ha delegert driften av fangeleir til SLA så tidlig som i 1988.

«SLA», som tidligere var kjent som «Free Lebanon Army», FLA, ble til i 1976 som et resultat av den pågående borgerkrigen, da den libanesiske hæren begynte å bryte opp. «FLA» var opprinnelig basert i byene Marjayoun og Qlayaa i Sør-Libanon, og kjempet mot ulike grupper, inkludert PLO, Amal-bevegelsen og, etter den israelske invasjonen av Libanon i 1982, det nye Hizbollah, som fem år senere, i 1987, skulle erklære hellig krig (Jihad) mot UNIFIL.

Major Saad Haddad var den første lederen av FLA/SLA inntil han døde av kreft i januar 1984, da «SLA» ble overtatt av general Antoine Lahad fram til mai i 2000. Siden da har det utelukkende vært et politisk parti.

Fengselet ble erobret fra «SLA» av Hizbollah under «Slaget ved Khiam» i 2000, kort tid før den israelsk tilbaketrekning fra Sør-Libanon. Byen opplevde da en markant konfrontasjon mellom «IDF» og Hizbollah. Under «Libanon-krigen» i 2006 ble en FN-post ved Khiam bombet av israelske jagerfly og drepte fire FN-militære observatører.

Omtrent ved 13-tiden stiger vi av bussen og rusler inn på fengselsområdet. Porten er åpen og vi ser ingen andre her, til å begynne med. Vi kommer inn til en større plass hvor man ser tilsynelatende gamle oppmurte lave bygninger, muligens militære brakker, som kranse området.

Heldigvis inneholder et av disse brakkene toalett. Over oss, en svær og høy flaggstang hvor det karakteristiske gule Hizbollah-flagger duver lat i brisen. I nordveggen på området her er det åpning, en port, som fører oss lengre inn og til ruinene og restene av fengslet. Mens vi går rundt og betrakter ruinene kommer en tykkfallen herremann i gul skjermelue. Det er guiden her på stedet.

Louis samler gruppen og guiden tar oss rundt og forteller om fengslet og hva som har foregått her ikke alt for lenge siden. Han guider oss rundt og viser gruppen det som en gang var de forskjellige cellene. Han beretter oss på arabisk, men Louis simultan-oversetter, noe om torturmetodene som ble brukt og viser oss spesielt et lite skap som enkelte fanger ble tvunget til å gå inn i. I dette metallskapet var (er) det umulig å stå

rett opp, noe som Leiv Olsen demonstrerte. Skapet slapp heller ikke inn lys og i tillegg ble ofte en stein brukt til å banke hardt på skapet. Man kan bare tenke seg ...

Etter guideturen ender vi inn i et lite museum hvor man har laget til diverse plansjer og et miniatyr av fengsel-komplekset, og noen monterte inneholdende assorterte effekter. Her henger også noen IDF-uniformsplagg, samt noen fotografier. Her selges også diverse suvenirer som for eksempel Hizbollah-flagg og videoer. Det er mørkt her inne da de har innredet museet med mørkegrønn kamuflasjetapet.

Utenfor museet er det også murt opp en parallell murkant i knapt knehøyde, malt rød og hvit, som store blomsterbed, hvor man har plantet trer. Her setter noen av oss ned i skyggen av trærne. Deilig! Man rekker en liten pust i bakken etter rundturen før vi drøye 40 minutter etter ankomst her klatrer atter om bord i bussen vår.

Ali tråkler seg langs byens tette gater på denne åsryggen som Khiam ligger på. Snart er vi gjennom nordenden av Khiam og kun ett par nedoverbakker og noen slakke oppoverbakker er vi plutselig snart tilbake i Ebel es Saqis hovedgate, litt sønnenfor hotellet.

Da vi igjen var tilbake til Dana og «HQ» trodde vi at denne opplevelsedagen var over, men innen vi gikk til hvert vårt eller egen destinasjon fikk vi en hyggelig beskjed:

- Det blir likevel en tur til ...

CHEBAA

«*Cheeba*» (legg merke til stavemåten) er også, for den viderekommende, et slanguttrykk for marihuana. Men den slags skal vi ikke begi oss inn på. Vi skal heller konsentrere oss om den spektakulære byen sør i Libanon, klemt inne ved grensen mot Israel og Syria.

Mot vest rager Hermonfjellet og Golanhøydene, og østenfor, et bratt stykke på den veien lenger borte, ville man bl.a. ha passert Hasbaya by, om man kom kjørende fra den kanten. Man kommer seg sikkert også hit om man kjører gjennom Fardis og Hebbariyeh, eller via Rachaya el Foukhar, Kafr Hamam og Kafr Chouba mot østlig retning.

Det var den siste alternative ruten Louis valgte for oss denne gang. Men det var på nåde det ble noe av denne Chebaa-turen, for to dager tidligere, mandag den 18., fikk vi opplyst av Louis at Chebaa-turen dessverre måtte avlyses grunnet en lumsk situasjon i dette området. Man er på ingen måte naive med hensyn til sikkerheten og tar derfor ingen sjanser.

Heldigvis avtok omstendighetene seg og vi ble likevel klarert for en tur. Dette ble oss meddelt etter vi var ferdige med turen tidligere denne dagen. Vi ble enige om å kjøre dit ved 15:30-tiden før solen sank for dypt og det ville bli for dunkelt for fotografering i Chebaa by.

Selv om solnedgang her er rundt 19-tiden, er det likevel greit å komme til Chebaa, som nærmest klamret seg til steile fjellsider, naglet til åssidene, mens lyset og solen ennå ikke er i en for lav vinkel. For her er det bratt ned og krevende løyper opp.

Siden vi ikke tar den vante turen til fjellandsbyen kommer vi inn til Chebaa fra sør-sørøst av byen. Som seg hør og bør kjører vi opp en forholdsvis bratt bakke før vi kommer til utkanten av Chebaa. En litt uvant atkomstvei til forandring. Fra toppen av den bakken vi nettopp har passert ser vi hvordan byen slynger seg i fjellsidene og har vokst fram blant åssidene, et kort stykke der lengre framme.

Veien framover er standard smal som oftest her i området mellom disse sjarmerende landsbyene, og nå har vi kommet til den byen som jeg synes absolutt er en av de mest spektakulære og spennende i denne søndre sektoren av Libanon. Kunne bortimot ha vært her en hel dag – for min del.

Veien vi nå kjører på ligger, til å begynne med, på et høyere nivå enn denne sørlige utkanten av byen og man kan bare begynne og ane høydeforskjellene her i de bratte hellingene. Man bør formodentlig ha god kondisjon og greit inntak av oksygen når man besøker byen her.

På avstand og på dette høydenivået ser byen og husene ut som en legolandsby, men etter hvert som vi nærmer oss dukker det stadig vekk opp høyere og større hus og bygg. Vel, det er kanskje heller mer på sin plass å kalle noen av de for palasser eller slott.

Vi har solen i ryggen nå og byen mot oss, på den andre skråningen, og solen lyser husene med sine falte tak, betagende, hvitt og idyllisk opp. Det bygges i mur eller type leca-blokker, som sedvanlig. De aller fleste hustakene flate, men enkelte er bygd mer tradisjonelt med rød takstein, og noen ytterst få med en blå kuppel.

Vi stanser bussen et lite øyeblikk og går ut og beskuer utsikten ved seks oppsatte svære bokstaver som forteller oss at vi nå er i «C H E B A A». Jeg vil nok tro at de som er her for første gang også blir ganske betatt.

Straks etter går vi om bord bussen igjen og Ali frakter oss stadig vekk lenger nedover og forsiktig ned en bratt bakke til det flater ut ved bekken, kanskje det er en elv, i bunnen av dalen og byen. Mer flatt terreng nå, og hvor det ikke er mer mulig å kjøre for en sådan stor buss parkerer Ali.

Herfra må man ta beina fatt. Opp rager byen på begge sider. Vi går bortover veien, som her er mer normal bred før vi kommer til et kryss. Her smaler veien til et smug som fortsetter enten rett fram, eller opp noen bratte trapper på høyre hånd.

Det sies at Chebaa ligger på en høyde mellom 1 250 – 1 300 meter, men hvor vi er nå kan man sikkert trekke i fra den siste tre sifrene i tusentallet. Noen vil ha det til at det er ytterligere 100 meter forskjell fra dalbunnen her og opp til «hovedveien», som ligger på motsatt og vestlige fjellside. Uansett bratt nok, skal gruppen snart merke seg.

Det kan være fornøyet å gå seg litt vill her også, for det kan faktisk minne like labyrintisk her som i en souk, om man ikke er lommekjent. Vi satser på trappen til høyre.

Oppe langs de brede og dype trappetrinnene sitter folk og betrakter dette forvillede følget. Dette vennlige og gjestfrie folket hilser og barna vinker oss velkommen. Men etter noen og førti trinn munner trappen i en husvegg og vi kommer ikke videre her. Turen går lettere nedover og vi følger heller veien, hvor den gikk rett fram, nå inn til høyre.

Et kort stykke bortenfor finner vi den rette veien opp mot «hovedveien» der NORBATT hadde sitt stedlige hovedkvarter, «4-7 HQ» og lenger bortenfor den, til bl.a. «4-7A CP».

Det er en utfordring å gå langs disse smugene som slynger seg brattere og brattere oppover. I de bratteste gatene er det i midten tilordnet smale og korte trappetrinn, inntil veien blir såpass bratt at man heller har murt opp trapper i hele sin bredde. Man skal også være godt skodd her på regnværsdager og på vinterstid.

Her i området kan snøen komme både dypt og i store mengder. Sist vinter ble det meldt opp til tre meters dybde på det meste, men selv det er en sjeldenhet. Snø er det visst likevel hvert år i disse traktene, og disse husene her er ikke noe særlig isolert heller. Også her i byen varierer også innbyggertallet i forhold til sesongene.

Ikke langt igjen til vi er opp på «hovedveien», men det tar på. Veien bukker seg oppover som en gedigen vindeltrapp og vi klatrer nærmest «etasje-vis» langs løypen. På nest siste platå ser vi atter en lang og bratt trapp, mens vi herfra ikke ser selve målet. En liten kort pust i bakken først.

De siste høydemetrene gjenstår, omtrent 30 meter lengre oppe. Mo i beina trækker vi endelig opp de siste seige trinnene og endelig oppe på «hovedveien». Det har vært en

rimelig tøff tur, nesten like tøff som to år tidligere. Da kom vi fra den denne «enden» av byen og gikk da i motsatt og langt lengre vei, og mot der vi nå ankom byen.

Her oppe på veien kjenner man seg igjen. Her for nå ti dager, en måned og 37 år siden, altså den 10. april 1978, gikk de 11 første av de norske FN-soldatene inn i fjellbyen Chebaa. Alle disse elleve var da frivillige. De gikk om kvelden opp mot landsbyen for å opprette en kontrollpost her.

Soldatene nærmet seg byen med stor forsiktighet. Ikke visste de om veien var minelagt, ikke visste de hvordan sivilbefolkningen ville ta imot dem, eller om det var PLO-soldater i området. Soldatene hadde til da vært utsatt for så mye skyting og bombing, at de visste å fare varsomt frem.

Men intet skjedde der de 11 soldatene forsiktig tok seg oppover den kronglete og smale fjellveien. Det vil si, intet dramatisk skjedde. Tvert imot! Da soldatene kom inn i utkanten av Chebaa, ble de fullstendig overrumplet av menneskemasser som plutselig dukket frem og ønsket soldatene velkommen. Folk sto på hustakene og vinket og ropte, og byens ordfører kom personlig og ønsket FN-styrken velkommen til Chebaa.

Soldatene ble plassert i privatbiler og kjørt til byens politistasjon, hvor løytnanten ble innkvartert. Soldatene, som ikke hadde med seg overnattingsutstyr, fikk bo hos befolkningen i byen. De fikk rene senger, god mat og kjølig drikke. Og soldatene slapp å stå vakt om natten. Innbyggerne insisterte på selv å stå vakt over soldatene, slik at de fikk hvile ut!

- Les mer om dette [HER](#), eller les boken [HER](#).

Det fikk også vi her, endelig oppe, hvile litt ut, men en smule under annen omstendighet. Rett til venstre fra der vi kom opp ligger et hus med en enkel metalltrapp opp til dette husets tak. Et yndet utsiktsplattform over det aller meste av Chebaa. Noen, bl.a. jeg, går imidlertid ubedt inn å huset og her er veggene malt i en lys blå farge, som svært ofte er brukt i denne regionen. Men på veggen henger også noe som minner tydelig om tidligere «fremmede», eller tilstedeværelse av FN-styrker.

I det vi står her og betrakter utsikten gjennom vinduene her inne kommer med ett husets herre og hans familie ut fra et tilstøtende rom. Vi blir litt paffe og en smule flau og unnskylder vår utidige inntrengen, og vi prøver å forklare at vi er norske veteraner på tur. Men, nei da, det gjorde så absolutt ingenting, og i stedet for å bli kastet ut blir vi heller bydd på bl. a. kaffe. Typisk libanesisk gjestfrihet!

I stedet for å gå opp på dette husets tak begynner jeg heller å gå et stykke bortover veien i retning sørvest. Et kort stykke bortenfor, der veien buer seg innover mot høyre, er en kort oppmurt veikant på venstre hånd, ned mot dalen. Her har man malt denne murkanten i forskjellige muntre pastellfarger. Rett overfor her ytterligere en trapp som går videre oppover fjellveggen, men også denne trappen er festlig oppmalt, som murkanten. Her samler vi gruppen på vekslende trinn oppover for et artig gruppebilde.

Etter å ha vandret litt opp her på «hovedveien», betraktet Chebaa også fra denne siden av dalen, må vi vandre ned de bratte trappene igjen og tilbake til bussen. På vei ned møter vi flere nysgjerrige, vikende og smilende barn.

Den tålmodige og godlynte sjåføren vår venter på oss ved bussen, og rundt kl. 18:10 er vi enda en gang på veien i samme retning som vi kom fra. Rett før vi er oppe ved Kafr Chouba igjen stopper vi for å beskue den fantastiske utsikten mot de østenforliggende dalsidene. Man bør ikke snuble i veikanten her. Det blir i så fall en meget lang og bratt vei opp igjen - kanskje. Mener klokken er ganske nær, eller muligens tippet over, 19-tallet da vi er tilbake i Saqi. Igjen har denne dagen vært overveldet med inntrykk og begivenheter, som er hensikten og forsettet med slike turer.

Noen av oss avslutter dagen med en middag oppe ved «Mirage», men det blir en rolig aften for det har vært noe anstrengende etter en lang utfluktsdag.

I morgen er det torsdag, og vi har da vært i Libanon en uke, men føles lengre på grunn av alle inntrykk og spennende opplevelser vi så langt har vært med på. Og i morgen skal vi likevel på ny tur, men denne gang vestover og mot kysten.

Likevel, fordi tidligere i dag, i tiden mellom fra vi kom tilbake fra Khiam og turen opp til Chebaa, satt vi ved «Mirage» og tok en liten lunsj. Mens noen av oss satt der og nøt serveringen og været kom Louis kjørende i sin minibuss, muligens på jakt etter bl.a. oss. Louis lurte på om vi skulle gjøre om på programmet og i stedet for å ta en «friday» i morgen og utsette turen i morgen til fredagen.

Etter en liten drøftelse og meningsutvekslinger ble vi enige om å følge oppsatte program. Vi mente det ville være greit å få det oppsatte programmet unnagjort før en «friday» og før det bærer nordover og tilbake til Beirut.

Halvtimen senere kom Louis tilbake her ved «Mirage» for å høre vår anmodning. Dermed ble det til at vi i morgen tar vi likevel turen til ...

VESTRE A.O.

Denne dagen skal vi utforske litt av øvrige UNIFILs A.O. Turen er som vanlig estimert å starte kl. 9. Opp til «vanlig tid» for frokost og omelett. En kopp te ute i hagen blant de fleste av turdeltakerne mens vi venter på bussen. Turen skal starte kun om et kvarter.

Noen minutter før ni svinger Ali inn foran hotellet og vi fyller opp bussen og setter oss på våre vante seter. Vi kjører ut og ned på «hovedveien», tar til venstre og kursen sørover. Vi passerer på høyre hånd posisjonen og stedet kjent som «H5» på vei mot veikrysset, hvor høyre vei fører opp til Marjayoun.

«H5» var en forkortelse for «Haddad 5», oppkalt etter datiden FLA/SLA-leder Saad Haddad, og var disse styrkenes 5. posisjon, eller i dette tilfellet «checkpoint». Dette var også grensen til den såkalte «enklaven» mellom her og den israelske grensen. Til å begynne med ble denne posisjonen opprettet og bemannet av IDF, og som «Haddad-styrkene» overtok en kort tid etter vår ankomst.

«Enklaven» (også kalt «Det frie Libanon») var et område erklært av Haddad og var under kontroll av Haddads Sør-libanesiske hær, SLA, (også kalt «De facto Forces» eller for DFF). FN oppfattet dette som en de facto israelsk sikkerhetssone, og ga det betegnelsen «Enklaven». En enklave er et landstykke som er fullstendig omringet av ett og samme (fremmede) område.

Området var 3-10 km bredt og 73 km langt, beliggende nord for den israelske grensen, og grenset mot UNIFILs teiger i nord. Først ved den israelske tilbaketrekkingen fra Libanon i mai 2000 gikk «enklaven» i oppløsning.

Grunnen til at vi var her i tjeneste var som følger av en rekke hendelser her i regionen, som sikkert her kjent for de aller fleste leserne. Men for å ta noen korte hovedtrekk de siste åtte årene før etableringen av UNIFIL skjedde følgende:

I 1970 flyttet PLO sin virksomhet til Beirut etter at de ble kastet ut av Jordan som følge av et mislykket forsøk på å styrte landets konge, kjent som «Black September».

PLOs tilstedeværelse var en av hovedårsakene til konfliktutbruddet mellom kristne og muslimer i Libanon i perioden 1975–1976, som omsider resulterte i at landet ble okkupert av fredsbevarende styrker fra «Den arabiske liga» med Syria i spissen.

De neste årene oppnådde Syria og PLO økt makt i Libanon, mens den libanesiske regjeringen ikke hadde mulighet til å kontrollere deres militære aktiviteter i landet. I denne perioden brukte PLO Libanon som base for rakett- og artilleriangrep mot Israel.

Men den utløsende årsaken til «Operasjon Litani», som det ble kjent som, er antatt å ha vært massakren på Israels kysthovedvei, den 11. mars 1978, hvor 35 sivile ble drept og 71 såret. Dette angrepet ble iscenesatt av Abu Jihad (1935 – 1988) og utført av PLO-fraksjonen «Fatah».

Denne korte konflikten resulterte i at PLO trakk seg ut av Sør-Libanon, og at Haddads «DFF» etablerte seg i grenseområdene for å utgjøre en buffersone mellom Israel og PLO. Konflikten førte også til at FNs sikkerhetsråd vedtok «resolusjon 425» den 18. mars 1978. UNIFIL-styrken ble da utstasjonert i området, og de første norske var allerede på plass drøye uken etter ved «Dovre». NOBATT og UNIFIL hadde hele tiden, mildt sagt, et anspent forhold til «FLA/SLA/DFF».

Ved dette veikrysset, hvor veien til opp til høyre fører til Marjayoun, finnes en bensinstasjon. Rett sønnenfor og anslagsvis 100-150 meter bortenfor den ble NORBATTs aller første leir etablert. Her lå vi i anspent stemning før vi, etter opptil 14 dagers tid, rykket inn de landsbyer og steder som etter hvert ble NORBATTs A.O.

Her lå NORBATT alene, nord og øst for resten av UNIFIL adskilt av «enklaven». Se [kart](#) over UNIFIL, datert fra mai 2014. Les om NORBATT/UNIFIL i denne [boken](#).

Men vi tar denne gangen veien som fører rett fram og går langs Ayoun-dalen. Her får jeg stoppet bussen et lite minutt mens jeg hopper ut og får tatt et bilde av gamle «Dovre». Fra den gang et åpent lende er det nå oppført et stort hus som blokkerer omgivelsen til «Dovre-sletten». Slik er framgangen, som det bør være.

Vi krysser over dalsletten nok en gang og passerer Kafr Kila igjen, retning sørover. Ikke før vi nærmer oss El Aadayseh dreier Ali østover mot Rabb El Talatine hvor vi der igjen farer sørøstover mot landsbyen Markaba.

Det er i sannhet et bølgende landskap. Veiene oppleves som en saktegående berg- og dalbane. De fleste etapper er veien typisk smal og noen få etapper er den langt bredere. Vi passerer og kjører gjennom flere små steder, i alle fall er det noenlunde tett mellom hus og diverse andre konstruksjoner.

Vi har nå nesten fulgt parallelt den vestlige israelske grensen, men i noen kilometers avstand. Ved den lille landsbyen Houla synker veien ned igjen mot nok et lite dalsøkk hvor vi fra nå av holder oss vestover, opp går veien igjen og mot Chakra.

Det er i dette området veien vedlikeholdes en god strekning. Veien er derfor til dels langt smalere, noe ulendt, dumpete og ujevn. Ali tar ingen sjanser og hensynsfullt går ferden her på lavgir og i sneglefart. Ned en bratt bakke og rundt neste sving kommer vi til en liten smal bro bygd over et vadested eller en bekk. Men her er asfalten på venstre side av veien på broen brutt opp og farbar bredde over denne omtrent 20 meters lange broen er betydelig redusert med minst 60 prosent, i alle fall smalere enn bussbredden.

Ali stopper og Louis hopper ut av bussen og prøver og dirigere Ali over. Men finner straks ut at det ikke går da bussens høyre karosseri tar ned i asfalthaugen. Ali rygger tilbake mens Louis rydder unna noen bruddstykker av asfaltsegmenter. Det er fortsatt smalt og trangt. Det er ikke mange centimeterne å gå på før bussens venstre hjul kan tippe over broens kant.

Alle går ut av bussen før Ali på ny gjør et dristig, men meget forsiktig og aktsomt forsøk. Bussens fremste og venstre forhjul hviler nå kun ett par fattige centimeter på brokanten,

i en høyde av ca. 15-20 centimeter over veibanen. Sakte, sindig og varsomt triller Ali framover mens vi andre står litt på avstand og følger spent med.

Det føltes lengre, men forseringen tok kun 5-6 minutter. Samtidig glemte vi nesten hvor varmt det også er i dag. Det er ganske øde her, ned i et dalsøkk. Vi har nå kun drøye halvtimen med kjøring igjen før vi ankommer gamle «Toron».

Men først skal vi farte i sørvestlig retning til vi er gjennom landsbyen «Bar'ashit», som en skandinav vil trekke på smilebåndet over. Det, for oss, noe komiske ordet, eller navnet, kan muligens være i betydningen «i begynnelsen». For ordet på hebraisk, «bereshit», som er i samme språkgruppe og beslektet med arabisk, kan derfor ha samme betydning.

I det vi har passert Bar'ashit smaler veien inn ytterligere. Vi kan nå begynne å få øye på utkanten av Tibnine, beliggende ved fjellområdet «Jabal Amel». Opp en smalere vei, nærmest en sti, langsetter en høy steinvegg som snor seg opp en li, da vi nær toppen øyner et veiskilt påskrevet «Château de Tibnine», pekende mot høyre.

TIBNINE

Klokken er nå nøyaktig blitt 11. Inn i Tibnine vi kjører og gjennom trange gater til vi parkerer ved veien som fører opp til den gamle korsfarerborgen, plassert på et høydedrag. Fem minutter senere, etter å ha forsert en kort bratt bakke står vi foran inngangen og en mektig port.

Vi er nå nesten midt i mellom Israel i øst og Middelhavet i vest. Qana, som kun er omtrentlig 25 km unna, og vårt neste stoppested ifølge programmet, er igjen bortimot midt imellom Tibnine og Tyr.

Man skjønner at Tibnine ikke er av nyere dato, som mange andre byer og steder i denne regionen. Landsbyen ble nevnt som «Tibénin» av den franske middelalderhistorikeren Guillaume De Tyr, eller William av Tyr (1130-1186).

Guillaume De Tyr's referanse til byen som Tibénin, kan være en indikasjon på at byen eksisterte lenge før korsfarerne satt sine føtter i Syria og Libanon. Derfor har mange av de eksisterende familier i Tibnine en sammensatt bakgrunn av fønikiske, europeiske og arabiske som skyldes varierende påvirkninger i regionen over århundrer.

Den franske maleren og tegneren Jules-Adolphe Chauvet (1828-1906) la overraskende merke til at atskillige av byens folk i 1891 så blonde ut som tyskerne, men ga ingen forklaring på dette.

Tibnine var også et senter for korsfarerne under middelalderen. Kort tid etter at «Hugo av Saint Omer», eller «Hugh Falkenberg», andrefyrste av Galilea og guvernør av Tiberias fra 1101 til sin død i 1106, organiserte mange fremstøt mot Tyr, men styrkene hans var alltid trøtte av den lange avstanden mellom basen hans i Tiberias, en by i Israel, etablert år 20 og oppkalt etter den romerske keiseren Tiberius og ligger i fjellskråningene ved vestbredden av Genesaretsjøen, og ambisjonene hans på kysten.

Han fikk da bygd en borg i 1105 for å søke tilflukt mot forfølgernes sine. Borgen fikk navnet «Toron», som på gammelfransk betyr isolert eller isolert åskam, sikkert på grunn av sin geografiske plassering. Hugo bygde også borgen som ligger på en bratt ås-topp øst for Tibnine i et område kalt «Al Hosn».

«Izz al-Mulk», som var en sunnimuslims guvernør i Tyr, anslått levd mellom 1023 og 1083 og sønn av den persiske vesiren Nizam al-Mulk, plyndret landsbyen Tibénin og massakrerte de sjiamuslimske og de kristne innbyggere.

Borgen ble senere erobret av «Saladin», nevnt også under Saida, i 1187. Først i 1229 ble borgen tatt tilbake av frankerne, et folk som kom fra området nord og øst for elven Rhinen, et område som i dag fortsatt heter Franken i Tyskland.

Mamelukkene, navnet på slavesoldater som hadde konvertert til islam, under sultan «Al-Zahir Baibars», den fjerde sultan av Egypt fra «Mamluk Bahri»-dynastiet, tok til slutt borgen i 1266 etter at Safed, en by i øvre Galilea i Israel, falt. Fra den tid ble borgen værende på arabiske hender til ottomanene gjorde det om til et fengsel.

Ottomanene, et folkeferd fra «Det ottomanske, eller osmanske, riket», var et enormt tyrkisk imperium, grunnlagt av «Osman I» ved begynnelsen av 1300-tallet, som bestod helt fram til den tyrkiske republikk ble opprettet av Mustafa Kemal (1881-1938) i 1923.

Så sent som i 1921 bevoktet to marmorløver hovedinngangen til slottet, eller borgen. Fortsatt er disse løvene en kilde til mysterium for deres tilstedeværelse, men det lar seg ikke gjøre å spore dem tilbake til noen av de ulike fraksjonene som har styrt byen. Løvene er fortsatt fraværende, mest sannsynlig bortført og solgt av lokalbefolkningen.

Slottet har også blitt forvekslet med andre slott i landet, for eksempel «Beaufort». Men dette er det opprinnelig «Toron des Chevaliers», eller «Toron-ridderne». I dag er det stort sett referert til som "Tibnine-slottet". Korsfarerborgen har blitt brukt av mange ulike fraksjoner og hærer i løpet av årene på grunn av sin strategiske beliggenhet med kilometervis med utsikt over landskapet.

Med sine historiske slott og Sør-Libanons historie av okkupanter og erobrere, som inkluderer Alexander den store, har bl. a. Tibnine i sannhet et potensial til å bli en monumental turistattraksjon i disse mer fredelige tider.

I mars/april 1978 tok FN over sikkerheten for Sør-Libanon ved å erstatte den libanesiske hæren. Da den irske bataljonen kom hit omdøpte de Tibnines militærbase for «Camp Shamrock». FN-styrkenes tilstedeværende ble kreditert med å gi atskillige arbeidsplasser og sosiale tjenester til Tibnine og de omkringliggende landsbyer. «Camp Shamrock» var også ansvarlig for byggingen og bistand for byens foreldreløse.

Det var i naboskapet til irene, eller «IrishBatt», og «Camp Shamrock» «Normaintcoy» holdt til. «Normaintcoy» var den engelske betegnelsen på «Det norske Verkstedskompaniet» i UNIFIL. Mesteparten av jobben til soldatene ble gjort innenfor gjerdet i leiren «Camp Scorpion», som den norske leiren bla kalt, og hadde vanligvis ikke den nære kontakten med stridende parter som naboen «IrishBatt» hadde.

Midt inne i den irske bataljonens ansvarsområde (A.O.) lå altså det norske verkstedskompaniet, «Normaintcoy», eller NMC. Her tjenestegjorde omtrent 160 nordmenn og rundt omkring nærmere 20 sivilt ansatte for å hjelpe nesten hele UNIFIL.

Av en bilpark på nesten 1500 biler i UNIFIL hadde NMC ansvaret for reparasjoner og vedlikehold på over 550 av disse. De fleste var store, tyngre kjøretøy. I tillegg hadde NMC ansvar for reparasjon av aggregater og sambandsutstyr, som radar, telefoner og radio samt kikkerter og annet optisk utstyr.

NMC hadde også lokalradiostasjonen «Radio Scorpio» som i 1993 kjøpte ny sender på 1000 watt. Dette ga lokalradioen, som skulle dekke leiren, dekning helt til Kypros. Som en liten kuriositet bør bemerkes at den første «lokalradioen» allerede ble etablert i NORBATT i 1979 under navnet «**Radio NORBATT**». Siste halvpart av min nest siste kontingent og hele NORBATT XX bodde jeg så og si på denne «**lokalradioen**».

Forkortelsen «NMC» kan også forveksles i betydningen for «Normedcoy» eller «Det norske sanitetskompaniet», som kan settes inn i utenlandsoppdrag for bl.a. NATO eller FN. «Normedcoy» deltok i UNIFIL fra 26. april 1978 til august 1980 da det overlot oppgaven til svenskenes «Swedmedcoy».

«DFF» (Haddad) fyrte i 1980 løs på UNIFIL HQ i Naqoura med ca. 90 granater. I «Normedcoy», tett ved, falt åtte av disse granatene. Forlegninger og bensinlager fikk treff. Det siste eksploderte.

«Normedcoy» deltok også fra januar til april i 1991 under «Gulfkrigen» i Saudi-Arabia, samt deltok også med det norske feltsykehuset i Tuzla, Bosnia-Hercegovina, høsten 1993 og ble trukket tilbake derfra høsten 1998. «Sykehuset» drev bl. a. poliklinikk for FN-personell, sivilt FN-ansatte og i noen grad øvrige sivile.

Naqoura er et lite tettsted i Libanon. Det ligger ved Middelhavet, like nord for grensen til Israel, ca. 5-6 km fra «Rosh Ha'Nikra Crossing», og noen og 30 km sør for havnebyen Tyr. Det finnes ingen ordentlig havn i Naqoura, og strendene er til dels ganske steinete. Fra Ebel es Saqi er kjøreavstanden omtrentlig 120 kilometer.

Siden 23. mars 1978 har Naqoura vært hovedkvarter for UNIFIL, noe som gjorde at tettstedet fikk et voldsomt økonomisk oppsving med mange butikker og restauranter.

Når man først er inne på det var ikke bare de overnevnte, NORBATT, NMC og NORMED-COY, de eneste enhetene som Norge sendte til Libanon. Her var bl.a. også «Norair», samt nordmenn i tjenesten i «Norco», «Movcon», «FMR», «MP-Coy» og i UNIFIL HQ. En lengre periode forsynte Norge med flest folk og soldater under tjeneste i UNIFIL. Litt kort om disse avdelingene:

- «MP-Coy» var ikke bare "baywatch" i Naqoura, ved UNIFIL HQ. «MP-Coy», som holdt til i «Camp Martin», besto av omtrent 70 mann fra ni forskjellige nasjoner som hele tiden roterte på tre seksjoner: «Provost», «Traffic» og «Special Investigation».

Det fantes også fire MP-stasjoner plassert i Beirut, Tyr, Nahariya og Netanya (de to siste i Israel). Disse stasjonene fungerte også som utrykningsenheter i sitt ansvarsområde. Tjenesten i «MP-Coy» omfattet det meste. Alt fra bagasjekontroll ved rotasjoner, eskorte, fartskontroll m.m. Ellers hadde man MP også oppe på grensen til Israel, og med «patruljer» også i Tel Aviv.

- «FMR, kort for «Force Mobile Reserve», utrykningsstyrken, ble opprettet i 1986. «FMR» var en fullt integrert multinasjonal avdeling i UNIFIL. Styrken opererte som en mekanisert infanteriavdeling med 11 «Sisu XA-180» pansrede personellkjøretøyer. Avdelingen hadde den gang en styrke av 172 offiserer, menige og korporaler fra den gang syv av UNIFILs ni nasjoner. Enheten var direkte underlagt UNIFILS øverstkommanderende, «Force Commander».
- «Movcon» en forkortelse for det engelske begrepet «Movement Control», eller «Transportkontroll». «Movcon» refererer til den del av den militære transporttjenesten som omfatter planlegging, iverksetting, overvåking, ledelse og rapportering.

«Movcon» hadde i oppgave å styre landeveistransporter mellom Libanon og Israel, koordinere støtte fra fly og båter til rett tid, og laste/losse flyene. I denne beskjeftigelsen hadde Norge fem av ti representanter. I tillegg hadde man tre menn ved «Tyr Log Base», og noen få menn i Tel Aviv.

- «Norair» er navnet den norske helikoptervingen som er stilt til rådighet for internasjonale oppdrag for bl.a. NATO og FN. «Norair» var stilt til rådighet for FNs fredsbevarende styrker i UNIFIL i perioden 1978–79.

Den 3. februar 1979 krasjet et norsk helikopter i et luftspenn i Sør-Libanon og seks mennesker omkom, derav fire nordmenn. Den 26. juli samme år reiser «Norair» hjem fra Libanon, og overlater oppgaven til italienske «Italair».

Men dette var ikke første gang «Norair» hadde gjort tjeneste i Libanon. De var faktisk her for første gang i 1958, og da i tjeneste i «UNOGIL».

«UNOGIL», eller «United Nations Observation Group in Lebanon», var en militær observasjonsstyrke opprettet av FN for å overvåke situasjonen i Libanon. Ble opprettet i juni 1958, men ble trukket tilbake i desember samme år. Generalmajor Odd Bull (1907-1991) satt i ledergruppen for «UNOGIL». Denne styrken hadde for oppgave å sikre at det ikke ble ulovlig infiltrasjon av personell eller tilførsel av våpen eller andre materiell over den libanesiske grensen.

- Les mer om «Norair» [HER](#) (hentet fra «*Luftforsvarets helikopterengasjement i internasjonale operasjoner, Luftkrigsskolens skriftserie Volum nr. 15 (september 2005)*»), - og om helikopterulykken [HER](#).
- «Norco», en kontingentstab ved UNIFIL HQ. Norge hadde ingen egen avdeling ved HQ, men en betydelig gruppe nordmenn fylte på slutten av 1980-tallet posisjoner i ulike stabselementer i Naqoura. Administrativt var de tilknyttet det såkalte Norco-elementet, og MP-kompaniet iberegnet, var det ca. 50 nordmenn ved hovedkvarteret.

Selv om de norske tjenestegjørende i Naqoura var spredt på en rekke avdelinger og kontorer, hadde de to naturlige samlingspunkter: «Norco-kontoret», som var administrasjonskontor for hele den norske kontingenten, og «Norway House», et sosialt møtested i fritida. Nordmennene var også fordelt på hovedkvarterets tre hovedavdelinger: Operasjoner, forsyninger og administrasjon og personell.

Her står reisegruppen, og vi betrakter både utsikten over dette kvarteret av Tibnine og inngangsporten til korsfarerborgen før vi går inn i en mørk, eller svakt belyst, mektig passasje, eller en gjennomgang.

Denne porten med to dører er utført med en jernramme rundt et speil av tre. Dørspileene er dekorert med en stor sirkelrund sfære i nede halvdel og fire mindre sirkelrunde sfærer i øvre halvdel. Bak sfærene er det montert smale jernkryss. Disse sfærene kan minne om gamle skjold. Helt øverst i porten er det montert piler eller spir i metall enten pekende opp eller henger ned, som muligens også kan symbolisere spyd.

Når vi går gjennom porten og inn i passasjen med to dype vindusåpninger på den ene veggen og et buet tak i gotisk arkitektur møter vi en større bygning rett imot, utført med uthugde rektangulære steinblokker i assortert størrelse.

Døråpningen i bygningen rett mot fører inn til en stor og mørk sal, også med et buet tak. Vi går ut til venstre hvor også her taket, eller seksjoner av denne borgens rester en himling, også går igjen i gotisk stil.

Byggestilen kan avsløre byggherrens opprinnelse da gotisk arkitektur var et fellestrekk ved monumentale byggverk i denne perioden som dominerte det katolske Vest-Europa i middelalderen, en tidsepoke man vanligvis betegner mellom årene ca. 500–1500.

Ut gjennom den ene åpningen av borgtaket, som er ganske så flatt på toppen, kommer vi til et stort åpent areal. Her synes flere ruiner og rester av utåndet byggverk blant noen stier som både går i rette linjer, men også på kryss og tvers.

Man kommer også over noen oppmurte åpninger som ligger ned i noen bakkeskrenter, samt ruinene til langt større byggverk som var strategisk plassert her på platået. Ved platåets ytterkanter rundt dette stedet har man en strålende utsikt over Tibnine i alle retninger. Ikke rart at denne korsfarerborgen var ettertraktet.

Det er ikke så veldig mye mer å se på her, men likevel verdt besøket for å betrakte vår historiske arvegods og fornemmelsene av historiens handlingsforløp.

Nesten en halvtime senere er vi på vei ut igjen. På vei gjennom inngangsporten får noen øye på to plaketter spikret opp rett ved siden av porten på innsiden. Den ene plaketten er på arabisk, men på den andre engelskoversatte plaketten står teksten:

«This Gate was made by Corporal Stig Evan Vik – NORMAINTCOY XXXIII – and installed at "Tibnine Castle" November 1994.» – Plaketten er «signert» Terje Larsen, CO Special Workshop Platoon, og Ståle Tinholt, CO (oberstløytnant) Normaintcoy.

Dessverre er yttersiden av porten blitt noe ramponert den siste tiden, da de to sfærene nederst på dørene er blitt bulket samt mang en sjel har skriblet inn sine navn og enkelte kjærlighetsytringer eller higener.

På vei ned fra borgen og mot der bussen er parkert møter vi nordmannen Ragnar H. Neess som bor i dette området med sin libanesiske frue. Ragnar inviterer oss alle hjem til seg på kaffe, kaker og forfriskninger, til sitt lille storslagne krypinn. Det takker vi hjerteligst for, men slik at Ragnar og fruene, Najah Hashem Neess, for litt tid til forberedelser ta vi først turen til ...

CAMP SHAMROCK

Klokken er nesten halv tolv da vi kjører i drøyt ti minutter til den irske bataljonens hovedleir, som irene hadde døpt til «Shamrock», etter det typisk irske tebladet kløver-symbolet.

Trekløveret har vært et symbol på mange ting i løpet av årene. Ifølge legenden var trekløveret en hellig plante til druidene, en keltisk offer- eller orakelprest, i Irland fordi bladene dannet en triade, og tallet tre var et mystisk nummer i den keltiske religion, som i mange andre. St. Patrick brukte «shamrock» i det 5. århundre for å illustrere læren om den hellige treenighet da han introduserte kristendommen i Irland.

«Patricius Magonus Sucatus», oftest bare kjent som St. Patrick, (født 385 eller 390, antagelig død 461) var Irlands apostel. Han er skytshelgen for øya, og St. Patricks dag, 17. mars, er Irlands nasjonaldag. Patrick var brite av romersk avstamning, men da han var 16 år ble han bortført av sjørøvere og solgt som trell til høvdingen «Milchu» i Irland.

Irene kom også til Libanon i 1978, men etter 23 år trakk de seg ut i mars 2001. I løpet av denne tiden mistet irene 48 soldater under tjenesten i UNIFIL.

«SLA» fornærmet bataljonen som "Johnny Walker Irish", rasende fordi irske soldater nektet å trekke seg tilbake for Haddads væpnede menn i 1980. I landsbyen «At Tiri» det året, kjempet de irske soldatene for å hindre at "South Lebanon Army" skulle ta over. De drepte da en av SLAs soldater og mistet også en av sine egne.

I hevn for sin drepte SLA-kollega gikk Mahmoud Bazzi hen og bortføre, torturerte og myrdet to irske soldater, menige Derek Smallhorne og Thomas Barrett i en hendelse som kan betraktes som en krigsforbrytelse. Men herr Bazzi emigrerte senere til USA.

Amerikanerne ellers så ivrig på jakt "terrorister" viste ingen interesse i å arrestere ham, ikke før Bazzi søkte om amerikansk statsborgerskap i 2013. Han ble da arrestert og i januar 2015 ble han deponert tilbake til Libanon etter å ha innrømmet innvandring-svindler.

Denne hendelsen er kanskje den mest kjente både for irene og UNIFIL, i den tidsperioden vi var i tjeneste. Etter denne fæle episoden måtte bl. a. NORBATT sende et lag med soldater, som roterte på oppdraget, til IRISHBATT som en forsterkning.

- Les mer om Smallhorne og Barrett-saken [HER](#) og [HER](#).

Vi entrer utkanten av denne «trekløver-leiren», som har påmalt posisjonen, eller som FN-posten «6-5». Det er et rimelig stort område. Nå står bare selve skallet av bygningene igjen. Innbo og ellers av innretninger er for lengst en saga blott. Kun noen få lavt-bygde, hvitmalte og med den sedvanlige blåfargen på dør og takrammer, står murbrakkene igjen som tause vitner.

Til høyre for den ene brakken, noen meter unna på en svart og dyp blåmalt og lav sokkel, står et oppmurt monument med den karakteristiske «shamrock-en» i grønt og med teksten «Camp Shamrock» under det store trekløveret, prydet med harpesymboler på hver side.

Rett overfor denne plassen her innenfor, står det et toetasjes murhus i samme farger. Her holdt nok «NMC» til, for på terrassekanten i andre etasje er det murt opp et hvit kvadratisk skilt pålydende teksten «*Thank you NORMAINTCOY Tibnine December 1984*».

Noen av oss går opp den blåmalte trappen til andre etasje. Rommene med blåmalte dører og veggene halvt blå- og hvitmalte er tomme og stumme. Kun noen ledninger henger ned fra taket i ett rom, mens listverk ligger strødd og ødelagt i noen andre rom.

Birger Jensen, som har gjort tjeneste her, og jeg fortsetter opp til taket. Her oppe står det, på en oppmurt fundament, toppen av et observasjonstårn omkranset av et nettinggjærde og sandsekker.

Vi går ned igjen og går inn i denne bygningens «kjeller». Her støter vi også på Astrid Hamre og Jan Oscar Fredly. Oscar beretter for oss og peker ut hvilke rom her som var for kjøkken, proviantlager og annet. Her i kjelleren har man ikke fart godt med interiøret. Her har man slått hull på vegger, murpuss og bruddstykker av mur bevitner hæverket.

Det er tydelig ikke bare irer og nordmenn som har hatt dette som tjenestested, for på ett av taksøylene henger et skilt som man kan lese «*de larang merokok*», indonesisk for «røyking forbudt».

Utenfor huset står parkert en gul anleggsmaskin med skuff, og på noen trappetrinn nedenfor sitter tre libanesere med niste og en flakse brus som hviler seg i skyggen under noen trær. Hva de gjør her vites ikke da de dessverre ikke snakket engelsk.

Vi går mot inngangsporten for leiren, og på vei dit legger man også merke til en større oppmurt plattning. Her har noen, muligens irene, malt en slags kompassrose i svart med en gul bred rand. Rundt «rosen» er også markert noen stedsnavn og distansen dit.

Da klokken nettopp har passert 12 entrer vi atter bussen. Vi begir oss til herr og fru Neess fantastiske residens og hjem her i Tibnine, kun knappe ti minutters kjøring unna.

Vi blir hjertelig mottatt av Najah og Ragnar da vi ankommer. Et virkelig flott og stort hus med en like utrolig og fabelaktig anlagt hage som omkranser tre av eiendommens sider. Det er nesten som man andektig trækker inn i «Edens Hage». Etter hvert som man går lenger inn i denne eventyrlige hagen blir man mer og mer imponert hva man har fått til.

Her er oppmurte stilige stier i mur og steinheller blant blomster, planter og flora i alle farger, fasonger og størrelser. Flere steder er det også assorterte utemøbler og sittegrupper. Til og med en fabelaktig brønn omgitt med busker og blomster og et tverrliggende smalt tak har fått plass her.

Den ene stien fører også til en stor paviljong, omkranset av korte palmetrær og rosebusker, i det ene hjørnet av hagen. Denne paviljongen er stor nok for både vertene og alle i gruppen. Men før vi forfrisker oss her får vi også lov til å ta en titt inn i dette storslåtte toetasjes huset.

Innredningen, med unntak av kjøkkenet hvor det ligger en aldeles flott vevd matte, er huset møblert i orientalsk stil. Hvert rom kan henimot minne om Orientens ulke eleganse og raffinement. En stue, opp i andre etasje, med lave sofaer og runde store puter mellom setene, krydret med andre rektangulære puter, med et lavt salongbord i midten og puffer i samme orientalske mønster minner meg straks om hva jeg kan forstille meg beskrevet i eventyrsamlingen «1001 Natt».

Man blir helt bergtatt av dette huset, hagen - og vertskapet. Snakk om bonusopplevelse!

Vi begir oss til paviljongen hvor **herr og fru Neess** beverter oss med småkaker, brus, te og kaffe. Tiden går så altfor fort her (også), men vi må begi oss videre på vår ferd.

Utenfor husets store steinhellede gårdsplass omkranset med en lav mur med, selvsagt, blomsterbed mot en staselig port, står paret Neess for å ønske oss god tur videre. Vi takker for oss og begir oss til en restaurant i Tibnine hvor vi sitter i høyden med god utsikt over mot området der Neess har sin bolig.

Klokken er straks 14 denne torsdagen da vi fortsettes vestover og mot ...

QANA

Veien mellom Tibnine og Qana, som er en strekning på rundt 25 km, fører oss først et stykke sørvestover mot landsbyen Haris hvor vi ved Kafra holder oss mer i vestlig retning før vi igjen må endre kursen i nordvestlig retning mot Siddiqine.

Etter å ha nytt «lefse-lunsjen» i Tibnine før vi kjørte videre, ankommer vi Qana bortimot en time senere etter vi forlot Neess' bolig. Veien hit over var langt bedre og bredere et langt stykke for det smaler litt inn igjen når vi nærmer oss byen.

Qana er omtrentlig 10 km sørøstlig fra Tyr og ca. 12 km nord for den israelske grensen. Man regner med det bor rundt 10-11 000 her. De fleste er shiamuslimsk, men finnes også et lite samfunn med maronittiske kristne.

I følge det bibelske «Johannesevangeliet» påstås det at figuren Jesus skal ha utført sitt første mirakel her ved å gjøre om vann til vin i anledning «bryllupet i Kana» i Galilea. Noen kristne, spesielt libanesiske kristne tror at denne Qana skal ha vært den faktiske plasseringen av denne sagnomsuste hendelsen.

Men «Eusebius av Cæsarea» (260-340), en romersk historiker og ofte kalt for «kirkehistoriens far» nevnte om dette mirakelet i sitt opus «Onomastikon», et verk om bibelsk topografi, at «Kana» henvises til den nord-israelske arabiske byen «Kafr Kanna», som ligger mellom Haifa og Genesaretsjøen (Tiberiassjøen) og omtrent 80 km sør for Metula.

Ved Qana er det en grotte som inneholder helligdommen kalt «Al-Jaleel». Det er ved denne helligdommen helleristninger man antar er ristninger av Kristus-skikkelsen og hans disipler ble oppdaget, og det påstås at en viss Jesus og hans tilhengere besøkte dette stedet ofte. Nær denne helligdom «Jaleel», oppkalt etter en kanaaneisk profet, ble seks store steinbassenger også funnet. Det antas at dette var de samme bassengene som Jesus brukte å forvandle vann til vin. - Ikke rart vinfremstilling i Libanon er gammel.

Kommunen Qana eier ca. 23% av byens totale areal. Jordbruksarealer utgjør 37% og dette arealet, eller omtrent 22%, er fordelt på omtrent 220 familier. Olivendyrking rår

over rundt 65% av jordbruksareal, med 15% for korn og 20% for tobakk.

Qana er mest kjent for et israelsk bombardement som i 1996 førte til mange sivile omkomne i byen, som den gang lå innen UNIFIL-området. Byen ble også utsatt for et bombardement i løpet av «Libanon-krisen» i 2006, som også kostet mange sivile livet.

Bussen parkerer ved museet til minne om massakren etter «Vredens Druer» og rett overfor minnesmerket over falne Fiji-soldater som tjenestegjorde i Libanon i perioden 1978-2002. Derfra går veien rundt og bak museet og opp en liten bakke som svinger opp til høyre. Noen korte meter senere kommer vi opp på plassen hvor massakren skjedde.

Vi samles overfor et hus, nei, restene av et hus, for det er kun grunnmuren og rammeverket som står igjen som et monument. Det var her omkring 800 libanesiske sivile hadde tatt tilflukt for å unnsnippe kampene i 1996.

Libanon-krigen i 1996, også kjent som «Operasjon vredens druer» var en 16-dagers israelsk militær blits-krig mot Libanon i tiden 10. april til 27. april 1996. Israel benyttet kamphelikoptre, jagerbombere, stridsvogner, tungt artilleri og krigsskip under angrepet.

Israel hevdet at angrepet var et svar på flere angrep med «katjusja»-raketter fra Hizbollah, mens Hizbollah på sin side hevdet at disse rakettene ble sendt over mot Israel som svar på at Israel hadde angrepet sivile mål i Libanon like før. Hizbollah hadde sendt over 120 raketter mot det sentrale og vestlige Galilea i perioden mellom 1. til 16. april.

Det har også blitt spekulert om hvorvidt Hizbollah-rakettene som ble skutt mot Israel kan ha være et forsøk fra Iran, eller Syria, eller begge, på å skape uro i Israel før valget det året, og på denne måten skulle svekke Shimon Peres, som på den tiden stod på valg.

Det israelske angrepet ledet også til det mye omtalte «Angrepet mot Qana». Her hadde FIJIBATT hatt sitt hovedkvarter i 18 år. Den 18. april ble den rammet av 38 israelske granater, og blant de 800 som hadde søkt tilflukt her ble 106 drept og 116 såret. Fire UNIFIL-soldater fra Fiji ble også såret i angrepet. I følge en FN-rapport var det israelske angrepet et resultat av at det like før hadde blitt avfyrt to katjusja»-raketter og 8 granater fra et område like i nærheten av leiren.

Israel gjennomførte over 1 100 luftangrep i løpet av «Vredens druer» som førte til at den libanesiske infrastrukturen ble påført omfattende skader. Flere større broer og kraftstasjoner ble ødelagt. Flere dusin landsbyer i den sørlige delen av Libanon ble rasert. Vannreservoarer og veier ble sprengt.

Det har blitt antatt at denne krigen bidro til å samle de ulike religiøse grupperingene i Libanon. Hizbollah framsto da som de eneste som bekjempet den israelske okkupasjonen av Sør-Libanon. De ble også hyllet av de kristne libanesere som «sanne patrioter».

Kristne skoler i Øst-Beirut tok imot sjiamuslimske flyktninger fra Sør-Libanon, og de kristne gav både mat og penger - ofte direkte til Hizbollahs egen flyktningshjelp. Det har blitt antatt at den libanesiske befolkningen ikke har stått så samlet siden oppstarten av den libanesiske borgerkrigen i 1975.

Det andre kjente angrepet her i området skjedde 30. juli 2006 ved 01-tiden. 28 sivile ble drept i et israelsk luftangrep mot en bygning i «Al Khuraybah», som ligger omtrent en kilometer rett nord for Qana.

16 av disse omkomne ved dette angrepet skal ha vært barn. Omtrent 100 sivilister befant seg i bygningen da den ble attackert. Mange av disse hadde søkt tilflukt i bygningen, som ble delvis rasert under angrepet. De hadde flyktet fra bomberegnet i omkringliggende landsbyer.

Det verserer ulike versjoner av hendelsesforløpet og alternative nyhetsformidlinger om denne tragedien. Noen har sett nærmere på hvordan de mener Hezbollah brukte media manipulativt for å bearbeide kjensgjerningene overfor de diverse leserne. Men også IDF hadde også endret sine tidligere påstander om affærene her den gang.

Mens Louis beretter om hendelsene ved dette husrestene må jeg plutselig gå mot bussen. Jeg har brukt en kortermet skjorte under hele turen og nå begynte underarmene føles som de var flamberte. Med livets erfaring i bakgrunn og god planlegging hadde jeg også tatt med meg en langermet lys rosa skjorte. Det lindret!

Før de andre kom ned mot bussen igjen gikk jeg de 20 meterne lengre ned i bakken rett fram hvor det er oppsatt en minnestøtte over de falne fjianerne. Dette monumentet ble avduket 3. mai 2002. På sokkelen av minnestøtten har man oppført grad og navn med årstall på alle sine 34 falne siden 1978 og fram til 2002.

Fram til 1. april 2015 har man under UNIFILs tjeneste hatt 308 falne totalt. Det omfatter 291 soldater, 2 militære observatører, 8 internasjonale sivile og 7 lokale sivile.

Denne minnestøtten for Fijis ytelse står i forkant til museet over Qana-massakren. Der går vi inn i en stor sal hvor man har plassert 106 lave marmorkister med stearinlys i glass oppå som markeringer over ofrene fra FN-leiren i 1996.

Samt inneholder museet plakater og plansjer om tragedien og ofrene. Vi betrakter kistene i stillet, eller i alle fall noe lav mumling. En sterkt påminnelse hva som skjedde her kun for få år siden.

Vi fyller nok en gang bussen og rundt kl. 15:20 kjører Ali mellom noen trange gater i Qana før ferden fortsetter i nordvestlig retning mot «Hannaouiye» og ...

ŞUR

På veien gjennom Tyr og langs den ytre havna og like før vi kom fram vårt første destinasjon passerte vi også «Tyr Log Base», som nå er en godt bevoktet militærbase for «Leb Army».

Tre nordmenn var i fast tjeneste her, mens ti soldater fra NORBATT hadde vakttjeneste der i to ukeperioder. I en tid ankom det nesten daglig inn større skip lastet med hundrevis av biler til Tyrns havn. De aller fleste bilene hadde tyske skilter, som den gang var relativt vanlig i Libanon.

- Les mer om «Tyre Log Base» [HER](#).

Ifølge min pinlige nøyaktige logg bruker vi kun 20 minutter fra Qana til vi parkerer noen få meter fra inngangspartiet til det arkeologiske området og Tyrns nekropolis, «Al-Bass». «Nekropolis» er en betegnelse på et større gravsted nær antikke steder eller byer.

Her finnes et ytterligere arkeologisk område lenger vest og mot havnen, kalt «Al-Mina». Det rekkes vi ikke å besøke i denne omgangen, men heller ikke planlagt. Disse to verdensarv-stedene er de romerske og bysantinske restene av byens blomstrende periode, da Tyr på fönikerens storhetstid var den største merkantile byen.

Avsnittsnavnet over, Şur, er det fönikiske stedsnavnet. Her finner man restene av den romerske byen og middelalder-konstruksjoner fra korsfarerne. I sin kommersielle storhetstid stiftet tyriske handelsmenn, som var de første som våget å navigere på Middelhavet, kolonier på kystene og naboøyer i Egeerhavet, i Hellas, på nordkysten av Afrika, i Kartago, på Sicilia og Korsika, og i Spania ved Tartessos.

Selv bortenfor Herkules' søyler ved Gadeira anla fønikerne, ca. 1100 f.v.t., en havn på en øy foran Cádizbukta på den spanske Atlanterhavskysten. Cádiz er da betraktet som en av verdens eldste havnebyer.

Tyr er også det legendariske fødestedet til «Europa» og «Elissa (Dido)». I gresk mytologi var «Europa» en fønisk prinsesse som ble forført av Zevs i form av en hvit okse og ført til øya Kreta.

«Dido» (det romerske navnet for det greske navnet «Elissa») var en fønisk prinsesse fra Tyr, og i henhold til antikkens greske og romerske kilder, grunnleggeren og den første dronning av Kartago (dagens Tunisia).

Kartago var en oldtidsby ved kysten av Nord-Afrika øst for Tunis-sjøen, Etter tradisjonen ble byen anlagt av fønikere fra Tyr i det 9. århundre f.v.t. Den skal i sin glanstid ha hatt opptil 700 000 innbyggere. Byen, som var en betydelig sjømakt, ble ødelagt av romerne etter «Punerkrigene» i 146 f.v.t., men Julius Cæsar og Augustus lot den gjenoppbygge.

Selve Tyr ble grunnlagt rundt 2750 f.v.t. henhold til «Herodot», født 484, død ca. 425 f.v.t. fra «Halikarnassos» (nåværende Bodrum i Tyrkia), som var en gresk historiker i antikken som er nesten utelukkende kjent for sitt historieverk «*Historie*», og blir titulert som «historiens far».

Tyr nådde sitt høydepunkt fra 1000 f.v.t. da handelsvirksomheten i den antikke verden var samlet i varehusene i Tyr. Byen ble særlig kjent for produksjon av en sjelden og svært dyrt slags lilla fargestoff, som ble framstilt fra purpurneglen «murex», kjent som purpur, eller tyris fiolett. Denne fargen var så sjelden og kostbar at den i mange kulturer og helt fram til moderne tid, kun var reservert for de kongelige eller i det minste adelen. (Se også avsnittet om Saida)

Myntenheten i de gamle dager ble kalt for «tyriske shekel». De bar også den greske inskripsjonen «Tyros den hellige byen». Myntene var på størrelse med en moderne israelsk halvt sekel, ble utstedt i Tyr i perioden 126 f.v.t. til år 56 e.v.t. Mynten veide fire «athenske drakmer», eller ca. 14 gram.

Gjennom historien opplevde byen både greske-, romerske-, bysantinske-, arabiske-, korsfarer- og mamelukkiske erobrere.

Tyr ble kraftig ødelagt i 1978 (Operasjon Litani) og i 1982 (Operasjon Fred for Galilea) i løpet av krigen mellom Israel og PLO. Byen ble brukt som base for PLO, og ble bortimot ødelagt av israelsk artilleri.

I løpet av den israelsk-libanesiske konflikten i 2006 ble flere steder i området rundt Tyr benyttet av Hezbollah for å angripe Israel med raketter, avfyrt på målfå. Minst en landsby i nærheten av Tyr ble bombet av Israel foruten flere steder innenfor byen, som forårsaket tap av sivile og la ytterligere press på situasjonen med matknapphet i byen.

I dag er Tyr en shiamuslimsk dominert by med et liten, men merkbart kristent samfunn. «Harakat Amal» (Amal-bevegelsen), en muslimsk milits grunnlagt 1975, og Hezbollah, offisielt stiftet i 1985, er de dominerende politiske partier, og angis og inneha alle representative setene i byen.

Det var omtrent 117 000 innbyggere i Tyr i 2003. Men regjeringen i Libanon har siden 1932 bare gitt ut grove anslag over innbyggertallet, så en nøyaktig statistisk beregning er ikke mulig. Tyr ligger omtrent 80 km sør for Beirut, og navnet på byen står for «klippe», etter klippeformasjonen som byen opphavlige ble bygd på.

Vi står nå foran porten inn til det mektige «Al-Bass» og venter mens Louis snakker med vakten her før vi kan gå inn. Rett innenfor samles vi rundt Louis da han vil informerer oss litt om denne gamle kulturarven og severdigheten.

«Al-Bass» ble først oppdaget i 1962, og denne nekropolis består av hundrevis av stein- og marmorsarkofager fra den romerske og bysantinske epokene. «Det bysantinske riket», eller Østromerriket (Imperium Romanum) ble opprettet i år 330, men oppløst da «Konstantinopel» (Istanbul) falt til den ottomanske sultanen «Mehmet Han» i 1453.

Flere av gravene har greske inskripsjoner eller navnene på de som er gravlagt der, eller om deres virksomhet, eksempelvis som "velstående lilla-fargestoff-produsent." Andre har utformet relieffer av verk fra Homer, best kjent som forfatteren av «Iliaden» og «Odysseen», og andre.

Fiendtlighetene i 2006 truet dette «Al-Bass»-området når en bygning i nærheten ble bombardert. En post-konfliktanalyse av bevaringsekspertene fant at mange av freskene hadde vedvarende skader. Dette, kombinert med betydelig mangel på vedlikehold på stedet, representerer betydelige trusler mot området.

Sør for «Al-Bass» er det også en delvis rekonstruert romerske hippodrom. Den ble først oppdaget i 1967. En «hippodrom» var den banen som grekerne i antikken benyttet for hesteløp med og uten vogner. Ordet tilsvarer det romerske for «circus».

Det påstås av noen at denne hippodromen i Tyr var en innspillingsscene for den storslagen MGM-filmen «Ben-Hur» fra 1959, eller brukt som modell for filmens hippodrom-scene, men det stemmer ikke.

En film som for øvrig holdt på å føre MGM konkurs da kostnadene kom opp til den enorme summen på 15 millioner dollar. Bare scenene med hestestridsvognene, som man nesten brukte et helt års planlegging på, tok fem uker med filming fordelt over tre måneder, og bare det kostet over en million dollar.

Vognracet-scenene hadde en 263-til-1 i redigeringsforhold, altså man kun beholdt en fot av 263 av filmopptakene. Sannsynligvis det høyeste forholdet for noen 65mm-film-sekvens noensinne filmet. Vognracet krevde dessuten hele 15 000 statister under filmingen. Atten vogner ble bygget, med bare halvparten ble brukt. Ikke rart det ble dyrt, men det gikk (jo) bra med MGM-studioet.

Hestevognscenen i «Ben-Hur» fra 1959 ble spilt inn på et 18 dekar stort område bak «Cinecittà Studios» utenfor Roma, og hippodrom-modellen i filmen ble bygd etter den gamle hippodromen som var i Jerusalem. Den hippodromen var plassert i sørenden av Jerusalems gamleby i nærheten til de nå gjenmurte «Huldah-portene», like ved hvor «synagogen for de frigitte» var plassert i det første århundre – i forrige årtusen.

I 2016 kommer det en ny versjon av «Ben-Hur» med den persiskfødte britiske Nazanin Boniadi og engelske Jack Huston, som kanskje kan minne om navnet til Heston (Charlton), som var hovedrolleinnehaveren i 59-utgaven om sagnfiguren «Ben-Hur».

Fra fiksjon og film til virkeligheten vandrer vi rundt på dette storslåtte området «Al-Bass» og lar oss igjen bli betatt av historiens sus under beina og rundt oss. Det er ikke akkurat velstelt og ryddig her, men også et savn, eventuelt mangelen, av informasjonstavler.

Stedet er delvis gjengrodd av gress og småbusker samt en del skrot og skrap i gresset og blant ruinene. «Al-Bass» har så absolutt fortjent bedre, men dette bør ikke være, eller er ikke bare, kun Libanons ansvar og forpliktelser. Siden dette har stått på UNESCOs, FNs organisasjon for utdanning, vitenskap, kultur og kommunikasjon, verdensarvliste siden 1984 bør det tas grep før det er for sent, - og muligens ikke bare her.

Ikke desto mindre er det en opplevelse å være her og betrakte dette stedet og gå langs og på den antikke steinhellede stien. Det er faktisk et omfattende og stort areal. Noe restaurering er blitt gjort her, samt man har gravd ned lamper i bakken for belysning.

Her er også rester, ruiner og etterlatenskaper av byggverk, hus og porter som kan bevitne på et yrende førtidsliv. Tenk om hadde hatt en tidsmaskin!

Vi kommer etter hvert til et område hvor det er flere søyler i diverse størrelser og en enorm stor port, en «triumfbue», som er en av de best bevarte delene av den romerske arkitekturen i det gamle Tyrus. Mulig her i kvarteret rådde autoritetene og øvrigheta i sin tid. Det er mangt å observere og se på.

Mot enden av stien kommer vi til en passasje med kraftigere og høyere søyler på den ene siden og et monumentalt byggverk med mange buete innganger på den andre siden. Det ville i sannhet vært interessant og fått vite hva dette kunne ha vært. Det er svært!

Veien, eller stien, munner ut mot et stort og åpent lende. Rett bortenfor ser vi blokker og husvære av mer moderne epoke. Her på denne sletten finner vi gamle Şurs hippodrom.

Tyrus-hippodromen hvor betydelig mange overlevde strabasene og påkjeningene, er unikt bygget av stein i stedet for den mer vanlige mursteinen. Hippodromen antas å kunne dateres tilbake til det andre århundre. Den er 90 meter bred, 480 meter lang, hadde en kapasitet på rundt 40.000 tilskuere.

I sentrum var en stor obelisk i granitt. På begge sider var det møteplasser for tilhengere av lagene som ble kalt «De blå» (i den vestlige delen av Hippodromen) og «De grønne» (i den østlige delen). Disse var luksuriøse bygninger med mosaikk og utstyrt med bad. Hippodromen var først og fremst ment for vognløp, men det ryktes også at den ble brukt til andre typer sport.

På toppen av hippodromens tilskuerarena står restene av åtte søyler. Men tilskuerarenaen er ikke massiv for under arenaen finner man bygget opp en buet hvelving med brede og kraftige, for å si det mildt, vegger og søyleganger. Et mektig bygg dette også!

På vei tilbake til utgangspunktet går vi en litt forkortet passasje hvor vi støter på noen praktfulle trær i full blomst. Men her oppdager vi også det som muligens kunne ha vært et kistelokk eller en ark eller lignende med fantastiske og detaljrike utskjæringer i marmor.

Dette var en topp opplevelse, men vi er ikke helt ferdig med Tyr ennå. Vi kjører ut fra «Al-Bass»-området og inn til byen. Vi kjører tilbake til fremtiden og noen gater nordover i byen før vi Ali svinger vestover og inn i en travel gate. Her gå vi av like ved et veikryss.

I følge Louis har vi kun 40 minutter på oss med å se oss litt rundt om i byen før vi skal møte bussen igjen på et avtalt sted lenger oppe i gata. Vi krysser over til venstre side av veien og går noen meter oppover til vi igjen tar av til venstre og ned mot Tyrus sjøside.

Her langs den brede gaten «Hafez El Asad» med moderne høyhus bølger sjøen inn mot steinet grunn. Er par gutter står og balanserer på noen av de store og sleipe steinene ved sjøkanten og prøver fiskelykken. Her buer kysten seg som en liggende svak parentes mot det kommersielle distriktet på bydels-halvøya.

Vi spankulerer nedover på sjøsiden et lite stykke og nyter utsikten over havet og promenaden. Litt lenger bortenfor oppdager vi en sandstrand hvor flere er ute og bader i bølgene. Dette fristet også Randi Sætran Krogh som ville benytte anledningen med vade noen meter på Middelhavets sandige grunn.

Tiden går jo så alt for fort. Noen ville finne noe drikkelig og kanskje noe å snakke på, men dessverre klokken må passes. Vi har noen kilometer igjen å kjøre da vi nå snart skal sette snuten «hjemover» til Saqi. Jeg observerer nå at mobilbatteriet er på lavmål og må begrense fotograferingen.

Igjen krysser vi promenadegaten og opp mot avtalt møteplass, men vi er litt usikker på hvor nøyaktig det er. Vi går i alle fall langs en lang handlegate med mange interessante forretninger og butikker. Det var faktisk et drøyt stykke å gå, men endelig oppe ved et annet veikryss legger vi merke til en kjent libanesisk figur og deretter får øye på bussen.

Klokken har passert rundt 17:30, eller muligens noen minutter mer, da vi setter kursen østover. Omkring halvannen time senere må bussen stoppe ved «Twins Center» og «Halim Jewelry» i utkanten av Marjayoun da noen skulle hente bestille gullvarer.

Det medførte en liten halvtime ekstra reisetid før vi var tilbake i Saqi. Dagen har igjen vært lang og turen hadde vedvart lenge nok, men atter en utrolig opplevelsrik dag.

Hjemme nå har «Dagsrevyen» holdt det gående en halvtimes tid til jeg tilbake på rom 211 på Dana. Har ikke spist noen særlig siden lefsen og en is i Tibnine så nå skal det bli godt med en middag hos Fayez.

Etter å ha «sminket» meg litt etter turen rusler jeg oppover langs det mørklagte fortauet ved veien opp til «Mirage». Her sitter allerede de fleste i reisegruppen. Jeg bestiller meg en «mixed grill», og et lite glass med isbiter, cola og tilpasset væskepåfyll. Har det ikke travel med å komme meg til sengs, selv om jeg er en smule sliten, for i morgen er det atter en ...

FRIDAG IGJEN

«Fridag», eller en dag til fri dispensasjon, og fredag, en ypperlig kombinasjon. Ble kanskje litt sent i går, men i hyggelig selskap med bl.a. Fanny Haoui og Fayes ble kvelden gemyttlig og koselig. Får utnytte litt av denne dagen også for i morgen bærer det uvilkårlig nordover og tilbake til Beirut. Dagene har bare flydd!

Heldigvis er jeg ikke spesielt «sjukemeldt» etter førkveldens besøk på «Mirage», men føler meg utsovet og heller mer pigg enn forventet. Det store bassenget rett nedenfor vinduet begynner å bli ferdig oppusset, men likevel for sent for oss.

Tusler ut av rommer og tar heisen ned til «Ground Floor» lenge etter frokosttid. Noen få sitter ved det lille hagebassenget, jeg hilser, men jeg setter igjen retning «Mirage» for en liten lunsj (frokost). Ved halvett-tiden er jeg der oppe, men her er ingen, lokalet er tomt.

Jeg går lenger inn i lokalet og tar en titt om det er noen på kjøkkenet, men her er det heller ingen. Ingen fare, for jeg vet veien til bak disken, åpner den ene kjøleskapsdøren og forsyner meg med en boks «diet Coke» og en boks iste. Man vet drillen, man gjør opp senere.

Jeg setter meg utenfor i det strålende været. Nesten ikke en sky på himmelen og det er varmt. Likevel har jeg også i dag på meg en langermet skjorte, men tynnvevd. Snart etter dukker Fayez opp og jeg får bestilt meg et måltid. Men jeg sitter ikke her lenge alene for straks dukker det opp flere fra «Fotobatt» og «Sector East Marked» (eller bedre kjent som Rocky blant veteraner), forretninger rett over veien og like i nærheten.

Det fristes også både med mat og drikke på de andre også. Her sitter vi og nyter serveringen, og praten går lett om litt av hvert. Vi mimrer litt om forgagne tider og prøver etter beste evne å huske hvor de ymse kjente hus som var i bruk under vår tjenestetid. Mangt er så forandret, også innfartsveien, så det er ikke helt lett.

Etter hvert går noen til sitt og sine planlagte gjøremål. Etter å ha sittet her omtrentlig 40 minutter blir Sigmund, Stig, Fredrik, Henning og jeg enige om å en liten rundtur her i Saqi. Vi går langs «hovedveien» i sørlig retning og lenger opp i byen.

Vi passerer en del butikker og forretningsbygg med bolig i andre etasje, men det er heller labert med handelen. På høyre hånd går vi også forbi et større hus med et velkjent stort skilt hengende mellom etasjene for å vise at her holdt «*Goldsmith Pettersen*» til.

Det var ikke helt uvanlig under NORBATT-tiden at stedlige handelsmenn, både enkelte omreisende i sine en smule slitte Mercedes-er og noen få statiske forretningsfolk tok til seg norske navn som sin markedsføring eller som en allusjon. Eksempelvis som «*Pettersen*» her over, eller frisør «*Hårek*», m.fl.

Gjennom over de 20 årene Norge stod i NORBATT lærte mange libanesere seg norsk. Enkelte barn ble født i denne tiden og vokste opp blant «oss» og lærte seg både språket vårt og nordmennene å kjenne, og mange titalls libanesiske jenter ble også gift med norske gutter under NORBATTs tilstedeværelse.

Vi tilbakela også Saqis «*Supermarked*», og snart er vi ved INDBATTs minnepark, «*Mahatma Gandhi Park*».

«*Mohandas Karamchand Gandhi*» vanligvis kjent som Mahatma Gandhi. «*Mahatma*» er et tilnavn fra sanskrit og betyr «stor sjel». Gandhi ble født 2. oktober 1869 i Porbandar i Gujarat, og døde 30. januar 1948 i New Delhi. Han var en indisk frigjøringsleder og statsmann, kjent for sin rolle i Indias kamp for uavhengighet fra Storbritannia.

Han huskes først og fremst for sin bruk av ikkevoldelige metoder som sivil ulydighet i frigjøringskampen, forankret i det religiøse konseptet «*ahimsa*», et religiøst konsept som forfekter ikkevold og respekt for alt liv. Den moderne pasifismen bygger i stor grad på Gandhis ikkevoldsfilosofi. Gandhi regnes som «den indiske nasjons far», og hans fødselsdag er nasjonal helligdag over hele India.

Vi kommer opp der veien deler seg opp mot hvor MP-troppen og hundetroppen en gang var belagt, men vi fortsetter en tanke til høyre og fremover. På høyre hånd går vi langs Saqis utvilsomme største eiendom, men i seg selv noen tvilsomt ervervet.

Et enorm hage med brobelagt og lang inngangsparti bak et flott og majestetisk port, hvor man drøye hundre meter lenger opp møter et ruvende hus uten like. I bakkant, men ikke synlig fra veien er det der også anlagt et stort og flott basseng.

Etter å ha passert dette «*Skrue-palasset*» og før vi går forbi en av Saqis tre kirker, den protestantiske, tar vi av veien til høyre. Jeg mener bestemt at det var i kjellerlokalene, eller i alle fall rett bak denne kirken, at befalsmessen «*Sigurd Jorsalfare*» holdt til. Her i området holdt også en norsk tropp til. Er litt usikker her, men mener det var saniteten.

Vi følger denne veien som fører oss til Saqis samfunnshus. I kjelleren på dette bygget holdt NORBATTs «*fastlege*» og tannlegen til. Jeg har den oppfatning at samfunnshuset måtte blitt bygd til på toppen av dette gamle legekantoret «*vårt*». Men dette var ikke NORBATTs første sykestue.

I det vi svinger til venstre ved den denne forhenværende sykestua, eller samfunnshuset, ender vi ved «*NORWAY PLACE*», tidligere kalt «*NORBATT PLACE*».

Tror ikke det er noe særlig kontroversielt å påstå at denne «plassen» er velfortjent. Den norske stat finansierte og den norske FN-styrken sikret skoleundervisning, helsetjenester og infrastruktur til en befolkning på i underkant av 100 000 mennesker i denne regionen.

Under vår tilstedeværelse var den økonomiske påvirkningen sterk. Mange forretninger og restauranter dukket opp med tilbud, særdeleshet for FN-soldatene, som førte til velkomne penger i et krigsherjet område.

Til gjengjeld fikk de norske soldatene daglig høre hvor stor pris man satte på deres tilstedeværelse, og Saqi æret de norske styrkene med minneparken «NORWAY PLACE», eller «NORWAY SQUARE», som det står på minneplaketten fra 17. mai 1998.

Ved denne «plassen» har vi på vår høyre hånd gamle bygget som en gang huset hovedkvarteret til «Stabskompaniet». Rett overfor i hjørnet til «hovedveien», på venstre hånd, ser man et kvadratisk lite hus som en gang var Saqis gamle kommunehus.

Vi dreier til høyre og fortsetter oppover gaten mot der vi innledet vårt 17. mai-tog. Ikke mange meterne fra «plassen» passerer vi også gamlehuset til «Disco George». Rett overfor, til høyre, syns fortsatt markeringen til hus nr. 76, som var «mukhtar-ens». «Mukhtar» betyr oversatt fra arabisk som «den valgte», og er landsbyens overhode.

«Disco George» er det berømmelige kallenavn på en navngjeten og en ansett kjøpmann som holdt til i Saqi. Han handlet ofte med norske varer og produkter som de norske soldatene satte pris på. På menyen fantes også bl.a. klokker av det mer kostelige slaget og ikke akkurat hverdagslige utgaver av diverse brennevinssorter. Sortimentet var anselig og betydelig. Han var blant de første ungguttene som lærte seg å beherske norsk. Nå er også det historie – og en legende – og en vel respektert mann i dag.

- Ett par eldre artikler om Saqi og George fra «[FN-sambandet](#)» og «[Forsvarets Forum](#)».

Snart er på toppen av Saqi. Her på denne plassen i kvadratet som utgjør den gresk-ortodokse kirken, en forretning, en annen rimelig omfangsrik privat eiendom, en eldre og ubestemmelig bygning og landsbyens nåværende «rådhus», finner man også et museum med en egen utstilling om de norske styrkene i Libanon.

Museet, som befinner seg i samme bygning som «kommunehuset», er dessverre stengt når vi prøver å åpne døren. Men da jeg var her for to år siden var det heldigvis åpent. Den gang traff jeg på (Disco) George Rahal som da var «mukhtar». Han tok gledelig imot meg som en gammel kjenning og var som sedvanlig gemyttlig.

Museet har opphengt fotografier av alle NORBATTs 25 bataljonssjefer gjennom de 41 kontingenter NORBATT varte. Her er også flere plansjer som billedlig forteller fra de første snødekte dagene på Trandum i mars 1978 og tiden videre, og utstillingsdukker som er bekledd med de norske uniformene, som vi brukte.

Siden museet er stengt går vi videre på vår Saqi-ferd. Rett bak «kommunehuset» dukker opp huset og bygningen, på høyre hånd, som huset NORBATTs første sykestue. Vegg i vegg til den sykestua lå også bataljonens depot. Her kunne vi, på bestemte dager og tider, bytte diverse tekstiler, håndduker, skitne uniformer og andre trengende effekter.

Når man først nevner eldre bygninger, eller ruiner av sådanne, er den svære private eiendommen, hvor minneplaketten for Jarle Warberg henger ved, var i tidligere kontingenter et verkstedsområde for bataljonen. Nå i dag er det ikke noe spor av den forgagne virksomheten. Det er ikke til å tro hvilken omkalfatring som har skjedd.

Vi fortsetter i sydlig retning og entrer nå «druserbyen». Personlig er jeg på jakt etter «min» bolig fra min tjeneste her i 1980. Ett hus og hjem vi kalte «Majorstua». Jeg husker og kjenner igjen veien, det er ikke problemet, men forandringene på hus og bygninger vanskeliggjør å peke ut rett bolig.

«Majorstua» er ikke, som mange trodde, oppkalt etter bydelen i Oslo, men fikk navnet fordi her bodde en tidligere major som var i tjeneste i «Leb Army» og hadde flyktet nordover med sin familie.

Det var ikke uvanlig at man satte sine «egne» kallenavn på husvære og andre bygninger, spesielt her i Saqi, som NORBATT lånte, eller UNIFIL leide. Det var i grunnen praktisk for da hadde man en slags adresse.

I «Majorstua» bodde som regel den som hadde sitt virke på depotet og i provianten. Huset var stort nok for åtte mann med eget kjøkken, bad og toalett, en korridor samt en yndet terrasse ved inngangsdøren. Taket var også flatt og ble et avholdt sted for soling.

Etter noe nøling og noen fattige sekunder i tvil var jeg sikker på at «dette» måtte være det tidligere «Majorstua». Dette måtte være huset for det stemte med beliggenheten og naboskapet, men huset har vokst seg dobbelt så høyt siden sist.

Vi går nølende opp de seks trappetrinnene til en port. Vi entrer porten og føler oss fram. Med ett kommer det ut en svært hyggelig person, noen år yngre enn oss. Vi hilser og jeg forklarer vårt påtrengende ærend. Heldigvis snakker han godt engelsk, samt noen få norske gloser, og ønsker oss hjertelig velkommen. Vi blir bydd både på kaffe og fiken.

Folk her er så hjertevarme og gjestfrie. Som for to år siden en eldre flott dame kom bort til meg mens jeg satt alene utenfor ved «Mirage». Hun spurte meg hvor jeg kom fra. – «From Norway», svarte jeg. – «Oh - thank you, thank you», sa hun enkelt, og gikk videre. Gjett om det varmet! Tenk – etter så lang tid – vanker det takksigelser. Bare en slik liketil og korte sekunders episode gjorde nærmest turen verdt!

Vi takker den elskverdige verten på «Majorstua» og vi vandrer videre nedover og til høyre. Her er veien bratt, men ikke så lang, for her stopper det opp mot en steingjerde og utmark og utsikt i retning Khiam, samt man kan skimte åskammene mot Marjayoun.

Vi betrakter utsikten noen øyeblikk før vi vender oss 90 grader og oppover og nordover. På vei tilbake kjenner Fredrik igjen og peker mot huset som «kp-ko, kompani A» midlertid brukte før de flyttet ned til Tell Quezi. Hukommelsen er et underfullt arkiv. Hva man kan sliter med å memorere for kun ett par dager siden, kommer erindringer for minst en generasjon siden langt lettere fram i dagen – muligens spesielt her.

Bratte kneiker i Saqi også, spesielt her i sørenden av byen. Vi klatrer oppover, passerer veikrysset der «Majorstua» var og et særskilt hus nesten rett overfor «Majorstua», på den andre siden av veien, og på høyre hånd. I dette bygget var det i NORBATT V huset til en ghanesisk tropp.

Da den nepalske bataljonen, NEPBATT, som var forlagt i Blat, trakk seg ut i slutten av mai 1980, måtte NORBATT også overta den teigen. Men det ble for mye å takle. Derfor tiltrådte kort tid senere to støttekompanier fra GHANBATT til NORBATT.

Da de 500 ghanesiske soldatene rykket inn var det begynnelsen på et historisk samarbeid, for aldri før har en norsk styrke tatt til seg soldater fra et annet land, og slett ikke integrert dem i sine egne oppsetninger – helt ned til troppsnivå. Disse ghaneserne ble satt under kommando av den norske bataljonssjefen, den gang oberst Rønning.

De 500 ghaneserne ble delt opp i kompani «D og E». «Kompani E» holdt til i Kaukaba. «Kompani D» ble delt opp i tropper og integrert inn i de norske kompaniene A, B, C og Stabskompaniet. Kompani C hadde flest ghanesere, drøyt 100.

De brakte med seg liv og røre som man ikke var vant med, samt at sjekkingen på kontrollpostene (CP-ene) etter sigende ble uhyre effektive. Vi på «Majorstua» hadde ofte besøk, ja daglig, av våre afrikanske kolleger. Men de var ikke så veldig bemedlet som oss så ofte spanderte vi kasser med brus, sigaretter og sterkere eliksirer. Til gjengjelde ble vi invitert på middag: stekt eller kokt 60 gram kjøtt og minst åtte hekto kokt ris til.

GHANBATTs bidrag til 17. mai i Saqi for de som opplevde dette vil nok ikke glemme det så lett. De bidro med skikkelig (afrikansk) jazz, etterfulgt av Ghanas egen musikkform, «Highlife», og «higlife»-dansing på taket på «Ludvigs Bar» ut på kvelden. Det måtte være uforglemmelig.

«Highlife» oppstod i Ghana på 1920-tallet. Musikkstilen spredte seg senere til Sierra Leone, Nigeria og andre vest-afrikanske land. «Highlife» kjennetegnes ved jazzinspirerte blåserrekker og at bandene har mange gitarer. Gitarene spiller gjerne ulike melodier, som veves sammen til én felles melodi. I tillegg blandes ofte tradisjonelle rytmer inn i musikken.

Musikken har forstummet nå, men det har ikke erindringene våre. Vi fortsetter oppover bakken til igjen er ved området ved kirken og «kommunehuset». Rett i forkant av kirken her tar vi av og følger en smal vei til høyre i stedet for å tilbake langs «hovedveien».

Noen svinger og meter lengre inn på denne veistrekningen kommer vi ytterligere til et velkjent hus i NORBATT og i Saqi. Igjen er jeg litt usikker på hvilken bygning som var den rette. Det har tross alt fløyet nærmere tre dusin med kalendere siden sist. Men, se der! Blant fire flotte eldre herremenn som står der i en passiar kjenner jeg straks igjen den ene.

Naim! En hedersmann av rang og var bl.a. vår «hushovmester» på «Majorstua». En utrolig og fantastisk mann som vasket, ryddet, gikk ærender, byttet våre klær på depotet, redde våre køyer og, ikke minst, hadde alltid en bukett med villblomster med seg da han dukket opp etter frokosttid.

Ikke nok med det, han var også håndlangeren vår på provianten da forsyningene kom inn hver man-, ons- og fredager fra Chtaura, og på torsdager fra Naqoura. Det hjalp også at han da, og fortsatt gjør, bodde rett over veien for den gamle «Provianten».

Naim har aldri vært særlig språkmektig i fremmedspråk, men da jeg hilste å ham kunne han ikke dra kjensel på meg. Det er jo ikke så merkelig, for det første har mange gjort tjeneste på «Provianten» da den lå her, og ikke minst er mannen passert over 90 år, fortalte en av den andre herremennene. Men da jeg nevnte ordene «Majorstua» og «provianten» lyste han opp, og gjenkjente straks de norske uttrykkene.

Han tar meg ned over noen få meter lenger ned i bakken og peker på huset. Ja, nå gjenkjente jeg huset og gamle «Provianten». Takk Naim!

Vi takker og hilser herrene farvel og vandrer i sakte tempo videre. På venstre hånd nå og rett rundt svingen til venstre er det oppført, virker det som, et nyere, hus. To barn står utenfor på gårdsplassen. Men i det vi runder hjørnet legger vi merke til at to mindre norske flagg er blitt plantet i non potteplanter blant noen trær og busker på en murkant.

Da gjenkjenner vi mannen som står der og spyler vinduet som vender ut mot denne veien. Det er selveste «sheriffen», Omar. Straks han får øye på oss byr han oss inn på forfriskninger. Men vi takker høfligst nei, da vi forstår han er opptatt og noen som ikke har tatt til seg næring siden normal frokosttid begynte å bli litt småfusen på noen å tygge på igjen. Varmen og spaserturen tærer litt energi.

Men likevel er vi ikke helt ferdig med vår Saqi-runde. Vi følger veien opp til vi snart ender ut på «hovedveien» igjen omtrent 30-40 meter overfor «NORWAY PLACE». Vi trasker noen få minutter videre nordover til vi er ved det huset som er rett overfor den protestantiske kirken. Her er et særskilt hus hvor inngangspartiet er under gatenivå.

Husets fasade er ikke til å kjenne igjen. Det er nydelig oppusset med mørk grønn metall-dør og vinduer med samme grønnmalte vinduslemmer. Her var NORBATTs og bataljonenes første «bar», og med ett velkjent navn som til og med ble godtatt i brev form av opphavsmannen av «Ludvig», Kjell Aukrust.

«Ludvigs Bar» var ikke bare en bar, heller mer et velferdssenter. Det var nok en bar her, men etter hva jeg kan huske kun alkoholfritt da det ble etablert i april 1978. Her holdt også «reiseoffiseren», velferds- og, om jeg erindrer presist, idrettsoffiseren til. Bygningen var nok ikke så utpreget vakker den gang «Ludvig» ble opprettet, som nå.

Snart kommer vi til der igjen veien deler seg inn til høyre i forhold til vår retning. Vi tar av i østlig kurs og står da plutselig overfor et karakteristisk bygget toetasjes bygning. I forkant av huset her er det bygd opp et slags tårnlignende «utkikkspost» stående på fire søyler, rett over inngangsdøren. Vi gjenkjenner det straks som NORBATTs HQ, den tids bataljonens hovedkvarter og bl.a. bataljonssjefens bolig.

Vi rusler videre langs denne buede «omveien». Det har ikke skjedd så store forandringer her, med unntak av et par hus som har vokst både i omfang og høyde. Men trær og busker har vokst på seg. Flere av buskene er i blomst og forskjønner stikkveien.

Ved enden av denne veien, litt opp i bakken før vi kommer ned til «Storgata» igjen, kjenner vi igjen straks huset som MP-troppen hadde i bruk, «Victoria Terrasse». Dette huset lå nedenfor «Villa Sierra» som den gang igjen lå overfor «Restaurant Mandaloun». Rett overfor MP-huset så vi også en bygning som kan ligne på en garasje med to porter. Mellom porten kan man fortsatt tyde teksten «Boa restaurant».

«Victoria Terrasse» ble oppkalt etter en gate og et bygningskompleks i Ruseløkka i Oslo sentrum. Det ble bygget i 1880-årene. I dag brukes huset av Utenriksdepartementet. «Victoria Terrasse» ble bygd i tiden fra 1884 til 1890 som Oslos og landets største og fineste leiegårds-kompleks. Det ble overtatt av den norske regjeringen i 1913 og tatt i bruk til forskjellige statlige formål, blant annet som kontorer for politiet og forskjellige departementer.

I dette veiområdet holdt også hundetroppen til i en periode i NORBATT, i en bygning med det selvsagte og passende navnet «Villa Rabies».

Det var langt flere hus i bruk, og egennavn, her enn beskrevet under vår tjenestetid, og det kan hende skribenten er litt rusten i hukommelsen og en smule unøyaktig i beskrivelsen av plasseringen av de gamle stedene og eiendommene, men det var heller ikke begrunnelsen med denne skildringen.

Straks etter vi har passert «Victoria Terrasse» er vi tilbake på «hovedveien» og igjen ved der Saqis største eiendom ligger. Her i gatehjørnet, som blir på høyre hånd når vi kommer ned bakken, var tidlig på 80-tallet proviantens beskjedne kjøle- og fryselager plassert. Vi fortsetter til høyre og nedover mot nord-nordvest og tilbake til «Mirage».

Vi setter oss og får bestilt noe å drikke og annet næringsmiddel. Klokken er ikke langt fra den passerer 16-tallet, og vi alle fem var enige om at dette var en ypperlig ekspedisjon. Vi sitter her en liten time før vi tar oss videre nedover og tilbake til hotellet.

En liten siesta er på plass og våkner etter en drøy halvannen time, og litt sulten. Strekker meg og tar det med ro mens jeg snart går opp til «Mirage» igjen for en middag og en beskjeden skål - kanskje. Dette er siste kveld i Saqi for denne gang, men blir likevel en «tidlig» aften, for i morgen går ferden videre tilbake til Beirut og et besøk hos «Chateau Musar», og ...

SISTE DØGN I LBANON

Vi våkner til vår niende dag i Libanon. Står opp litt tidligere i dag, nesten med hele ti minutter. Må pakke ferdig. Vel, egentlig ikke det, for det meste av pakkingen ble gjort i går kveld. Men etter å ha tatt, for denne gang, den siste dusjen her på rom 211 var det klart å pakke ned sminketaska og kneppe igjen koffertlokket.

Med to hjul i bakkant på kofferten blir den, skulderveska og nakkeputa i egen plastpose bragt egenhendig bort til heisen her i andre etasje, som egentlig er tredje etasje. Heisen kommer sigende opp til mitt nivå. Heldigvis bare meg, for den heisen hadde nok plass kun for en til med bagasje.

Som det ser ut som er visst de aller fleste kommet seg ut av sine rom og flere sitter allerede og spiser frokost eller er ute i hagen. Parkerer reisegodset ved utgangsdøren før jeg finner meg et bord og vandrer bort til frokostbuffeten.

Hopper elegant over gulosten på tube fra Kavli. Forsyner meg heller med en kopp te, fire noe inntørkede og opptinte loffskiver og litt marmelade før jeg venter på at omeletten skal bli servert. Aldri vært noe utpreget frokostmenneske så dette holder for meg, så lenge jeg får meg en kopp te – gul Lipton, ikke «fruktsuppe» i småposer.

Etter endt måltid triller jeg ut bagasjen og plasserer den litt i forkant av inngangspartiet, klar til trilling bort til snart kommende buss. I mellomtiden tar jeg meg en ny kopp te og setter meg blant de andre i hagen. Mens jeg venter på teen trekker seg ferdig vandrer jeg rundt hjørnet av hotellet til venstre.

Her er det store bassenget, ferdig malt og oppusset, straks klar for fylling. Det ble for øvrig fylt opp, for sent for oss, allerede samme dag som vi reiste, ble det sagt. Kan hende man får oppleve det ved en annen anledning en gang.

To dager etter vi forlot Dana hendte det en tragisk ulykke her. I følge en lokal nettside med adresse i Khiam, druknet en to år gammel gutt, som bodde i Saqi, i bassenget. Heldigvis slapp vi å oppleve denne ulykksalige episoden.

I hagen sitter veteranaturens «Dana-gruppe» og venter på at Ali skal dukke opp med buss og resten av reisegruppen fra «NORBATT HQ», som nå har skiftet til det langt mer høvelige navnet «NORWAY HOUSE» på Assis vertshus.

Like presis som et sveitsisk kronometer svinger bussen rundt hjørnet på innfartsveien til hotellet, like etter å ha signalisert oss med sin spesielle fløytelåt. Den høres og er unik, derfor vet vi hvem som kommer. Vi reiser oss på fra våre plaststoler og forlater kopper, Dana, Saqi og den stedlige gjestfriheten.

Noe kø foran og ved bussens cargo-luker. Det skal midlertidig plasseres noen kilo pyntelig pakket tekstiler, godt beskyttede suvenirer og metall i ulik betydning. De største berikelsene er formodentlig pakket både biologisk og digitalt.

Knappe ti minutter senere tar vi farvel med Dana, vinker farvel til Josef og vertskapet der, NORBATT HQ, like der borte, og snart til Saqi. Med oss på denne turen nordover er også tiårige George og halvannet års yngre Ralf. De skal for første gang i sitt unge liv oppleve en hotellovernatting.

Ruten er kjent for de fleste nå. Det kjøres sørvestover mot og gjennom Marjayoun. Ruten går sørover gjennom Borj El Mlouk og videre hvor vi litt sønnenfor Deir Mimas setter kursen mer nordover og noen gradesekunder vest forbi Yohmor og Arnoun, vestenfor «Beaufort», og sikter oss inn nordvestlig gjennom Kfar Tebnit og mot byen Nabatieh.

Nabatieh er både en by og er et av de seks guvernementer, eller fylke, i Libanon. Fylket er igjen delt inn i fire «aqdiya», eller distrikter, som innbefatter i 115 kommuner. Det er de to distriktene «Marjayoun», med side 19 kommuner, og «Hasbaya» med sine 26 kommuner, vi har hatt mest befatning med – både nå og før.

Befolkningen i Nabatieh guvernement består i majoriteten av sjiamuslimer med omtrent 80 %, mens kristne utgjør den største minoriteten med 10 %. Sunnimuslimene representerer 7 % av befolkningen og de siste 3 prosentene er drusere.

Louis ville at vi skulle ta en nærmere titt på Nabatieh fra bussen. Derfor tok vi likeså godt turen gjennom byen. Vi kjører inn mot byen omtrent en time og ti minutter etter start fra Saqi og Dana, og da inkludert ett kort stopp i Marjayoun. En tur på knappe 40 km.

Nabatieh er den viktigste byen i Nabatieh-fylket med sine 120 000 innbyggere, og er hovedstaden i «Jabal Amel»-området, som er et fjellområde. Sjasamfunnet i «Jabal Amel» er av de eldste i historien og bare sjasamfunnet i Medina er eldre.

Nabatieh er en viktig by både økonomisk og kulturelt. Et marked holdes hver mandag hvor handelsfolk og besøkende fra nærliggende landsbyer samles i sentrum av byen for å utveksle sine varer i et område kjent som «Souq Al Tanen».

Det er også filialer av flere banker, sykehus, restauranter og kulturelle sentre som kan være interesse for turister. Hvert år feirer byen «Slaget ved Karbala» for å minne om martyriet av «Imam al Hussain».

«Slaget ved Karbala» var en strid mellom «Hussein Ibn Ali», hans familie og tilhengere, og styrkene til kalif «Yazid 1» (647-683). Slaget fant sted den 10. oktober 680 ved «Karbala» i dagens Irak, beliggende omtrent 100 km sørvest for Bagdad.

Da Muhammed døde i år 661 hadde han ikke pekt ut en etterfølger. Dette førte til strid mellom muslimene om hvem som skulle bli kalif - leder etter Muhammed. Skulle noen fra slekta hans bli ny leder, eller skulle det velges ny leder?

De som mente at en i familien skulle overta etter Muhammed, hevdet at Muhammed hadde pekt ut fetteren og svigersønnen sin, Ali, til å ta over. De som mente dette var sjiamuslimene. Men de fleste mente at det skulle velges en ny leder. Disse ble kalt sunnimuslimer. Det var denne uenigheten som førte til splittingen sunnimuslimer og sjiamuslimer.

Splittingen mellom de to retningene kom først klart frem 25 år etter Muhammeds død, for etter at Ali var død ble denne splittinga enda skarpere. Det var ikke sønnen til Ali, men «Muawiya» som ble valgt til ny leder etter at Ali var drept. Hussein som var barnebarnet til Muhammad var sjiamuslim. Han ville ta opp kampen mot kalifen.

Da han og tilhengerne hans var på pilegrimsreise i år 680 ble de plutselig omringet av en hær med soldater i ørkenområdet Karbala. Det var veldig varmt og vannforsyningene ble avskåret av «Yazid 1». Sagnet forteller at etter flere dager sa Hussein at de som ville, kunne forlate ham for å berge livet. Bare 72 av mennene pluss kvinner og barn ble igjen.

Myten fortsetter om den lille flokken som kjempet mot en hær på flere tusen menn. Barna og kvinnene, som ble spart, ble ført fra by til by og måtte vise fram med hodene til de drepte. «Hussein Ibn Ali», som ble gravlagt i Karbala, blir sett på som en av de viktigste martyrene i Islam. «Slaget ved Karbala» har fått en sentral rolle i sjia-islam og hvert år i måneden «muharram» har de en sørgehøytid. Feiringen symboliserer kampen mellom det gode og det vonde. - ... og slik er forhistorien som man fortsatt kan se i dag.

Men her i Nabatieh stanger vi i trafikken. Det er tett ferdsel i «Storgata» i dag. Av det lille vi ser fra bussen framstår ikke byen så veldig raffinert, akkurat. Hus og bygninger oppført med det sedvanlige umalt mur. Baldakiner henger på skrå utenfor og overfor butikker og salgsboder langs gaten. Ledningssystemet opphengt i ett virvar på kryss og tvers og ser rotete og kaotisk ut, som ofte er typisk, og blitt mer uvant for oss over tid.

Men etter hvert går trafikken litt lettere så snart vi svinger til høyre i «Storgata». Her strekker veien seg rett fram langs en bred gate, men likevel smalt å kjøre på da biler og

annet kjøretøy står parkert, og dobbeltparkert, på begge sider. Noen minutter til på lavgir glir vi gjennom byen og langsomt er Nabatieh sentrum bak oss.

Vi fortsetter i nordvestlig kurs mot «Sør-guvernemetet», Al-Janub, hvor Saida er hovedstaden, og ikke lenge senere kjører vi igjen langs kysten. Rundt halvtolv-tiden er vi ved utkanten av Beirut. Til å begynne med går det knirkefritt til vi kommer fram til en kort tunell gjennom en odde hvor et skilt over tunnelåpningen forteller oss at nå kommer vi til «*Vallee historique de Nahr el Kalb*», den historiske dalen «Nahr el Kalb».

Navnet kjenner vi igjen fra «Jeita Grotto» hvor Nahr el Kalb, «Hundeelva», har sitt utspring fra en kilde nær Jeita – og renner ut i Middelhavet.

Man kan ha en tendens til å glemme denne berømte historiske dalen «Nahr el Kalb». Stedet er oppført av UNESCO som "Memory of the World" siden 2005. Området var en periode truet da man planla en ny motorvei mellom Beirut og Jounieh.

Det arkeologiske funnstedet ved munningen av elva er kjent for de mange stelene (minnesmerker, eksempelvis en obelisk er en spesiell form for stele) som ble funnet der. Disse steles skildrer historien til Libanon siden lenge før vår tidsregning og nesten fram til i dag. Innskriftene på stelene kan man tyde utredningen over de forskjellige faraoniske, assyrisk-babylonske, greske, romerske, arabiske, franske og engelske krigsmaktene.

Videre oppstrøms langs «Hundeelva», ved foten av fjellet «Sannine», Jabal Sannin, som er en del av Libanonfjellkjeden, på en høyde på 1500 m, finner man stedet «Qalaat Faqra», eller ruinene av «Faqra». Et arkeologisk sted som omfatter et sett av ruiner fra romersk- og bysantinsk tid.

Som nevnt ved starten av denne beretningen står de historiske fasilitetene og severdighetene tett i tett i lille Libanon. Nærmest hele landet er eiendommelig og en kuriositet.

Straks vi er gjennom tunnelen tetner trafikken til. Det er tross alt en lørdag. Det snegler seg langs «Mirna Chaloui» gjennom byen og mot Jounieh i retning mot «Ghazir», som er omtrent knappe 10 kilometer nord for Beirut. Par kilometer nord for Jounieh begynner veien å bli svingete og sikk-sakk opp mot ...

CHÂTEAU MUSAR

Tømmelig presis klokken ett ankommer vi vinhuset «Musar». Vi går ut og strekker på beina. Om ikke turen har vært så lang så tok det litt tid å komme oss gjennom trafikken, men endelig er vi her. Man rekker å se seg litt om av eiendommen før husets kvinnelige guide eller representant dukker opp.

Hun samler oss i en gruppe og forteller og beretter om «slottets» premierte artikler av vin- og brennevinsprodukter. Først står vi ute og får en orientering av stedet før vi går inn til produksjonsanlegget.

Den som også har vært ved «**Château Ksara**» i Bekaa-dalen vil kanskje bli litt mutt for her ingen vinstokker eller drueenger, for «Musar-drueene» vokser nemlig i Bekaadalen, en fruktbar solrik dal på en høyde på ca. 1000 meter, og som ligger 15-16 km øst for Beirut.

Det første vi ser når vi kommer inn til produksjonsbygningen er en «egrappoir», som ligger i en fordypning ved inngangsportalen. En «egrappoir» er på fagspråket en druepresse. Her blir de blå drueene presset, stilken og skall blir fjernet ved hjelp av maskinen, mens ved hvitvinsproduksjonen blir stilker og skall fjernet i en litt mer skånsomt enn førstnevnte. Vi får en lang og omstendig framstilling av vinproduksjonen.

Straks etter vinpressen starter «maserasjonen», som betyr «uttrekk», og vil si at mosten trekker farge, smak og tannin fra skallene. Maserasjon gjør det også mulig å lage hvitvin

av blå druer, fordi man avbryter prosessen tidlig. Om man avbryter prosessen senere vil man få en rødvin.

For å få alkohol i prosessen må mosten først og fremst gjæres. Denne prosessen kalles fermentering og dette skjer da mosten overføres til gjæringstanker, og denne er som oftest i rustfritt stål.

Her omdannes sukkeret i mosten sammen med gjærsoppen i skallet til alkohol, og slik skjer forvandlingen fra most til vin. Ved hvitvinsproduksjon blir stilker, skall og steiner fjernet før mosten er kommet i gjæringstankene. Mens gjæringen pågår sjekkes temperatur og forhold nøye. Slik at gjæringen går etter planen. Hvor lenge gjæringen pågår med stilker, skall og steiner er gjort forskjellig, alt ettersom hvilken vin som lages.

Når vinen har oppnådd ønsket alkoholinnhold drepes gjærsoppen. I denne delen er vinen uklar, grumsete og enda ikke drikkeklar. Det kommer så en prosess, hvor væskene som er i gjæringstankene blir silt ut, og deretter plassert i fat for mer lagring, - eller filtrert og tappet på flasker og klare for salg. Kvalitetsvin vil ofte bli lagret lengre på fat, for deretter å bli filtrert og tappet på flasker.

Selv om Libanon er et av de første stedene i verden man dyrket vin, minst 2000 år før «Alexander den Store» herjet landet, er det i dag ikke mange vinslott og gårder igjen. Selv om det blir flere og flere.

I 1998 var det fem, i dag så er det godt over tretti. Og de fleste ligger sør i Bekaadalen. Den største er «Château Ksara» som ble solgt av jesuittene i begynnelsen av syttitallet. I mange år forfalt stedet på grunn av borgerkrigen. Men i dag har de en rimelig produksjon av rød- og roseviner.

For to år siden besøkte vi nettopp vingården «Ksara» i Bekaadalen, da omstendighetene og situasjonen tillot det, i motsetning til dagen mer skjøre tilstand i denne regionen nær den syriske grensen. Denne vingården ble grunnlagt i 1857 av Jesuitt-munker som arvet 25 hektar med jord mellom Chtaura og Zahlé, omtrent 37 km sør for Baalbek.

En av munkene, «Father Kim», overtalte de andre til å dyrke druer da det kunne være en god inntektskilde. Vinplantene ble importert fra Algerie og la grunnlaget for den første tørre rødvin laget på druetyperne «Cinsault» og «Carignan». Lite visste Father Kim og munkene at de var starten på Libanons nåværende vinshistorie. De utdannet seg innen vinifikasjon og bygget et renommé langt utenfor Libanons grenser.

1898 oppdaget noen lokale gutter en grotte på Ksaras eiendommen. Guttene prøvde fange en rev som hadde herjet i hønsegård ved å røyke ut hiet. Røyken begynte å sive ut flere hundre meter borte, og guttene hoppet eventyrlystne inn. Grotten strakk seg over to kilometer, med smale tunneler, utgravd i kalkstein.

Grotten «Les Caves de Ksara» dateres tilbake til romertiden, men bruken fra den gamle sivilisasjonen er fortsatt ukjent. Grotten ga munkene en perfekt lagringsmulighet til sine viner. Senere er grottene utvidet til sin nåværende størrelse under første verdenskrig da jesuittene søkte å lindre hungersnøden i Libanon ved å skape sysselsetting.

Ett hundre menn slet med hakker og spader i fire år for å fullføre et underjordisk nettverk av seks tunneler som strekker seg nesten to kilometer med en jevn og ideell temperatur for vin, varierende gjennom året fra 11 til 13 °C. Kjelleren inneholder omtrent 900 000 flasker med alt fra 2013-årgangen til noen få eksempler av 1918-årgangen.

Château Ksara-vin er den mest populære i Libanon. I løpet av det siste tiåret har Ksara stort sett innført nye druetyper som har vokst til vinstokker som Bekaadalen oppløftende har fostret fram. Jeg synes derfor det var mer spennende å besøke enn Musar, for her

fikk man inntrykket av en vingård i sin helhet. Foruten vinsmaking her fikk vi også en omvisning i de overnevnte grottene.

En annen gård som er rimelige kjent, er «**Château Kefraya**», som er den nest største vingården i Bekaadalen med land som dekker 1,2 kvadratkilometer ved foten av fjellet «Barouk», 20 km sør for byen Chtaura.

Mest på grunn av at det ble kjøpt opp av druserlederen «Walid Jumblat» på slutten av åttitallet. Men, der de mer spennende vinene kommer fra og som man mener er det mest spennende vinslottet i hele Midtøsten, er Château Musar.

Château Musar ble grunnlagt på 1800-talls slottet «Mzar» av franskmannen Gaston Hochar i 1930, da han kun var 20 år gammel. Vingården eier ironisk nok ikke noen egne vinmarker, men får druene fra kontrakt-inngåtte vinbønder i Bekaadalen. Forskjellen fra de tradisjonelle kooperativene, er at Chateau Musar selv beskjerer og driver markene. I dag får de druer fra ca. 130 hektar vinmarker.

Vinhuset ble drevet videre av sønnene Serge (1939-2014) og Ronald som igjen har fått med seg sine sønner Gaston, Marc og Ralph. Den utdannede sivilingeniøren Serge etablerte den særegne og betagende vinstilen huset er så kjent for mens den yngre og lovende og dyktige vinmakeren Tareq Sakr gjennom de siste 16 årene har bidratt til å forfine den ytterligere.

Da Serge Hochar overtok som vinmaker etter sin far i 1959 satte ham sitt umiskjennelige preg på omgivelsene og vinene. Broren, Ronald Hochar, tok på sin side tar hånd om økonomien og logistikken hos Château Musar. Som Ronald en gang uttrykte det: - «*My brother looks after the liquid, I look after the liquidity*».

Noe det første Serge gjorde var å fjerne seg fra farens tilnærming til å lage vin som hele tiden ble sammenlignet med Bordeaux. Gjennom sytten årganger perfektionerte han sin filosofi og blandinger og følte seg ferdig definert i 1977.

Det første store gjennombruddet for Château Musar kom derimot under Bristol Wine Fair i 1979 der Château Musar 1967 ble kåret til årets oppdagelse av den kjente engelske vinpersonligheten «Michael Broadbent». Michael Broadbent, født 1927, er en britisk vinkritiker, forfatter og auksjonarius. Han er en anerkjent som «Master of Wine», og en autoritet på vinsmaking og om gamle viner. Siden har England vært et viktig marked og resten av verden har fulgt etter i begeistring for den legendariske vinprodusenten.

Den nye generasjon har med kløkt bragt inn kunnskap om vinifikasjon som forbedrer uten å ødelegge særpreget vinene besitter. Spesielt har man sett utslag i det med serien «Jeune» som kom til Norge i 2007.

Mest omtale har nok Château Musar fått gjennom å lage årgangsvin gjennom den lange borgerkrigen som herjet landet mellom 1975 og 1990. De eneste årgangene som Serge Hochar ikke lagde var 1976 og delvis 1984. Årsaken var at druene ikke nådde vingården i Ghazir i tide på grunn av blokaden. Resultatet ble at druene råtnet på lastepanet.

Det sies at fortsatt finnes noen svært få flasker igjen av 1984-årgangen da Serge Hochar greide å få et lass med druer gjennom blokaden med hjelp av store hvite flagg og frekkhet. Samme frekkhet ble gjentatt i 2006 under konflikten med Israel, og bombedroner var nær med å bombe lastebilene. Da hjalp det å vifte det med hvite flagg med Château Musars logo.

En annen historie er om en mer avansert form for epleslang. En høst da vinmakeren Tareq Sakr kom til vinmarken om morgenen for å se om alt var klart for innhøsting, la han merke til at en del av plantene manglet en rekke blader. Han syntes det var merkelig og ville undersøke nærmere.

Etter en lengre runde i vinmarken viste det seg at kun Grenache-plantene som hadde mistet blader. Etter hvert fant de ut at bladene ikke var mistet i det hele tatt, de var blitt stjålet! En av de tradisjonelle mezze-rettene som man gjerne serverer er ris pakket inn i vinblader. Grenache-bladene er spesielt godt egnet til denne retten og var derfor blitt nappet bort i løpet av natten.

«Grenache» en kjent drue som brukes til vin. Det finnes flere varianter av denne druen, og den kan brukes både til hvite og røde viner.

Med en kapasitet på nærmere en million flasker i dype eventyrlige steinkjellere syv etasjer under vineriet, som også har fungert som bomberom, blir grunnlaget for lagringsdyktige Château Musar skapt.

Musar lager sine viner så naturlig vin som mulig. De bruker naturlig gjær, lite svovel og filtrerer ikke vinene sine. Alt for å beholde mest mulig av smak og aroma. Vinene er et utmerket valg til lammeretter, også de hvite! Og selvfølgelig sertifisert økologisk siden 2010, men egentlig drevet etter disse prinsippene fra starten av.

Etter denne omfattende kåseriet fikk vi litt innsyn i bl.a. et spesielt lager hvor man i store krukker har lagret anis for arak-produksjonen, et klart og farveløst brennevin med smak av anis, og går over til en melkelignende substans ved tilsetning av vann.

Vi blir loset nedover med en heis og kommer til en kjellersal hvor det er tusenvis av liggende fat med vin til lagring og godgjøring. Her sitter de meste av gruppen blant vintønnene mens kåseriet fortsettes. Det er kjølig her nede, men behagelig likevel. Noen få av oss vandrer rundt og knipser bilder av tønnene i forskjellige vinkler.

Litt etter fører guiden oss lengre ned til det overnevnte steinkjelleren. Her er temperaturen ett par hakk kjøligere. Det samme er lyset. Lavt under taker ligger flaskene på rad og rekker, mange rader og rom, med og blant spindelvev. Støvet ligger også tykt på de grønne flaskene, men mørke av vin. Det kunne nesten ha vært scener for minst en skrekkfilm. Men det mest skrekkelige kunne antakelig vært å blitt innelåst uten korketrekker.

Tilslutt kommer vi til det de aller fleste har gledet seg mest til: vinsmakingen. Men først en lang kø ved toalettene. Tankene må klargjøres.

Rommet med vinsmaking, som også har en salgsdisk, er lite, i alle fall for en gruppe stor som vi er. Et rektangulært salongbord med ti stoler rundt fyller også det meste av rommet. Rundt på veggene er det hyller med Musars mangfoldige vinprodukter med ymse årganger og araken.

For at det skal bli mest mulig smidig med vinsmakingen går vi i sirkel rundt bordet. Guiden fyller glasset, ikke for mye her, nei, så gikk man ett par steg fram slik at personen bak fikk sin smaksprøve. Det ble noen runder rundt, selv om det ikke gikk rundt for noen av oss.

På en disk ved veggen ut mot inngangen står det et rundt Brett med 10 vinglass sirkulert rundt en blank flaske. Opp i flasken står det et norsk hånd-flagg – til vår ære, som selvsagt er Louis' ære.

Vinsmakingen er grei, men litt stressende da vi må gå i sirkel og får ikke roen med å nyte dråpene. De første glassene er så som så på smak. Men etter hvert eskalerer kvaliteten og elegansen i glasset. Jeg kan styre meg for hvitvinen, men da vi kommer til selve «Château Musar» fyllest nesen med nydelig bouquet og ganen gleder seg. Den siste, årgang 2004 som scorer meget høyt i tester, var virkelig et fullendt punktum.

Glemte å notere meg presist tidspunkt, men det digitale innebygde urverket i mobilen viste omtrentlig kvarter over tre denne lørdags ettermiddag da vi igjen straks var rede for retur og tilbake til Warwicks «Palm Beach» hotell for siste overnatting, og en siste ...

BEIRUTAFTEN

Trafikken ned fra «Ghazir» og Musar går langt mer radig nå, langs «slalåmløypa» av en vei ned mot kystveien. En drøy halvtime senere stopper vi ved en restaurant, eller mer en kafé. Vi har ikke fått noe fast næring siden frokosten på Dana i Saqi, så nå kunne det smake med litt mat.

For ikke å bruke for lang tid her bestiller vi oss «lelsemat», kebab-kylling for min del, som smakte utmerket. Tar med meg mitt og «lefsa» og går ut og bort til nabotomta. Her er det et bruktbilutsalg. Flotte BMW-er og Mercedes-er er linjert opp i stort antall, men en liten detalj avslører forhenværende eiere: samtlige biler er tyskregistrerte.

Ved rundt 17-tiden ruller og tråkler vi oss gjennom og sørover langs eller parallelt med «Sea Side Road» mot hotellet. Vi er ikke alene på farten nå heller, men omtrentlig 45-50 minutter senere kan vi atter sjekke inn på nye rom på «Palm Beach». Arild og jeg var ikke like heldig denne gang. Et langt mer slitent rom, men kun for en natt. Samtidig var vi heldig med å ha fått dette rommet på denne etasjen likevel.

Et rom med utsikt mot havet igjen, der solen snart gjør seg klar for natten. Legger kofferten på sengen og bretter ut lokket. Plukker ut kun det mest nødvendige og litt finstas. Det er tross alt siste natt i Beirut.

Denne byen er en av Midtøstens mest sammensatte byer, med mange etniske og religiøse retninger innenfor byen. Under den libanesiske borgerkrigen ble byen nærmest delt mellom det overveiende kristne Øst-Beirut og det muslimske Vest-Beirut. Navnet Beirut kommer ifra det fønikiske ordet «Beroth» som betyr «byen med brønner». Passer bra i dag også for her i byen er det et utall barer og den slags.

Ingen kan med sikkerhet si hvor mange som bor her da det ikke har vært noen folketellinger på årevis, men estimerer fra 2007 varierte fra drøyt 1 million til i underkant av 2 millioner, som en del av Stor-Beirut. I tillegg kommer flerfoldige flyktninger, asylanter, og andre uoversiktlige tilflyttere.

Beirut ligger på en halvøy ved midtpunktet av Libanons Middelhavskyst, og Beirut er landets største og viktigste havn. Byen er Libanons sete for regjeringen og spiller en sentral rolle i den libanesiske økonomien, med mange banker og selskaper basert i sin «Central District», «Hamra Street», «Rue Verdun» og «Ashrafieh».

Beirut historie går tilbake mer enn 5000 år. Utgravninger i sentrumsområdet har avdekket lag av fønikiske, hellenistiske, romerske, bysantinske, arabiske, korsfarer og ottomanske etterlatenskaper. Den første historiske referansen til Beirut kan dateres tilbake til det 14. århundre f.v.t.

Beirut er et vilt barn av Midtøsten. Byen er en sterk blanding av kaos og motsetninger som for førstegangsbesøkende kan være overveldende, men når man først er blitt forført av byens sjarm, den hjertegode gjestfriheten, byens dramatiske historie, den spektakulær beliggenheten, dets cuisine, humus og hedonisme er man solgt.

Mange av den eldre generasjonen i Beirut klamrer seg fremdeles til byens storhetstid på 50-60-tallet, da den yacht-prydet kysten var en lekeplass for det internasjonale jetsettet, som ble tiltrukket til byens fortauskafeer, kosmopolitiske kultur og fornemmelsen av «joie de vivre» - følelse av lykke eller spenning med livet.

Men siden slutten av den libanesiske borgerkrigen i 1990, som startet i 1975, har folket i Libanon gjenbygget mye av Beirut, og ved begynnelsen av Israel-Libanon konflikten i 2006, da israelsk bombardement forårsaket skade i mange deler av Beirut, spesielt i de hovedsakelig sjiamuslimske sørlige forstedene til Beirut, hadde byen gjenvunnet mye sin status som turist, kulturelle og intellektuelle sentrum i Midtøsten, og som et senter for handel, mote og media.

Gjenoppbyggingen av sentrum av Beirut har i stor grad vært drevet av «Solidere», et libanesiske aksjeselskap og utviklingsselskap med ansvar for planlegging og på ny utvikle «Beirut Central District», som ble etablert 5. mai i 1994 av tidligere statsminister «Rafic Hariri».

Rafic Hariri var statsminister i landet i to perioder; fra 1992 til 1998 og fra 2000 til 2004. På 1970-tallet jobbet han med byggevirksomhet og konstruksjon i Saudi-Arabia og la seg opp mye penger på kort tid. Han ble saudi-arabisk statsborger i 1978, og ble også Saudi-Arabias emissær i Libanon.

Sammen med flere andre ble han drept i et attentat 14. februar 2005, da en selvmordsbomber med eksplosiver som tilsvarte rundt 1800 kg TNT, kom kjørende i motsatt kjøretning av Hariris bilkortesje like ved «St. George Hotel», og sprengte seg selv i luften. Mordet på Hariri førte til massiv politisk endring i Libanon, inkludert «Cedar-revolusjonen».

«Cedar-revolusjonen» var en kjede av demonstrasjoner i Libanon, spesielt i Beirut, utløst av drapet på Hariri, og for tilbaketrekking av de syriske styrkene fra Libanon. De siste syriske soldatene trakk seg tilbake fra Beirut 26. april 2005, og de to landene opprettet diplomatiske forbindelser igjen 3,5 år senere, den 15. oktober 2008.

Men etter årtier med borgerkrig, herjinger, uroligheter og revolusjoner bak seg kan Beirut igjen nyte rampelyset som en av regionens mest stabile destinasjoner. Det er ikke lenger en godt bevart hemmelighet at Beirut kan være det ultimate alternativet til en såkalt euro-storby-ferie, og som også gjør det til en unik kombinasjon av Midtøstens- og Middelhavets ånd.

Beirutts natteliv finnes året rundt på gatenivå, ved å hoppe mellom hippe «hole-in-the-wall»-barer, og selvsagt Hamras legendariske vannhull som i «Rue Makdessi» kan føles som et villspor, men det er bare en del av moroa. Det er alltid en ny bar å prøve ut, og en kveld på «Rue Gouraud» i «Gemmayze», et nabolag i «Achrafieh»-distriktet er byens formidable nattelivsstripe.

Vi måtte da prøve oss på en byens hippe steder. Vi hadde kvelden før på «Mirage» fått høre et tips om en restaurant/bar som skulle være et av de bedre utestedene. Her kunne man få mat og drikke til en rimelig pris, om man var tidlig ute nok. Det tok vi som en utfordring og anbefalte dette videre til reisegruppen.

Men først danderte vi oss på taket av «Palm Beach». Her oppe på dekket har det i mellomtiden, mens vi var i sør, blitt rigget opp med to fullstendige barer på to nivå. Virkelig flott, og en fantastisk utsikt mot Middelhavet, havnen nedenfor og promenaden «Courniche» mot sør, og den avtagende røde solen som langsomt, men sikkert gled mer og mer under Middelhavets havrand.

De sedvanlige grønne flaskene med rød plastbekledning har det med å dukke opp igjen. Her sitter vi benket og finner litt av roen etter en lang dags ferd fra Saqi, Musar, gjennom tråklede trafikk og nyter solens gang mot vest. Men etter en knapp time finner vi ut at det er på tide å finne denne mytiske restauranten, som etter tipset kun skulle være ti minutter fra hotellet.

Ikke alle blir med for noen finner heller ut av de vil gå på en italiensk restaurant like i nærheten og i bakkant av «Palm Beach». Det skulle vise seg å være et smartere valg.

Etter å ha fått adressen til anbefalt foretak nedskrevet av en behjelpelig resepsjonist går vi ut av hotellet. Straks nedenfor trappene blir vi syv-åtte første som kommer ned trappene ved inngangspartiet praiet av en ivrig, men hyggelig person som helt tilfeldig har en bil til disposisjon. Mohammed, som han heter, kan midlertid fortelle oss at dette stedet er det minst ti minutter å kjøre til.

Jaha, vel, vi lar oss friste av transporttilbudet og fyller straks opp Mercedes-en, en E350 Sedan modell av nyere årgang. Hele 20 000 pund skulle han ha for turen, altså omtrent hundre kroner. Ok, vi kjører i alle fall med stil og eleganse, tross alt siste aften.

Det var godt vi likevel tok transporten, for etter å ha kjørt noen veier og gjennom svinger og sjåføren hadde fått spurt seg fram, hadde nok turen tatt minst ett kvarter. Underveis så vi bl.a. Louis og flere med ham gikk mot samme retning. Ja, det skulle jo kun være ti minutter unna hotellet, som nevnt.

Vi første som kommer fram stusser litt om vi likevel er kommet til riktig destinasjon. Foran oss en åpen plass mot en shabby og nedslitt bygning. Rett på tvers går det noen overgrodde jernbanespor. Skeptisk går vi ut av bilen og blir henvist å gå lengre inn på området, følge stien og langsetter et langt og lavt bygget smalt hus, mulig en tidligere kontorbrakke av et slag. Deretter rundt til venstre.

Vi runder hjørnet, fortsetter på stien rett fram og kommer fram til ett par tønner og en nydelig, smilende og en ung frøken som ønsker oss velkommen. Vi fortsetter inn til etablissementet, som er et utested under noen store trekrone. Rett imot er det en høy mur med piggråd på toppen, og som vender ut mot veien «Charles Helou».

Men, du verden, nå ble vi stumme! For et sted! Dette hadde vi ikke ventet. Store, mange og flotte bord dekker hele dette store feltet og lenger innover. I høyre hjørne et utekjøkken, og litt lenger ned mot en gammelt lokomotiv en flott og stor bar med et tårn i midten med brede disker rundt. Dette er det nye ved det gamle «Train Station» i Beirut, beliggende ved «Rue Ibrahim Pacha» i hjerte av «Mar Mikhael».

- Som «Train Station» beskriver det: - «På 60-tallet i Libanon var som en perfekt kvinne; røff i kantene, men så nydelig du kan bare tenke deg, og var for god til å være sant. Det er en grunn til at de kalte Beirut for «Midtøstens Paris», og det var grunn til det, nemlig de fantastiske menneskene, god mat, og ekstraordinære musikk.

Men alt gikk ned i avløpet når krigen slo til i vårt majestetiske land og alt vi tapte er for mange og mye til å nevnes. Vi mistet vår jernbanestasjon; en virkelig gyllen aspekt til vårt paradys. Du tenker kanskje at disse dager er langt borte, men vi hører dine kallesignaler og vi leverer.

Bli med oss fra kl. 18:00, for vakre solnedganger og enda mer betagende netter hvor vi skal hedre våre glansdager – +961 78 907 090.»

- Se mer [HER](#) om nevnte sted, og om flere steder i Beirut [HER](#).

I lokomotivets cockpit har man rigget til diskotekutstyret. Dette hadde man ikke ventet seg. De aller fleste av bordene var ubesatt da vi kom, for en flaks - trodde vi, så vi benket oss ved et av de største bordene siden vi ventet på de andre. Det gikk ikke mange sekunder før en vakker servitrise kom bort til oss og spurte om vi hadde reservert. Nei, det hadde vi jo ikke. Var det nødvendig, da?

Hun gikk sporenstreks bort til stedets hovmester som da også kom bort til oss. Han kunne bare beklage så mye at her var alt av bord allerede reservert. Det var altså ikke sann vi hadde forventet det ifølge anbefalingen vi hadde fått; bare man kom tidlig nok.

Men vi kunne sitte ved bardisken, anbefalte han oss. Det gjorde vi, men å sitte på langs for hverandre er en smule mindre kos og mer usosialt. Likevel satte vi oss ned for i det minste vente på de andre. Vi bestilte oss noe å drikke, som kom ganske raskt. Flott service i alle fall, men noe spesielt rimelig kan man muligens ikke beskrive det som.

Mens vi venter på de andre tar vi en titt på menyen, som ikke alt for omfattende og innholdsrik. Her har man tydelig satt godtgjørelsene mer på et nord-europeisk nivå enn man ellers kunne forvente i Beirut ellers. Overkommelig eller rimelig prisnivå stemmer nok for minst den øvre middelklassen her.

De andre kommer etter hvert og vi må derfor skuffe dem stort at her var likevel ikke det rette stedet for en felles siste middag, for her ingen ledig plass. De snur, og det gjør også Louis, som heller ikke fikk lov til å ta med seg sønnene inn, og de i hans følge. En stor strek i regninga at det skulle bli slikt – den siste kvelden.

Fire av oss beslutter likevel å være her en stund til da vi først er her, og er litt betatt av dette stedet. Vi setter oss tilbake langs bardisken og bestiller nye drinker. Da får vi også høre at til og med barstolene, alle, er reserverte. Men vi får nå likevel lov til å sitte her. Vi bestiller en hamburger til 25 000 (ca. kr. 125), som blir servert med potetgull og som fire festlige minihamburgere. Der er gode og saftige, og metter godt nok.

I mellomtiden har det strømmet til med folk og utestedet fylles raskt opp, samt at musikken eskalerer i volum. Vi blir ikke her stort lenger da det nesten er umulig å prate til hverandre og dessuten trangt å sitte inneklemt mot bardisken etter hvert.

Vi begir oss tilbake i retning mot hotellet. På vei ut fra stedet møter vi andre fra gruppen som er på vei hit og forteller dem hvorfor vi går. Da slår de heller følge. Imens ringer jeg Mohammed og spør om han kan hente oss med to biler denne gang.

Synd vi ikke hadde hørt om og derfor ikke visste om baren «**Bodø**». Et sted faktisk oppkalt etter den norske byen, som aldri ser slutten av kvelden på sommerstid, derfor navnet. «Bodø» ligger i «Rue Hassan el Kadi», eller ca. 3 km østenfor «Palm Beach».

Mohammed kommer, skal denne gang ha 25 000 for returen, og vi kjører til vi er parallelt med havnen ikke altfor langt fra «Palm Beach». Straks etter kommer også de andre. Der veien «Mir Majid Arsalan» går over til «Wafik Sinno» vandrer vi langsetter «Zaitunay»-bukten til en ifølge kommer på at vi bør gå ned til Beiruts Marina-område.

Her ble i alle fall jeg overrasket igjen. Jeg hadde ikke ventet meg dette, for langs gaten på oversiden overfor «Palm Beach» og gaten nordover der er det et høyt gjerde bygget langs gaten mot sjøsiden. Følger man denne gaten oppover, fra fiskerestaurant «La Pailotte», vis a vis hotellet, kommer man etter noen korte meter til en slags åpning i enden av gjerdet hvor veien ned dit går mot marinaen her og mot en kort og bred molo med parkeringsplasser langsetter. Det er alt man ser av utsikt fra fortauet her oppe.

Fortsetter man over og forbi åpningen står det et tidligere større hotell her som står tomt, og som skjærer for utsikten med til marinaen. Jeg trodde derfor at der nede ikke var verdt en tur. Der tok jeg skammelig feil. For en artig og flott forbauselse å oppdage Beiruts nyeste underholdningssted, som ligger her med 18 restauranter og kafeer, fem butikker og to aktivitetssentre.

Bygninger som kan minne mer om skyskrapere enn høyblokker, ligger rett i nærheten, som for eksempel boligkomplekset «Marina Towers», som er den største og mest prestisjefylte med sine ultra luksuriøse «simplex-» (enetasjes), «duplex-» (toetasjes) leiligheter og «penthouse» (en leilighet som er bygget på taket av en bygning) med privat basseng.

Son naboer til «Marina Towers» observerer man også to middels høye boligblokker, «Marina Court» og «Marina Garden». Lysene fra det kanadiske luksushotellet «Four Seasons Hotels and Resorts» skimtes godt også i kveldsmørket.

Vi går langs «boardwalk-en» som ligger langs den buete marinaen og småbeundrer små-yachtene som ligger forankret og fortøyd til her. Ved alle restaurantene, som er det fullt av gjester, ser samtlige inntakende ut. Oppe ved nordenden bestemmer vi oss for å gå inn til «Cappuccino» for litt å drikke.

Vi setter oss i noen komfortable stoler og i en sofa i høyre hjørnet av kafeen. Her inne sitter det ikke mange gjester. De aller fleste nyter heller uteplassen i den behagelige kvelds-temperaturen. Ved bardisken står flere servitører, men det som de ikke enser oss. Først da vi ett par ganger må gjøre dem oralt oppmerksom på ønskelig engasjement. De er muligens slitne og leie allerede av dagens gode gjøremål? Snodig!

Vi hadde kanskje egentlig sett for oss en lengre feiring da veteranturen går mot slutten, men så snart vi satte oss ned var det som om litt av piffen gikk ut av oss. Vi var nok muligens mer slitne enn vi formodet, muligens kvelden heller ikke gikk som forutsett eller vi rett og slett antakelig var tilfredsstillt.

Det ble kun med den ene drinken. Egentlig bare en øl eller rett og slett bare en juice. Det er et behagelig interiør her, og kunne gjerne vært her lengre, bare vi hadde visst bedre. Men, så lenge man lever – osv.

Døgnet er på hell og reisedagen er kun knapt et kvarter fram i tid da vi forlater «Cappuccino» og vandrer stille, rolig, litt vemodig og ikke minst fredfylt tilbake langs sjøkanten.

Det er ikke til å tro, for noen år og kalendre siden, å gå her ved Beirut's nordlige utkant, Libanons vestlige landegrense mot det svarte og mørke Middelhavet, blant ny-moderne høybygg i ro og mak og uten engstelser eller tanke på risiko lengre framme eller rundt neste sving. Man får inderlig håpe det varer – lenge!

En halvtime senere er vi straks tilbake på hotellet. Da vi er like ved «Palm Beach» hører vi høylytt musikk som når frem til oss, men vanskelig å si hvor kilden var der vi nærmet oss hotellet. Men så snart vi er inne i resepsjonsområdet stummer støyen. Kanskje en liten nightcap på taket?

Vi er lovet senere utsjekk fra rommene så det haster ikke å se igjen puta riktig ennå. Her opp på takbaren var det fullt av gjester, høy stemning og lulten full av høy musikk. Her var altså kilden som hørtes helt der nede på gateplan.

Her sitter også flere nådig rundt ett bord, for også her var alt av plasser reservert. Men ved dette bordet var det, når vi kom, likevel ledig. Merkelig at hotellet ikke har øremerket noen få plasser til sine egne gjester. Erik Hovet som nå har rom på femte etasje, med sine oppussede rom, hadde foreløpig gitt opp å få sove. Derfor mer flaks, denne gangen, med et mer slitent rom i andre etasje.

Vi blir ikke sittende her så lenge da vi faktisk er forsynt av en lang dag, samt det nytter uansett ikke å snakke til hverandre på grunn av lydnivået. Ifølge hotellet hadde de kun lov til å spille fram til klokke ett, men regler er for å brytes, uten av hotellet tok affære.

Selv her på dekk to kan man, om man lytter til, høre eller merke bassvibrasjonene fra taket, seks etasjer ovenfor. Men det er tross alt ikke plagsomt her, heldigvis. Trafikken nedenfor, som på denne tiden av døgnet er på det minimale oppfanges mer betydelig.

Klokken er nok nærmere to enn halvto da jeg endelig i tussmørket, vil jo ikke vekke Arild, brer over meg dynen. Vi er inne i søndagen, siste dagen og ...

HJEMREISE

Til unormal tid våkner jeg uten elektronisk hjelpemiddel og varsling. Min delikate, sensitive og opparbeidede døgnrytme gjennom år har blitt forskjøvet, men mest trolig uten mén. Derfor demret jeg til av meg selv før klokken ti – alene. Hensynsfull som alltid har Arild gjort unna morgenstellet i stillhet og allerede forlatt rommet.

Tar selv en dusj uten å være redd for eventuelle oversvømmelser, og slippe å la vannet renne til det er klart. Ren og like pen finner jeg fram passende tøy som harmonerer mer til nordlig klima enn det østlige middelhavsklimaet. Pakker også siste reiseeffekter, og lar medbragt bok være lett tilgjengelig i en lomme i håndbagasjen.

Drøye timen senere, etter jeg er ferdig med stell og bagasje, er jeg atter på hotelltaket og oppe ved bassenget. Her ligger, selvsagt, allerede de fleste gruppedeltakere og soler seg, George og Ralf svømmer lystig i bassenget med en fleipende Arild i kjølvannsbølgene. Det fristes veldig for en gammel svømmer å hoppe uti, men selvsagt hadde jeg glemt min svarte tarvelige badetekstil hjemme.

I stedet for hilser og småsnakker jeg med de andre og Louis. Må også forevige noe av utsikten herfra på toppen av «Palm Beach». Rett over både mot sør og øst står høye boligblokker som har sett sine beste dager. Tomme er de også. Sikkert mer lønnsomt å rive enn å renovere.

Det er en varm dag denne søndagen også, og passer heller litt dårlig med dagens fornødne klesvalg. Etter en halvtimes tid vinker jeg farvel med Beiruts «skyline», går ned og tar heisen inne ved korridoren på syvende etasje og ned til første, eller egentlig til «Ground Floor». Må se til å få i meg en sen frokost, i beste fall en tidlig lunsj.

Her sitter jeg et øyeblikk alene mens jeg venter på maten. Ikke lenge etter dukker flere opp og setter seg ned. Man er snart reiseklare igjen, men før den tid rekker vi å fylle opp bordene med vannflasker og kaffekopper mens vi både venter på Ali og tiden til avreise.

Avtalt reisetid fra hotellet er kl. 14, men innen timen før er de fleste kommet hit ut på terrassen. Ali parkerer ved en avstengt sidegate rett ved siden av hotellet rundt denne tiden. Flere bærer og triller bagasjen bort til bussen. Sjåføren står og hjelper til med å stable kofferten inn i lasterommene, samt han pliktoppfyllende står der og passer på.

Den siste timen går fort med småprat og noe vemodig stemning over å forlate «vårt andre hjemland» - igjen, for oss aller fleste. For siste gang fylles bussen på den drøye ni kilometers ferden til «**Rafic Hariri International Airport**» med IATA-koden «BEY». Trafikken denne søndags ettermiddagen er ganske moderat og bussen fører oss til avgangsterminalen på flyplassens nivå to på kun ti-elleve minutter.

«BEY» er den eneste operative kommersielle flyplassen i landet. Det er knutepunkt for Libanons nasjonale flyselskap, Middle East Airlines (mer kjent som MEA). Flyplassen er den viktigste inngangsporten til landet sammen med «Port of Beirut», som er den viktigste havnen i Libanon, og ligger på den østlige delen av «Saint George-bukten» og vest for elven «Nahr Bayrut». Det er også en av de største og travleste havnene i det østlige Middelhavet.

Flyplassen åpnet 23. april 1954 for å erstatte den mye mindre flyplassen «Bir Hassan», som lå et lite stykke lengre nord. På denne tiden var terminalen veldig moderne og hadde bl.a. en utmerket utkikksterrasse med en kafé. Flyplassen vokste til å bli en ledende knutepunkt i Midtøsten, takket være begrenset konkurranse fra nabolandene.

Flyplassen mistet sin status og glamour da den 15 år lange libanesiske borgerkrigen startet i april 1975. Etter at krigen endelig tok slutt i 1990 var flyplassen tydelig utdatert og medtatt. Det var klart at hvis Beirut igjen skulle gjenbygges var det behov et massivt

ombyggingsprogram. Programmet ble lansert i 1994 og i 1998 var den første fasen av den nye terminalen gjennomført.

Terminalen består av to fløyer, «Øst» og «Vest». Disse er bundet sammen med hovedterminalen som sammen danner en U-formet bygning, men hver fløy er parallell til den andre, og hovedterminalen forbinder disse to fløyene.

Den moderne terminal består av 23 utfartsporter, eller «gates» på godt norsk. 21 av disse har flygangbro, og to av dem med doble flygangbroer for større fly. Det er Wi-Fi over hele flyplassen, men det er bare gratis kun de første 30 minuttene. Røyking er forbudt i nesten alle områder inne i terminalen, med noen få unntak.

Ved «Østfløyen», som åpnet i 1998, finner man gate-ene 1-12 og «Vestfløyen», som åpnet i 2002, kommer man til gate-ene 13-23. Vår flight, LH 1307, er oppsatt på gaten 19, men for å komme dit må man selvsagt først sikkerhetsklareres og sjekkes inn.

Vi tømmer bussen for bagasje og jeg går for å finne meg et formålstjenlig hjelpemiddel for lettere kofferttransport. Femtifem meter lengre borte, fra der bussen har parkert, finner jeg et lite tog av det rette redskapet. En koffert på grensen til tillat vekt-smertegrensen på 23 kilo, samt en noen gram overvektig håndbagasje, ytterjakken og nakkeputen er lettere å befrakte med en tralle.

Vi tar farvel med vår førsteklasses og ypperlige sjåfør. Vi tar farvel med George og Ralf. Vi klemmer og tar også farvel med vår utrettelige guide og med-vert, Louis. Vi tar også snart farvel med en sagnomsust by og fabelaktige, eventyrlige og legenderike Libanon. Det finnes vel knapt noe annet land som har så mye å by på vedrørende historie, arkeologi og opplevelser pr. kvadratmeter som dette landet.

Vi går inn gjennom hovedinngangen til hovedterminalen. Inne til høyre må vi gjennom den første sikkerhetskontrollen. Det er oppsatt køordnere med blått sperrebånd som sedvanlig går i en sikk-sakk løype. Heldigvis er det ikke alt for mange reisende på denne tiden og køen går rimelig greit unna. Her har man også de ordinære grå plastboksene for småting, belte og eventuelle ytterplagg. Men i stedet for at disse er plassert i en dispenser ligger de strødd på gulvet.

Sikkerhetskontrollen går greit, faktisk nesten overraskende overfladisk enn jeg er vant med fordi jeg er blitt utrustet med ett par kuriøse og uoriginale kroppsdeler. De ser vel an kvaliteten på den reisende! Det er tre sluser med kontroll, to for ferdende klienteller og en for flyvende besetning.

Straks klarert for videre ferd gå vi ut fra kontrollområdet og ut til innsjekkingskrankene til venstre. Vi må gå noen meter sørover i den store hallen til vi kommer ned til MEAs handlingskrank for Lufthansas reisende. Her er det samarbeid mellom «**Star Alliance**», som Lufthansa er medlem av, og er den største og den første globale luftfartsalliansen i verdenshistorien og «**SkyTeam**», som **MEA** er medlem av og er verdens nest største luftfartsallianse, foran «**Oneworld**».

Mellom innsjekkingskrankene 45 og 48 blir våre reisedokumenter undersøkt og verifisert. De veier til og med håndbagasjen. Heldigvis er ikke bare fleksible med vekten, det er kun snakk om noen få hekto, men også fleksible på å finne et godt og passende sete. Jeg har flaks og får et sete ved den ene nødutgangsraden. Langt bredere her og større «**sete-pitch**» her enn på businessklassen.

Vi blir ekspedert uten for lang tid da fire skanker er åpne her. Da gjenstår det å komme seg videre over til neste kø. Før vi kan klareres for videre reise er det her lurt å få med seg utreisekortet og fylle dette ut på forhånd før vi er gjennom nåløyet, for her det en påpasselig vakt som har tilsyn med at vi både har dette kortet og passet klart for nest siste kø før vi er inne i selve avgangshallen.

Passkontrollen neste stopp. Flere kontrollskranke her, men ikke alle er bemannet, og derfor lengre køer også. Ikke lenge etter åpnes likevel to nye skranke. Passet og kortet blir nøye undersøkt om innførte data passer overens. Jeg hadde tydeligvis ikke god nok og lesbar skrift så den unge damen måtte overskrive det meste. Det tar litt ekstra tid.

Endelig er vi alle gjennom og står her i de indre gemakke. Her er alle de typiske passasjerfasiliteter, inkludert duty-free butikke, kafeer, restauranter, banker, postkontor og bønnenrom. I tillegg har man to salonger for businesspassasjerer, «Cedar-» og «Byblos Lounge», som begge ligger i mellometasjen over taxfree-området i avgangsområdet.

Vi ser oss litt omkring, vurderer restauranten rett overfor oss med utsikt mot baksiden til vestfløyen. Bestemmer meg heller å følge etter de andre og mot den andre og siste sikkerhetskontrollen. Igjen blir håndbagasjen gjennomlyst, men ellers nærmest mindre striks her den første. Det gjorde for eksempel ikke noe om mobilen lå i den ene bukse-lomma. Vel gjennom, noen meter innover og på høyre hånd en etterlengtet kafé.

Vi rekke å kjøpe oss forfriskninger og noe å tygge på. Det er fortsatt en drøy time til avgang. En boks iste og en sjokoladecake betales med dollar og får ett par småsedle tilbake, som havner i tipsboksen ved siden av kassen. Ikke stort av verdi ellers.

Rundt omtrent halvtimen før avgang begynner de første å bevege seg mot utgang 19, som er par hundre meter lengre bortenfor her i vestre fløy. Flyet er litt forsinket klargjort og innsjekk skal ikke starte før 16:40.

Ikke like mange på returen til Frankfurt som da vi reiste sørover, så boarding-en går mer radig, og heller ikke passasjerer som strider om seter. Jeg finner mitt sete, 11 C. her sitter det kun en annen reisende, på A-setet, og midtsetet er derfor ubesatt. Flotte saker!

Vi takse mot rullebane 03/21, som er flyplassens betongdekkede take-off-bane, og den lengste på 3 800 meter. De som sitter på styrbord side kan skimte rullebane 17/35, som er den 3 395 meters lange landingsrullebanen, som stikker skrått ut i Middelhavet.

Flyturen går sin nordlige gang uten de store begivenheter. Vi får da det er tid for servering valg mellom en fiskerett eller kylling. Det ble kylling! Pilotene henter inn tapt tid og den forventende flytiden på 4 timer og et kvarter er knappet inn slik at vi likevel lander til oppsatt rutetid klokken 20, lokal tid.

Her venter oss en liten «Saqi-marsj» (en liten marsj som kunne vare mint en par timers tid). Vi har landet på samme terminal som vi reiste fra for ti dager siden, Terminal 1, og samme utstikker, B. Vi skal videre fra samme terminal, men utstikker A. Det betyr en marsj gjennom korridorer, opp trapper, ned trapper, nye korridorer og ny passkontroll og innsjekk til «**Schengen-området**».

Litt kaotisk og ikke helt lett å finne fram om man ikke passer på skiltingen nøye, spesielt om man i mellomtiden også har skiftet utgang. I Beirut, da vi sjekket inn ble vi fortalt at vår videre reise fra «FRA», skulle gå fra en annen utgang enn det vi nå tilfeldigvis oppdaget underveis. Er det hit eller er det dit vi skal gå? Vi ser an og følger der de fleste andre reisende går mot.

«**Flughafen Frankfurt am Main**», med IATA-kode «FRA», er en gammel flyplass som ble åpnet i mai 1936. I de neste årene var lufthavnen base for de to største tyske luftskipene, LZ 127 «Graf Zeppelin» og LZ 129 «Hindenburg». «Hindenburgs» havari i Lakehurst, i Ocean County, New Jersey i USA, i 1937, innebar en slutt på regelmessig sivil luft-transport ved lufthavnen. Det var også her ved Frankfurt at verdens første flyselskap, «DELAG», ble etablert 16. november 1909.

I dag er flyplassen en av verdens 20. største flyplasser, på 17. plass, og Europas tredje største travleste med nærmere 60 millioner reisende. **Gardermoen**, OSL, er i sammenligning på 17. plass i Europa med rundt 24,5 millioner. Ikke rart det er et lengre stykke å

gå, men vi finner ut av det. Greit å ha god tid mellom flight-er her, og vi (kun) hadde 100 minutter til rådighet.

Det går glatt gjennom passkontrollen hvor politibetjenten kun tar et raskt blick på vårt burgunderrøde pass. Straks etter er det ytterligere ett par korridorer som fører oss til turens siste sikkerhetssjekk.

Også her går det veldig greit da en meget velvillig og dynamisk, om enn litt nidkjær vokter som muligens mente sikkerhetssystemet på flyplassen totalt ville kollapse om han ikke gav oss en hjelpende hånd eller lyttet til hans velmente gode råd. Håndbagasje, bærbar PC, belter, evnetulle metaller skal røntgen-behandles mens vi, heldigvis igjen, går gjennom et egnet skannerapparat. Det er så langt mer smidig enn på vår egen hjemlige hovedflyplass.

For øvrig, det er for meg kun nest siste sikkerhetssjekk. Jeg skal tross alt gjennom en til. Men her på «FRA» er tiden på vår side og vi finner endelig fram til utgangen på A-piren. Det er kun gått drøyt 4,5 time siden sist vi satt foran en «gate» og ventet på boarding og nå sitter vi pent og pyntelig på siste, nest siste for meg, avgang som er oppsatt til 21:45.

Sete 5 F, vindusplass, denne gang på LH 864 til Gardermoen. Denne flyturen er mer belagt og nesten alle setene er fylt opp. På E-setet til venstre sitter en ung frøken i begynnelsen av 20-årene, tipper jeg, i gul genser og langt mørkt hår, og meget fortryllende. Jeg er likevel opptatt med Vetle Lid Larssens bok «1001 natt», som omhandler om bl.a. norske og europeiske slaver i Algerie på 1700-tallet.

Det er fristende å lukke øynene på dette strekket, men jeg vil heller vente med søvnen til jeg er tilbake på hotellet som Håkon og jeg reiste fra for kun 10 dager siden. Er det virkelig bare 10 dager siden? Det føles lengre, selv om dagene har gått fort, men vi har opplevd og vært med på så mangt at turen føles langt lengre.

Vi lander på «OSL», som åpnet den 8. oktober 1998, men nå nærmer seg kapasitetsgrensen. Derfor er lufthavnen er i ferd med å utvides og vil være ferdig i slutten av april 2017. Vi takser inn litt før planlagt tid inn fra den nesten 3 000 meters lange rullebanen, og heldigvis er det fortsatt plass til oss her.

Ut vi går gjennom en av de 34 tilknyttede «jetbroene», raskt passkontroll her også, og ruten er selvsagt først gjennom taxfree-butikken. Flott slikt så slipper man å drasse på ekstra poser og vekt før den grønne tollsonen. Ingenting å fortolle.

Jeg har ikke all verdens tid da mandag 25. mai allerede er påbegynt. Jeg skal, som nevnt, overnatte på «Gardermoen Airport Hotel» og nestsiste shuttlebuss har avgang her fra nedre plan ved busstopp «S 55» klokken 00:20. Heldigvis rekker jeg den.

Innenfor tollsonen har vi alle tatt farvel med hverandre og takket for en fantastisk tur. De aller fleste kommer seg videre hjemover i løpet av natten, men jeg må vente til i morgen og fly med SK 2303 til Kristiansund.

Litt sulten ankommer jeg hotellet ved halvettiden. Booker inn rommet, men dessverre er de utsolgt av smørbrød. Jeg får heller plukke med meg gratis frukt fra buffeten bakenfor resepsjonsområdet. Et par Kvikkilunsj hjelper også på å døyve nøden før natten faller på.

Klikker via fjernkontrollen på den vegghengte TV-en og leser meg gjennom NRKs tekst-tv om siste nytt. Det synker ikke inn likevel, og sjekker hvordan det gikk med RBKs siste kamp som var 16. mai. Joda, de vant selvsagt 5-1 over «Sandefjord» på Lerkendal. Jeg hadde ikke giddet å surfe så mye på det verdensomfattende internettet via tregt og ustabil nettvirket «sønnenfor».

Med atter en dag parkert både i det organiske og i det digitale minnet, og fornøyd med fotballresultat og ikke minst en begivenhetsrik tur sover jeg inn, og akter ikke å våkne

før kroppen føler seg uthvilt nok. Har likevel satt på alarmen i tilfelle da jeg bør være tilbake på Gardermoen senest kl. 11:45. Flyet flyr kl. 13.

Våkner av meg selv rundt halvelve. Skal jeg ta en dusj nå eller vente til jeg kommer hjem? Jeg venter siden det viser seg at dagen her på Gardermoen nærmest har samme temperatur som vi hadde i Beirut i går. Med mer høstlig bekledding, jeg vet hvordan været er hjemme, koffertbæring og nye køer på flyplassen kan dusjen heller utsettes.

Frokosten var over da jeg sjekket ut. Det kan også vente til jeg kommer hjem. Kjøper meg en bussbillett via automaten og får meg en kopp te. Mens jeg venter på shuttlebussen setter jeg på en benk utenfor ved inngangen, i sola. Deilig å sitte her alene. Jeg er visst også den eneste som venter på bussen.

Mens jeg sitter her på benken ved Gardemoen-hotellet funderte jeg på at det var synd (også) vi måtte sløyfe Libanons «andre Byblos», nemlig «Baalbek». Det også er et storslagen plass å besøke og absolutt verdt å få med seg – om, som vedrørende Ksara, forholdene og situasjonen hadde vært mer alminnelig.

Baalbek ligger omtrent 90 km øst-nordøst for Beirut, ca. 115 km nord for Ebel es Saqi, anslagsvis 100 km fra Byblos via Jouineh og omkring 12-15 km fra den syriske grensen, og har en befolkning på ca. 85 000 er hovedsakelig sjiamuslimer.

Baalbek er verdenskjent for sine monumentale tempelruiner fra Romerrikets tid. I romertiden ble den urgamle syro-fønikiske byen kalt for «Heliopolis» (Solskinnsbyen), og var et av de største helligdommene i hele Romerriket, og inneholder noen av de best bevarte romerske ruiner i Libanon.

Gudene «Jupiter» (*gudenes konge, og gud for himmelen og for torden*), «Venus» (*gudinnen for kjærlighet, skjønnhet og fruktbarhet*), og «Bacchus» (*en fruktbarhetsgud, en gud for høstingen av vindruene, vinproduksjon*) som ble tilbedt i templene her ble rollene overført på de mer lokale guddommene «Hadad» (*en stormgud ifølge nordvest-semittisk mytologi*), «Atargatis» (*en vestesemittisk gudinne, som man antar hadde en annen mytologisk rolle her i Baalbek*) og en (annen) ung mannlig fruktbarhetsgud.

Planleggingen og utformingen av templene her hadde lokale påvirkninger og derfor varierer fra det klassiske romerske versjonen. Med sine kolossale strukturer, og er en av de fineste eksemplene på keiserlig romersk arkitektur, som da var på sitt høydepunkt. UNESCO valgte i 1984 Baalbek som en av «World Heritage Site».

Da UNESCO innførte området som «World Heritage Site» ble det uttrykt ønske om at det beskyttede området også skulle omfatte hele byen innenfor de gamle arabiske grensene, samt det utenforliggende sørvestlige kvartalet mellom «Bustan-al-Khan», det romerske området og mamelukk-moskeen «Ras-al-Ain». (*Mamelukk var en type livvaktssoldater og militær herskerklasse av tyrkisk opphav.*) Libanon representant ga forsikringer om at komiteens ønske ville bli innfridd.

Turen vi hadde til Baalbek i 2013 var minst like heftig og opplevelsesrik, om mulig til og med mer, som Byblos. Da vi var her, med stedvis politiskorte gjennom byen, ble vi nedrent av selgere som bedyret at deres suvenirer var like ekte, genuin og fordums som Baalbeks ruiner. Selvsagt var de det. Garantert!

➤ *Les mer om Baalbek* [HER](#) og [HER](#).

Men man får inderlig håpe situasjonen bedrer seg til neste mulighet, håper jeg i det jeg øyner shuttlebussen svinger inn mot hotellet.

Vel - først er på reisefot vil det samtidig godt å komme hjem igjen, selv om jeg kunne ha tenkt meg et lang lengre opphold. Ikke minst med tanke på det ventende høstklima på Nord-Vestlandet.

Er spent på bagasjeinnsjekkingen for vekta har sikkert økt med 23 % etter den lille runden i taxfree-butikken i går kveld. Men samtidig har jeg kvittet meg med den bærbare PC-en, som var til låns, og skulle leveres tilbake til Fred Gallefoss. Denne tok Astrid med seg fra Gardermoen i går. Takk for hjelpen!

På flyplassen sjekker jeg inn på en av automatene, får utskrevet boarding-kortet og blir henvist til en av de selvbetjente bagasjeinnsjekkingsmaskinene. Men den vil ikke ta min koffert på grunn av overvekten. Går da bort til skranken og displayet viser like under 28 kilo. – Den er grei! Det er SAS!

Gjennom siste sikkerhetssjekk hvor det forventet piper og bærer seg igjen. Her er fortsatt ingen røntgenapparat installert ennå, men er visst «rett rundt hjørnet» påstår den hyggelige sikkerhetsvakten. Gleder meg, men føler på meg at «rett rundt hjørnet» har like langt tidsperspektiv som politisk hukommelse eller «i manns minne».

Da jeg er gjennom og inn i avgangshallen viser den store tavlen at min «gate», selvsagt, er utgangsport ni. Ni - altså helt i enden av den innenrikske avgangshallen. Tassen tukk!

Det er for så vidt greit for det er fortsatt 40 minutter til avgang. Avgang fra ENGM, ICAO-flyplasskoden for OSL, til ENKB går etter ruteplan ut fra «gate», men det er kø på avgående rullebane. Lander derfor fem minutter senere enn forventet på **Kvernberget**.

Ved denne flyplassen, ca. syv kilometer fra bykjernen, og som er en base for offshoretransport av personell til olje- og gassområdet i Haltenbanken, åpnet 30. juni 1970. Det husker jeg fortsatt for det var en stor begivenhet den gang. Her venter også min kompis som skal kjøre meg hjem.

På vei hjem må vi innom en butikk og proviantere norsk kost. Hjemme og min kjære sjåfør er behjelpelig med bagasjen inn til boligen. Det tar ikke lang tid før nabo-katten allerede står ute på verandaen og vil inn og ønske meg velkommen hjem. Den har ikke vært her inne siden jeg måtte bære den ut for 12 døgn og 22,5 timer siden.

Jeg koker meg en stor kopp te og slår på PC-en ...

Ringene er sluttet.

Frode Aronsen, Kristiansund N.,

påbegynt den siste dagen i mai i året 2015 etter vår tidsregning.

Avsluttet den siste tirsdagen i juni samme år. – **Korrigerings og småfeil rettet 3. juli 2015.**

Veteranturer til Libanon

Reis tilbake til Libanon sammen med andre veteraner. Besøk de plassene hvor du tjenestegjorde som FN-soldat.

Jeg vil takke alle medreisende på denne veteran- og gjensjitturen tilbake til, som vi UNIFIL-veteraner ynder å kalle det, «vårt andre hjemland». Takk også til Ragnhild Dalen Daastøl ved «[Kalinka Tours](#)» som selger disse turene, håndtere bookingene og utsendelse av billetter, - som vanlig.

Ikke minst til organisator, idemakeren, tilretteleggeren og initiativtakeren Fred Gallefoss, via nettverket «Norsk Veterannettverk», og dets paraplygruppeside på «[Facebook](#)».

➤ **Takk for turen i år, reisekolleger ...**

Steinar Aasen, Per Arne Aslaksen, Arild Bergo, Jan Oscar Fredly, Astrid Hamre, Magnar Evert Holand, Henning Holt, Harald Hope, Therese Hope, Turid Kolsaas Hope, Erik Hovet, Heidi Høye Indstøy, Per Indstøy, Birger Martin Jensen, Monika Jensen, Anne Berit Johansen, Fred Gunnar Johansen, Randi Arna Sætran Krogh, Stig Arne Lauby, Jan Erik Mangerud, Eigil Thomas Monsen, Leiv Olsen, Rune Olsen, Ståle Olufsen, Atle Rypdal, Fredrik Sønsteby, Sigmund Vegstein, Håkon Wangen og Marie Ween.

Håper alle er nevnt og ingen er glemt. ☺

- Vi sees kanskje ved neste anledning – og ikke minst også **du** som har lest dette!

Les også mer om NORBATT og dets virke [HER](#).

Les også om «*Dette er NORBATT-byene*» [HER](#). (Sammensatt av ni faksimiler)

Klikk på - hvis interesse:

Andre kart over Libanon – og posisjonene:
Kart 1 – Kart 2 – Kart 3 – Kart 4 – Kart 5

Les på nett:

http://norvetnet.no/dokumenter/nvn/vettur/reise_lib_ver3.pdf